

---

**LATVIJAS BANKAS  
2003. GADA  
PĀRSKATS**



---

**LATVIJAS BANKAS**  
**2003. GADA**  
**PĀRSKATS**

*Dažos gadījumos skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa atšķiras no kopsummas.*

Ievads	4
Valsts tautsaimniecība un Latvijas Bankas monetārā politika	8
Ārējā ekonomiskā vide	8
Inflācija un cenas	10
Iekšzemes kopprodukts	11
Ārējā tirdzniecība un maksājumu bilance	12
Fiskālā politika	14
Banku sektors	15
Naudas piedāvājums	17
Kredītu un noguldījumu procentu likmes	20
Starptanku tirgus	21
Naudas bāze	22
Valūtas tirgus un Latvijas ārējais parāds	24
Vērtspapīru tirgus	25
Starptautiskā sadarbība	28
Integrācija Eiropas Savienībā	28
Starptautiskās finanšu organizācijas	28
Sadarbība ar ārvalstu centrālajām bankām un tehniskā palīdzība	28
Latvijas Bankas pamatuzdevumu izpildes 2003. gada normatīvās aktualitātes	30
Latvijas Bankas valdes ziņojums	32
Latvijas Bankas valūtas maiņas politika un ārējās rezerves	32
Latvijas Bankas monetārās politikas instrumenti	33
Skaidrās naudas apgrozība	35
Maksājumu bilances un finanšu statistika	36
Maksājumu sistēmas	37
Informācijas sistēmas	39
Sabiedrības informēšana	40
Latvijas Bankas kvalitātes vadība	41
Latvijas Bankas budžeta vadība	41
Latvijas Bankas darbības finansiālie rezultāti	42
Latvijas Bankas struktūra	42
Personāla attīstība	43
Latvijas Bankas 2003. gada finanšu pārskati	45
Latvijas Bankas bilance	46
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins	48
Latvijas Bankas kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskats	50
Latvijas Bankas naudas plūsmas pārskats	51
Latvijas Bankas finanšu pārskatu skaidrojumi	52
Revīzijas komisijas ziņojums Latvijas Bankas padomei	76
Latvijas Bankas padomes lēmums	77
Pielikumi	79
1. Monetārie rādītāji 2003. gadā	80
2. Latvijas Bankas 2003. gada mēnešu bilances	81
3. Latvijas Bankas 1999.–2003. gada bilances	82
4. Latvijas Bankas 1999.–2003. gada peļņas un zaudējumu aprēķini	83
5. Latvijas Bankas noteiktie eiro, Lielbritānijas sterliņu mārciņas, Japānas jenas un ASV dolāra kursi	83
6. Latvijas Bankas struktūrvienības 2003. gada beigās	84
Latvijas Bankas struktūra 2003. gada beigās	87

Latvijas tautsaimniecībā 2003. gadā turpinājās strauja izaugsme. To nodrošināja augstais iekšzemes un ārējais pieprasījums, kā arī Latvijas uzņēmēju veiksmīgā darbība galvenajos eksporta preču noieta tirgos, turklāt eksporta kāpums uz Eiropas Savienības (ES) valstīm bija pat lielāks nekā eksporta kopapjoma pieaugums. Tādējādi iekšzemes kopprodukts (IKP) pārskata gadā palielinājās par 7.5%. Gada vidējā inflācija bija 2.9%, un to galvenokārt noteica piedāvājuma puses nosacījumi. Bezdarba līmenis gandrīz nemainījās, pieauga reālā darba samaksa. Strauji augošais iekšzemes pieprasījums un tautsaimniecības modernizācijai nepieciešamais liels finanšu resursu apjoms noteica maksājumu bilances tekošā konta negatīvā saldo pieaugumu. Pakalpojumu pozitīvais saldo būtiski nemainījās, bet kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo ievērojami palielinājās. Lai gan tautsaimniecība joprojām strauji attīstījās, valsts ekonomiskais stāvoklis bija sabalansēts. Latvijas Banka rūpīgi analizēja iespējamus ar dinamisko attīstību saistītos riskus un, novērtējusi perspektīvas, neveica monetārās politikas korekcijas un nemainīja procentu likmes. Naudas tirgus procentu likmes joprojām bija zemas, un to nelielais pieaugums gada otrajā pusē būtiski neietekmēja nebankām izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

Bankas joprojām bija finanšu sektora būtiskākā sastāvdaļa. Nacionālās valūtas stabilitāte, iedzīvotāju labklājības pieaugums un tautsaimniecības reālā sektora nostiprināšanās ļāva tām ievērojami palielināt piesaistīto iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikumu. Augstāks ienesīgums un uzticība nacionālajai valūtai noteica latos veikto noguldījumu atlikuma ievērojami straujāku kāpumu salīdzinājumā ar ārvalstu valūtās veikto noguldījumu atlikumu. ASV dolāra kursa kritums, eiro kursa kāpums un šīs valūtas nozīmes pieaugums ārējās tirdzniecības norēķinos noteica eiro veikto darījumu īpatsvara palielinājumu un ASV dolāros veikto darījumu īpatsvara sarukumu rezidentu nebanku ārvalstu valūtas kredītu un noguldījumu atlikumā. Skaidrās naudas īpatsvara samazināšanās plašajā naudā liecināja par bezskaidrās naudas maksāšanas līdzekļu tālāku attīstību un to lietojuma paplašināšanos.

Stabilā ekonomiskā situācija, augošie iedzīvotāju ienākumi, zemās procentu likmes un kredītriska mazināšanās, ko noteica arī Parādnieku reģistra izveide, veicināja iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikuma pieaugumu, turklāt visās tautsaimniecības nozarēs palielinājās ilgtermiņa kredītu atlikums. Rezidentiem izsniegto kredītu atlikumā dominēja hipotēku kredīts, komerckredīts un industriālais kredīts.

Pārskata gadā pieauga nodokļu ieņēmumi. Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts bija mazāks, nekā plānots. Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru ienesīguma līmenis sākotnējās izsolēs samazinājās. Latvijas eiroobligāciju un attiecīgā termiņa ES valstu centrālo valdību parāda vērtspapīru procentu likmju starpība saruka.

2003. gadā bija vērojamas pakāpeniskas pozitīvas ārējās ekonomiskās vides pārmaiņas. Savukārt par Latvijas pozitīvu novērtējumu ārvalstīs liecināja starptautisko reitīnga aģentūru *Fitch Ratings* un *Standard & Poor's* paziņojumi par valstij piešķirto reitīngu ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā paaugstināšanu un nākotnes novērtējuma uzlabošanu.

2003. gads Latvijai bija īpaši nozīmīgs vairāku iemeslu dēļ. 5. martā apritēja 10 gadu, kopš apgrozībā tika laista atjaunotās nacionālās valūtas pirmā naudas zīme – 5 latu banknote. Tas bija vienlaikus vēsturisks un tautsaimniecības turpmākajai attīstībai svarīgs notikums. Lats ir kļuvis par vienu no nozīmīgākajiem Latvijas atgūtās neatkarības simboliem.

Latvijai un tās iedzīvotājiem svarīgs bija pozitīvais rezultāts 20. septembra tautas nobalsošanā par Latvijas pievienošanos ES un līdz ar to – par pievienošanos Eko-

nomikas un monetārajai savienībai (EMS), apliecinot vēlēšanos dzīvot vienotā Eiropā un izmantot tās priekšrocības, ko sniedz vienota valūta. Latvijas valdības 9. decembrī pieņemtais protokollēmums par Latvijas gatavošanos pilntiesīgai dalībai EMS ir svarīgs solis ceļā uz eiro ieviešanu Latvijā. Latvijas Banka aktīvi informēja sabiedrību par gaidāmajiem Latvijas tautsaimniecības potenciālajiem ieguvumiem un riskiem, kļūstot par ES dalībvalsti.

Arvien vairāk tika padziļināta un paplašināta sadarbība ar Eiropas Centrālo banku. Latvijas Bankas pārstāvji kā novērotāji piedalījās Eiropas Centrālo banku sistēmas komitejās un darba grupās un nodrošināja informācijas apmaiņu centrālās bankas darbības jomās.





## ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE

2003. gadā vairākos pasaules reģionos bija vērojama tautsaimniecības atveseļošanās. Izaugsmes tempa paaugstināšanās ASV un daudzās Āzijas reģiona valstīs liecināja par to, ka pasaules valstu tautsaimniecība ir nostiprinājusies. Arī Eiropas valstīs atsākās augšupeja, lai gan iekšzemes pieprasījums bija samērā vājš un vēl saglabājās vairāku valstu tautsaimniecības nesabalansētība.

Samazinājās arī nenoteiktība finanšu tirgos. Par to liecināja gan tirgus dalībnieku ieguldījumi riskantākos vērtspapīros, gan optimistiskākas prognozes un ekonomisko pamatrādītāju uzlabošanās. 2003. gadā pirmo reizi pēc pēdējo triju gadu zaudējumiem būtiska izaugsme bija vērojama nozīmīgākajos ASV investīciju fondos. ASV akciju tirgus indekss S&P 500 pieauga par 26%, DJIA – par 25% un NASDAQ, kurā dominē tehnoloģisko korporāciju akcijas, – par 50%. Arī Āzijas biržās kotēto vērtspapīru indeksi palielinājās, lai gan bija jūtama SARS epidēmijas negatīvā ietekme. Neilgi pirms Irākas kara sākuma – 11. martā – fondu tirgu indeksi sasniedza zemāko līmeni 2003. gadā, bet aprīļa vidū sākās to strauja izaugsme.

Kopš 2003. gada vidus fiksētā ienākuma parādzīmju pieprasījums samazinājās, tāpēc to ienesīgums pieauga. ASV valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme palielinājās no 3.1% līdz 4.3% un Japānas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme – no 0.5% līdz 1.4%. Savukārt 2 gadu obligāciju peļņas likme ASV pieauga par 26 bāzes punktiem, Lielbritānijā – par 64 bāzes punktiem un Japānā – par 5 bāzes punktiem.

Pasaules tautsaimniecības nesabalansētību zināmā mērā koriģēja valūtas kursu pārmaiņas: 2003. gadā ASV dolāra kurss strauji kritās attiecībā pret visām pasaules nozīmīgākajām valūtām (daļēji – ASV tekošā konta un budžeta deficīta ietekmē, daļēji – atšķirīgu kapitāla ienesīguma likmju dēļ). ASV dolāra kurss attiecībā pret eiro samazinājās. Lai gan Japāna veica liela apjoma intervences, ASV dolāra kurss saruka arī attiecībā pret Japānas jenu.

Ekonomiskās aktivitātes attīstības temps ASV kopš 2003. gada pavasara sāka paaugstināties. 2. ceturksnī IKP kāpuma temps pieauga, 3. ceturksnī tas bija straujāks pēdējo 10 gadu laikā, bet 4. ceturksnī nedaudz palēninājās. Nodokļu samazināšana veicināja reālo pieejamo ienākumu palielināšanos, tāpēc strauji auga privātais patēriņš. Iekšzemes pieprasījumu stimulēja arī rekordzema Federālo rezervju sistēmas noteiktā federālo fondu likme, kas jūnijā tika pazemināta par 25 bāzes punktiem un līdz gada beigām saglabājās 1% līmenī. Valdības budžeta bilance nodokļu samazināšanas un militāro izdevumu kāpuma rezultātā 2003. gadā būtiski pasliktinājās. Rūpnieciskajā sektorā bija vērojamas pozitīvas tendences: sāka pieaugt investīcijas pamatlīdzekļos, palielinājās rūpnieciskās ražošanas apjoms un ievērojami uzlabojās uzņēmējdarbības konfidence. Savukārt darbaspēka tirgus vēl būtiski neaktivizējās.

Japānā turpinājās 2002. gadā sākusies tautsaimniecības atveseļošanās. Lielā mērā to noteica investīciju pieaugums un eksporta straujā attīstība (īpaši uz Austrumāzijas valstīm). Tomēr šī atveseļošanās ritēja nevienmērīgi – uzlabošanās pazīmes bija vērojamas tikai dažos rūpniecības sektoros, un tas nespēja samazināt bezdarbu un pārtraukt deflācijas tendenci, kas gada beigās tomēr mazinājās.

Pēc trīs ceturkšņus ilgušas stagnācijas 3. ceturksnī eiro zonā atsākās IKP pieaugums. Jau kopš vasaras uzņēmējdarbības konfidences rādītāji liecināja par ekonomiskās aktivitātes palielināšanos. Vienlaikus sākās tautsaimniecības augšupeja vairākos citos reģionos, tādējādi ārējā ekonomiskā vide kļuva labvēlīgāka eiro zonas tautsaimniecības attīstībai. Tāpēc, lai gan konkurētspēja pasliktinājās, tautsaimnie-

cības izaugsme eiro zonā 2003. gada beigās, pieaugot eiro kursam attiecībā pret ASV dolāru, paātrinājās (galvenokārt eksporta pieauguma rezultātā).

Eiropas Centrālā banka 2003. gadā divas reizes pazemināja bāzes procentu likmi (kopumā par 75 bāzes punktiem), un līdz gada beigām tā saglabājās vēsturiski zemākajā līmenī (2.0%). Tomēr zemās procentu likmes eiro zonas valstīs nespēja būtiski veicināt iekšzemes pieprasījumu, un 2003. gadā tas vēl saglabājās vājš. Inflācija eiro zonā kopš 2003. gada sākuma svārstījās tuvu 2% robežai. 2003. gadā budžeta bilance vairākās eiro zonas valstīs pasliktinājās, un tāpēc tika piemērotas pārmerīga budžeta deficīta novēršanas procedūras.

Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu tautsaimniecības attīstības tendences 2003. gadā nebija vienādas. Polijas, Čehijas un Lietuvas IKP pieauga straujāk nekā 2002. gadā. Savukārt Slovēnijā un Ungārijā ekonomiskā aktivitāte turpināja mazināties, īpaši 2003. gada pirmajā pusē, un situācija nedaudz uzlabojās tikai 3. un 4. ceturksnī. Reģiona tautsaimniecības izaugsmi lielā mērā noteica iekšējais pieprasījums, tomēr, uzlabojoties tirdzniecības nosacījumiem, ekonomisko aktivitāti veicināja arī eksporta pieaugums. Bezdarba līmenis reģionā būtiski nemainījās un joprojām bija samērā augsts, bet inflācija vairākumā valstu turpināja kristies. Iekšējais pieprasījums joprojām bija galvenais izaugsmi noteicošais faktors, tāpēc pasliktinājās vairāku valstu tekošā konta bilance.

Polijas ekonomiskā izaugsme 2003. gadā jūtami paātrinājās, IKP pieauguma tempam sasniedzot 3.7%. Izaugsmi veicināja gan privātā patēriņa, gan eksporta palielināšanās. Kopējā pamatkapitāla veidošanas izdevumu kritums pakāpeniski mazinājās, un 2003. gada otrajā pusē investīciju izdevumi pārsniedza iepriekšējā un 2002. gada atbilstošā perioda līmeni. Arī Čehijas IKP pieauga par 2.9%. Straujāk nekā 2002. gadā palielinājās gan privātā patēriņa izdevumi, gan eksports, un valdības patēriņa pieauguma mazināšanos daļēji kompensēja investīciju kāpums. Īpaši strauji attīstījās Lietuvas tautsaimniecība, un tās IKP salīdzinājumā ar 2002. gadu pieauga par 8.9%. To galvenokārt noteica privātā patēriņa un investīciju kāpums. Preču un pakalpojumu eksporta pieaugums bija ievērojami mazāks nekā 2002. gadā.

Slovēnijas un Ungārijas tautsaimniecības izaugsmē bija līdzīgas tendences. Šo valstu IKP kāpuma temps 2003. gadā samazinājās attiecīgi līdz 2.3% un 2.9% galvenokārt sakarā ar zemu ārējo pieprasījumu. Tomēr iekšējais pieprasījums šajās valstīs pieauga straujāk. Ungārijā, palielinoties iedzīvotāju reālajiem ienākumiem, to veicināja māsaimniecību patēriņa pieaugums, bet Slovēnijā – pieaugošās investīcijas. Gan Ungārijā, gan Slovēnijā būtiski palielinājās krājumu apjoms. Savukārt Slovēnijas ekonomisko izaugsmi kavēja gausais privātā patēriņa pieaugums, ko noteica straujš cenu kāpums valstī. Iekšzemes pieprasījuma mazināšanos daļēji kompensēja straujš eksporta kāpums, un IKP pieauga par 4.2%. Palēninājās arī Igaunijas ekonomiskā izaugsme (galvenokārt gausāka privātā patēriņa kāpuma dēļ). Preču eksports pieauga par 9.7%, tomēr importa kāpums noteica tirdzniecības bilances pasliktināšanos un tekošā konta deficīta palielināšanos. Igaunijas IKP 2003. gadā pieauga par 4.7%.

Krievijas ekonomiskā izaugsme salīdzinājumā ar 2002. gadu jūtami paātrinājās. To noteica gan liels iekšzemes pieprasījums, gan eksporta kāpums, kuru veicināja labvēlīgā pasaules enerģētisko resursu un krāsaino metālu tirgus konjunktūra. Lai gan iedzīvotāju reālie ienākumi strauji pieauga, privātais patēriņš salīdzinājumā ar 2002. gadu palielinājās nedaudz lēnāk (par 7.3%), jo arvien lielāka ienākumu daļa tika novirzīta uzkrājumu veidošanai. Tomēr iekšējo pieprasījumu veicināja straujš investīciju kāpums (12.9%), un Krievijas IKP 2003. gadā pieauga par 7.3%.

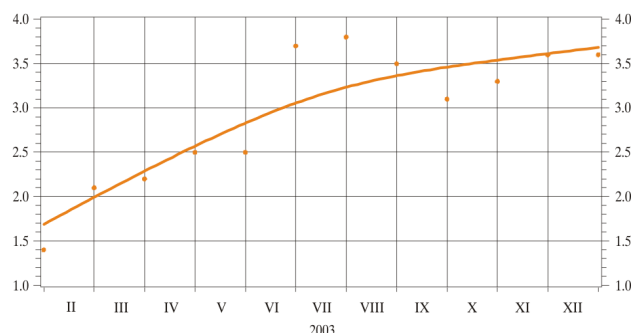
## INFLĀCIJA UN CENAS

Gada vidējā inflācija Latvijā 2003. gadā bija 2.9% (2002. gadā – 1.9%), t.sk. precēm – 3.2% un pakalpojumiem – 2.1%. 2003. gada decembrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu patēriņa cenu indekss palielinājās par 3.6% (sk. 1. att.).

1. attēls

**PATĒRIŅA CENU INDEKSA PĀRMAIŅAS**  
(salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avots:  
Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.



Faktori, kas noteica cenu pieaugumu, gada laikā vairākkārt mainījās. 2003. gada sākumā saglabājās zema inflācija (to daļēji noteica iepriekšējā gada augstā bāze). 2. ceturksnī būtiski paaugstinājās eiro kurss un izzuda augstās bāzes efekts, tāpēc inflācija jūnijā sasniedza 3.7%. Vasaras mēnešos zemās ražas un līdz ar to arī zemā iekšzemes piedāvājuma dēļ ievērojami pieauga neapstrādātās pārtikas cenu ietekme uz kopējo inflāciju. Šo ietekmi pastiprināja zemās ražas arī Latvijas galvenajās tirdzniecības partnervalstīs un ievērojami augstāka eiro kursa saglabāšanās salīdzinājumā ar 2002. gadu. Jūlijā saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas lēmumu tika paaugstināta maksa par gāzes piegādi. Savukārt gāzes tarifu pieaugums noteica siltumapgādes tarifu kāpumu, sākoties jaunajai apkures sezonai. 2003. gadā būtiski (par 5.9%) palielinājās iedzīvotāju izdevumi veselības aprūpei. Galvenokārt to noteica medicīnisko produktu cenu kāpums (par 7.9%), ko kopš pavasara ietekmēja eiro kursa palielināšanās.

2003. gadā samazinājās uztura produktu cenu pārmaiņu ietekme uz kopējo inflāciju (tā bija 0.8 procentu punkti), turklāt inflācijas kāpumu nedaudz mazināja dažu pārtikas produktu cenu kritums (piemēram, gaļas un gaļas izstrādājumu cenas samazinājās par 3.1%). Vienlaikus palielinājās nepārtikas preču un pakalpojumu cenu ietekme. Administratīvi regulējamo cenu ietekme uz kopējo inflāciju 2003. gadā pieauga un sasniedza 0.5 procentu punktus. Līdz 0.3 procentu punktiem palielinājās arī degvielas cenu ietekme uz gada vidējo inflāciju.

Tautsaimniecībā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 2003. gadā bija Ls 192.49, bet mēneša vidējā neto darba samaksa – Ls 138.07. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu vidējā bruto darba samaksa palielinājās par 11.4% un vidējā neto darba samaksa – par 10.9%. Darba samaksas kāpums bija lielāks nekā gada inflācija, tāpēc reālā bruto darba samaksa salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās par 8.3% un reālā neto darba samaksa – par 7.8%. Reālās darba samaksas izaugsme 2003. gadā bija straujākā pēdējo piecu gadu laikā, un lielā mērā to noteica būtisks darba samaksas pieaugums sabiedriskajā sektorā.

Palielinoties rūpniecības produkcijas pieprasījumam un līdz ar to uzlabojoties arī tās noietam, turpinājās ražotāju cenu kāpums. 2003. gadā salīdzinājumā ar 2002. gadu ražotāju cenu indekss vidēji pieauga par 3.2%. Lielākais cenu kāpums bija apģērba ražošanā (14.8%), metālu ražošanā (9.6%) un mēbeļu un citur neklasificētā ražošanā (8.4%). Savukārt ražotāju cenas saruka elektrisko mašīnu un aparātu ražošanā (par 1.8%) un gatavo metālizstrādājumu ražošanā (izņemot mašīnas un iekārtas; par 0.4%). Būvniecības izmaksu indekss kritās par 1.3%.

Eksporta vienības vērtība 2003. gadā palielinājās par 7.9% (2002. gadā – par 2.7%). Visvairāk auga ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas (par 18.7%), dažādu rūpniecības preču (galvenokārt mēbeļu; par 14.9%), tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu (par 14.0%), koksnes un tās izstrādājumu (par 8.2%) un metālu un to izstrādājumu (par 6.7%) cenas. Nedaudz kritās mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu (par 1.7%), transportlīdzekļu (par 1.5%) un koksnes papīrmasas, papīra un kartona (par 0.5%) cenas. Reālais eksports palielinājās par 8.6%, visvairāk – mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, koksnes un tās izstrādājumu un transportlīdzekļu produkcijas reālais eksports. Eksporta izaugsmi 2003. gadā noteica gan eksporta fiziskā apjoma, gan cenu kāpums.

Importa vienības vērtība pieauga par 6.9% (iepriekšējā gadā – par 5.8%). Kāpumu noteica liels metālu un to izstrādājumu (14.1%), minerālo produktu (10.1%), transportlīdzekļu (8.5%) un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas (4.8%) cenu pieaugums. Reālais imports palielinājās par 12.0%, visvairāk – transportlīdzekļu, metālu un to izstrādājumu, mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, minerālo produktu un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas grupās.

Eksporta vienības vērtībai pieaugot nedaudz straujāk nekā importa vienības vērtībai, tirdzniecības nosacījumi 2003. gadā uzlabojās par 0.9%.

### IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2003. gadā tautsaimniecības straujo attīstību nodrošināja augstais iekšzemes un ārējais pieprasījums. Ievērojama izaugsme bija 1. ceturksnī, kad reālais IKP salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 8.8%, bet gadā kopumā tas palielinājās par 7.5% (sk. 1. tabulu). IKP faktiskajās cenās sasniedza 5 872.2 milj. latu.

#### 1. tabula

#### IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJĀ BRUTO PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA

(salīdzināmajās cenās; salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

	2001	2002	2003
Iekšzemes kopprodukts	7.9	6.1	7.5
Preču sektors	8.3	7.0	8.4
Pakalpojumu sektors	8.3	5.9	7.0

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

2003. gadā preču sektora izaugsmes temps bija ievērojami augstāks nekā pakalpojumu sektora izaugsmes temps. To galvenokārt ietekmēja būvniecība, kuras attīstību (pieaugums – 13.7%) veicināja augsts iekšzemes pieprasījums, un apstrādes rūpniecība, kuras pieaugumu (9.1%) nodrošināja jauno pasūtījumu apjoma kāpums gan iekšējā, gan ārējā tirgū.

Būvniecības paplašināšanās veicināja ražošanas apjoma pieaugumu vairākās apstrādes rūpniecības nozarēs – nemetālisko minerālo izstrādājumu ražošanā, gatavo metālizstrādājumu (izņemot mašīnas un iekārtas) ražošanā un gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošanā. Galvenokārt ārējais pieprasījums noteica koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošanas (izņemot mēbeles), metālu ražošanas, radio, televīzijas un sakaru iekārtu un aparatūras ražošanas un iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošanas palielināšanos. Gan iekšzemes, gan ārējā pieprasījuma kāpums ietekmēja elektrisko mašīnu un aparātu ražošanas, pārtikas produktu un dzērienu ražošanas, mēbeļu un citur neklasificētas ražošanas un vairāku citu nozaru izaugsmi.

Pakalpojumu sektora attīstību galvenokārt noteica tirdzniecība, kuras reālais ieguldījums kopējā pievienotajā vērtībā palielinājās par 11.3%. Mazumtirdzniecības apgrozījums (kāpums – 12.8%) visstraujāk (par 35.6%) palielinājās uzņēmumos, kuri tirgo tekstilizstrādājumus, apģērbu, apavus un ādas izstrādājumus. Paplašinoties lielveikalu tīklam, pieauga pārdošanas apjoms nespecializētajos veikalos, kur pārsvarā ir pārtika, bet saruka mazumtirdzniecība ārpus veikaliem.

Ļoti strauji attīstījās viesnīcu un restorānu nozare (kāpums – 16.4%). Sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums salīdzināmajās cenās palielinājās par 15.8%.

Lai gan visu gadu netika izmantots maģistrālais naftas cauruļvads, attīstījās arī transporta, glabāšanas un sakaru nozare (pieaugums salīdzinājumā ar 2002. gadu – 7.9%). Pa dzelzceļu uz Latvijas ostām pārvadāto tranzītkravu (t.sk. jēlnaftas) apjoms pieauga par 25.8%. Veiksmīgi darbojās maģistrālais naftas produktu cauruļvads – pa to transportētās dīzeļdegvielas apjoms palielinājās par 10.6%. Tādējādi kravu apgrozījums Latvijas ostās salīdzinājumā ar 2002. gadu pieauga par 5.0%.

2003. gada sākumā tika mainīta reģistrētā bezdarba uzskaites metodoloģija, saskaņā ar kuru tika pārrēķināti arī iepriekšējā gada dati. Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto bezdarbnieku skaits 2003. gadā gandrīz nemainījās un gada beigās bija 8.6% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita (2002. gada beigās – 8.5%). Savukārt vidējais bezdarba līmenis bija par 0.3 procentu punktiem zemāks nekā 2002. gadā. Tomēr saglabājās reģionālā disproporcija. 2003. gadā bezdarba līmenis būtiski mazinājās gandrīz visās lielajās pilsētās, izņemot Ventspili (lielākais bezdarba līmeņa kritums bija Daugavpili un Rēzeknē – attiecīgi 1.3 un 1.2 procentu punkti). Taču vairākumā rajonu reģistrētā bezdarba līmenis palielinājās, visvairāk – Rēzeknes rajonā (par 2.8 procentu punktiem) un Daugavpils rajonā (par 2.2 procentu punktiem).

2003. gadā būtiski nemainījās ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars. Augot reģistrēto brīvo darba vietu skaitam, darba tirgus noslodzes koeficients ievērojami pazeminājās.

### ĀRĒJĀ TIRDZniecĪBA UN MAKSĀJUMU BILANCE

Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums 2003. gadā sasniedza 4 639.8 milj. latu. Salīdzinājumā ar 2002. gadu preču eksports palielinājās par 17.2%, bet imports – par 19.7%. Ārējās tirdzniecības bilances negatīvais saldo sasniedza 1 338.5 milj. latu (sk. 2. tabulu).

2. tabula

#### LATVIJAS ĀRĒJĀ TIRDZniecĪBA

(eksports – FOB cenās; imports – CIF cenās;  
milj. latu)

	2001	2002	2003
Eksports	1 256.4	1 408.8	<b>1 650.6</b>
Imports	2 201.6	2 497.4	<b>2 989.2</b>
Bilance	-945.2	-1 088.6	<b>-1 338.5</b>

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Lai gan tautsaimniecības izaugsme Eiropā joprojām bija lēna, Latvijas preču pieprasījums ārējos tirgos palielinājās un preču konkurētspēja saglabājās. Augošais iekšzemes pieprasījums un eksporta kāpums noteica importa straujo pieaugumu. Visvairāk pieauga kapitālpreču un starppatēriņa preču imports (attiecīgi par 30.9% un 19.0%). Preču eksporta un importa kāpums bija lielāks nekā iepriekšējos gados, un to daļēji noteica arī cenu celšanās augstā eiro kursa ietekmē.

Visvairāk palielinājās mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, transportlīdzekļu, minerālo produktu un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas negatīvais saldo, jo ievērojami auga šo preču imports. Strauji palielinoties koksnes un tās izstrādājumu eksportam, pieauga šo preču pozitīvais saldo. Tās sedza 38.2% no kopējā ārējās tirdzniecības negatīvā saldo (2002. gadā – 39.6%).

Latvijas nozīmīgākās eksporta preces 2003. gadā bija koksne un tās izstrādājumi (35.2% no eksporta kopapjoma), tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi (12.6%), metāli un to izstrādājumi (12.6%) un mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas (7.1%). Koksnes un tās izstrādājumu grupā ievērojami palielinājās zāgmateriālu, koka izstrādājumu un kurināmās koksnes izvedums. Tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu eksporta kāpumu nodrošināja tekstila apģērbs un tā piederumi. Samazinājās pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku; par 6.7 milj. latu) un koksnes papīrmasas, papīra un kartona (par 9.9 milj. latu) eksports. Lai gan kapitālpreču īpatsvars eksportā bija neliels, 2003. gadā šo preču izvedums pieauga par 25.3%, liecinot par preču ar augstāku pievienoto vērtību ražošanas un eksporta palielināšanos.

Latvijas nozīmīgākās partnervalstis preču eksportā bija ES valstis, kuru īpatsvars eksportā pieauga no 60.4% 2002. gadā līdz 61.8% 2003. gadā. Eksporta kāpums uz ES valstīm (20.0%) bija pat lielāks nekā eksporta kopapjoma pieaugums. Eksportā uz ES valstīm dominēja koksne un tās izstrādājumi (47.0%), tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi (15.3%) un metāli un to izstrādājumi (12.8%). Nozīmīgākais eksporta kāpums bija uz Lielbritāniju, Vāciju un Zviedriju. Uz Lielbritāniju ievērojami palielinājās koksnes un metālu, uz Vāciju – tekstilpreču, mēbeļu un koksnes, uz Zviedriju – koksnes, iekārtu un tekstilpreču izvedums. Lielbritānija bija nozīmīgākais Latvijas koksnes un tās izstrādājumu pircējs (34.7% no šo preču eksporta kopapjoma). Būtiski pieauga eksports uz pārējām valstīm, galvenokārt uz Igauniju, Lietuvu un arī Norvēģiju. Uz Igauniju visvairāk palielinājās koksnes, tekstilpreču, iekārtu un optisko ierīču izvedums, uz Lietuvu – metālu, farmācijas produktu un pārtikas produktu, bet uz Norvēģiju – koksnes un metālu eksports. Nozīmīgākās eksporta preces uz NVS valstīm bija pārtikas rūpniecības produkti, ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija un mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas. NVS valstu grupā eksports pieauga uz Ukrainu (koksne) un Krieviju (metāli, plastmasas un izstrādājumi no tām un farmācijas produkti). Nozīmīgākās Latvijas eksporta partnervalstis bija Lielbritānija (15.5% no eksporta kopapjoma), Vācija (14.9%), Zviedrija (10.6%), Lietuva (8.2%), Igaunija (6.6%) un Dānija (6.0%). Turpināja būtiski palielināties eksports uz vairākiem iepriekšējos gados apgūtajiem tirgiem – Ķīnu, Japānu, Peru, Spāniju, Portugāli un Islandi.

Latvijas importā 2003. gadā pieauga visu preču grupu ievedums, visvairāk – mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu (21.1% no importa kopapjoma), transportlīdzekļu (10.5%), ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas (10.1%), minerālo produktu (9.9%) un metālu un to izstrādājumu (9.3%) ievedums. Transportlīdzekļu grupā lielākais bija vieglo automobiļu importa pieaugums, ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas grupā – farmācijas produkcijas ieveduma kāpums, bet minerālo produktu grupā palielinājās dīzeļdegvielas, dabasgāzes un motorbenzīnu imports.

Latvijas nozīmīgākās partnervalstis preču importā bija Vācija (16.1% no importa kopapjoma), Lietuva (9.7%), Krievija (8.7%), Somija (7.4%), Igaunija (6.4%) un Zviedrija (6.3%). Importā no ES valstīm (51.0% no importa kopapjoma; 2002. gadā – 53.0%) dominēja mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas, transportlīdzekļi un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija. Nozīmīgākās importa preces no NVS valstīm bija minerālie produkti un metāli un to izstrādājumi, no

pārējām valstīm – mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas, ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija, minerālie produkti un pārtikas rūpniecības produkti, ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku. Imports visvairāk pieauga no Vācijas (transportlīdzekļi, metāli, iekārtas, plastmasas), Igaunijas (transportlīdzekļi, minerālie produkti, metāli) un trim NVS valstīm – Krievijas, Baltkrievijas (minerālie produkti, metāli, koksne) un Ukrainas (transportlīdzekļi un metāli).

Ārējās tirdzniecības norēķinos 2003. gadā turpināja augt eiro īpatsvars (tas sasniedza 53.5%; 2002. gadā – 47.7%) un mazināties ASV dolāra īpatsvars (līdz 26.7%; 2002. gadā – 32.1%).

Lata reālā efektīvā kursa indekss 2003. gadā turpināja samazināties un pozitīvi ietekmēja eksporta ienākumu apjomu. Lata reālā efektīvā kursa indeksa kritumu attiecībā pret 13 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām noteica galvenokārt lata nominālā efektīvā kursa sarukums (vidēji gadā – 6.4%), ko būtiski ietekmēja eiro kursa straujais kāpums. Lata reālā efektīvā kursa indekss 2003. gadā bija par 6.0% zemāks nekā 2002. gadā (attiecībā pret attīstības valstu valūtām – par 4.4% un pret attīstīto valstu valūtām – par 6.8%). Palēninoties eiro kursa kāpumam un pieaugot relatīvo cenu pārmaiņu indeksam, stabilizējās lata reālā efektīvā kursa indekss.

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo 2003. gadā bija 9.2% no IKP (2002. gadā – 7.6% no IKP). Preču negatīvā saldo palielināšanās (par 249.4 milj. latu), importam pieaugot straujāk nekā eksportam, noteica tekošā konta negatīvā saldo palielināšanos.

Pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar 2002. gadu būtiski nemainījās, ienākumu negatīvais saldo pieauga, bet kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo būtiski palielinājās. Pakalpojumu un kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo sedza 55.3% no preču negatīvā saldo. Pakalpojumu pozitīvā saldo nelielo samazinājumu noteica braucienų pakalpojumu negatīvā saldo pieaugums, jo salīdzinājumā ar 2002. gadu Latvijas ceļotāju tēriņi palielinājās par 17.9 milj. latu vairāk nekā nerezidentu ar braucieniem saistītie izdevumi. Pārvadājumu pakalpojumu un citu pakalpojumu pozitīvais saldo palielinājās, galvenokārt pieaugot sniegto autotransporta un dzelzceļa transporta pakalpojumu, kā arī būvniecības un finanšu pakalpojumu apjomam. Augot nerezidentu tiešo investīciju ienākumiem, ienākumu negatīvais saldo palielinājās par 29.1 milj. latu.

2003. gadā no nerezidentiēm saņemto finanšu resursu un kapitāla pārvedumu apjoms gandrīz sedza tekošā konta operāciju finansēšanai nepieciešamos līdzekļus un rezerves aktīvi palielinājās par 38.5 milj. latu. Ārvalstu tiešo investīciju saldo (187.4 milj. latu) sedza 34.5% no tekošā konta negatīvā saldo.

### FISKĀLĀ POLITIKA

2003. gadā valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts bija 103.2 milj. latu jeb 1.8% no IKP – ievērojami mazāks nekā 2002. gadā (2.5% no IKP) un mazāks par plānoto, un to noteica gan labāka budžeta ieņēmumu izpilde, gan valdības izdevumus ierobežojošā politika.

2003. gada pirmajos 10 mēnešos valsts konsolidētajā kopbudžetā bija fiskālais pārpalikums. Tas daļēji bija izskaidrojams ar pagaidu budžeta izdevumus ierobežojošo ietekmi gada sākumā (janvārī–martā). Valsts konsolidētā kopbudžeta deficīts būtiski pieauga tikai decembrī, kad tika palielināti gan valsts pamatbudžeta, gan valsts speciālā budžeta izdevumi. Kāpumu decembrī noteica tas, ka lielāka daļa paredzēto

maksājumu (t.sk. pakalpojumu samaksa un investīcijas) tika veikta tikai gada beigās. Lai gan 2003. gadā no 60 līdz 70 latiem tika paaugstināta minimālā alga un dažādu sociālo grupu – medicīnas darbinieku, skolotāju, iekšlietu sistēmas darbinieku – atalgojums, valsts budžeta izdevumi sasniedza tikai 97.1% no plānotā (uzturēšanas izdevumi – 97.7%, kapitālie izdevumi – 92.0%, bet izdevumi investīcijām – 88.6%). Savukārt valsts budžeta ieņēmumi par 1.1% pārsniedza plānoto apjomu. Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu pieaugums salīdzinājumā ar 2002. gadu bija lielāks nekā izdevumu kāpums (attiecīgi 11.3% un 9.2%).

Nodokļu ieņēmumi 2003. gadā salīdzinājumā ar 2002. gadu pieauga par 12.3%. Akcīzes nodokļa ieņēmumi palielinājās par 19.5% (to īpatsvars kopējos nodokļu ieņēmumos sasniedza 11.8%), un to galvenokārt noteica akcīzes nodokļa naftas produktiem ieņēmumu pieaugums. Samērā straujais importa kāpums veicināja pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu palielināšanos (par 19.9%; īpatsvars – 25.6%) un muitas nodokļa ieņēmumu kāpumu (par 24.4%; īpatsvars – 1.0%). Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi (īpatsvars – 20.5%) salīdzinājumā ar 2002. gadu pieauga par 14.9%. Valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi (īpatsvars – 32.0%) palielinājās par 6.8%, lai gan, sākot ar 2003. gada 1. janvāri, sociālās apdrošināšanas kopējā iemaksu likme tika samazināta par 2.0 procentu punktiem. Šo divu nodokļu ieņēmumu pieaugumu noteica darba samaksas palielināšanās. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi saruka par 14.4%, galvenokārt sakarā ar nodokļu likmes samazināšanu par 3.0 procentu punktiem. Tādējādi no 6.9% 2002. gadā līdz 5.2% 2003. gadā saruka arī uzņēmumu ienākuma nodokļa īpatsvars kopējos nodokļu ieņēmumos.

Valsts konsolidētā kopbudžeta negatīvo fiskālo bilanci uzlaboja valsts speciālā budžeta fiskālais pārpalikums (18.8 milj. latu). 2003. gadā salīdzinājumā ar 2002. gadu valsts speciālā budžeta ieņēmumi pieauga par 10.4% un izdevumi – par 8.4%. Ļoti veiksmīgi tika pildīts sociālās apdrošināšanas budžets – tajā izveidojās fiskālais pārpalikums 18.3 milj. latu apjomā, liecinot par pensiju reformas pozitīvajiem rezultātiem.

Valsts pamatbudžeta fiskālais deficīts 2003. gadā bija 110.9 milj. latu. Kopējie izdevumi salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 13.7%, bet ieņēmumi – par 14.6%. Izdevumi palielinājās gandrīz visās galvenajās izdevumu grupās.

Pašvaldību konsolidētā kopbudžeta fiskālo deficītu (22.3 milj. latu) galvenokārt veidoja Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta deficīts, lai gan 2003. gadā tas bija ievērojami mazāks nekā 2002. gadā. Arī pašvaldību konsolidētā kopbudžeta fiskālie rādītāji bija labāki nekā 2002. gadā (piemēram, ieņēmumi pieauga par 11.5%, bet izdevumi – tikai par 9.1%).

Valdības parāds 2003. gadā palielinājās par 90.1 milj. latu (līdz 846.3 milj. latu). Līdzekļus budžeta deficīta finansēšanai valdība aizņēmas iekšējā tirgū, tāpēc ievērojami pieauga valdības iekšējā parāda daļa kopējā parādā (no 38.6% 2002. gada beigās līdz 50.4% 2003. gada beigās). Valdības iekšējais parāds 2003. gada beigās bija 426.7 milj. latu (par 135.1 milj. latu vairāk nekā 2002. gada beigās). Iekšējais parāds nacionālajā valūtā palielinājās par 82.4 milj. latu, un šo kāpumu noteica obligāciju emisija, bet iekšējais parāds ārvalstu valūtās pieauga, pārfinansējot ar iekšējiem aizņēmumiem vairākus samērā dārgus ārvalstu aizņēmumus. Tādējādi valdības ārējais parāds samazinājās par 9.7% (līdz 419.6 milj. latu).

## BANKU SEKTORS

2003. gada beigās Latvijas Republikā bija reģistrētas 22 bankas, 28 krājaizdevu sabiedrības un *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāle un darbojās *Dresdner Bank*

AG, HSH Nordbank AG un akciju komercbanku "Āzijas Universālā banka", Nadra un East Bridge Bank pārstāvēniecības Rīgā.

Gandrīz visas Latvijas bankas ir privātas, un valsts daļa banku sektora apmaksātajā pamatkapitālā pārskata gada beigās bija tikai 6.7%. Latvijas valsts ir a/s "Latvijas Hipotēku un zemes banka" īpašniece, bet a/s "Latvijas Krājbanka" valsts kapitāla daļa ir 7.1%, un šīs bankas privatizācijas process turpinās.

Banku apmaksātais pamatkapitāls 2003. gada beigās bija 307.9 milj. latu (par 8.5% vairāk nekā 2002. gada beigās), un ārvalstu kapitāla īpatsvars tajā būtiski nemainījās (2003. gada beigās – 53.9%).

2003. gadā turpināja strauji augt visi nozīmīgākie banku darbības rādītāji, t.sk. aktīvi (neieskaitot aktīvus pārvaldīšanā) – par 29.3% (līdz 5 716.7 milj. latu), izsniegto kredītu atlikums (ieskaitot tranzītkredītus) – par 41.2% (līdz 3 001.0 milj. latu) un noguldījumu atlikums – par 21.5% (līdz 3 730.5 milj. latu). Banku sektors guva 71.5 milj. latu peļņu (pēc nodokļu samaksas; par 27.0% vairāk nekā 2002. gadā). Banku kapitāls un rezerves pieauga par 25.6% (līdz 482.0 milj. latu).

2003. gadā banku aktīvu struktūrā turpināja palielināties kredītu īpatsvars (līdz 52.4%, t.sk. kredīti mājāsaimniecībām – privātpersonām un tās apkalpojošajām bezpeļņas institūcijām – 13.3%), bet nedaudz samazinājās prasību pret kredītiestādēm īpatsvars (līdz 23.2%).

Banku likvīdo aktīvu daļa (nauda kasē un noguldījumi Latvijas Bankā, prasības pret kredītiestādēm un ārvalstu centrālajām bankām, centrālo valdību vērtspapīri) 2003. gada beigās bija 33.5% no aktīvu kopsummas un nodrošināja pietiekamu brīvo resursu apjomu. Savukārt 47.1% no šiem likvīdajiem aktīviem bija prasības pret OECD valstu kredītiestādēm.

Salīdzinājumā ar 2002. gada beigām pieauga nebankām izsniegto ilgtermiņa (ar termiņu ilgāku par 5 gadiem) kredītu atlikuma īpatsvars kopējā kredītu atlikumā (no 36.9% līdz 41.6%). Arī īstermiņa (ar termiņu līdz 1 gadam) kredītu atlikuma īpatsvars nedaudz palielinājās (no 18.7% līdz 20.3%), bet vidēja termiņa (no 1 līdz 5 gadiem) kredītu atlikuma īpatsvars samazinājās (no 44.4% līdz 38.1%).

2003. gadā banku pasīvu struktūrā nebanku noguldījumu īpatsvars samazinājās par 4.2 procentu punktiem (līdz 65.3%), bet saistības pret kredītiestādēm pieauga par 4.5 procentu punktiem (līdz 18.9%).

Banku piesaistīto nebanku noguldījumu atlikums 2003. gadā auga lēnāk nekā nebankām izsniegto kredītu atlikums. Nedaudz (no 21.3% līdz 20.1%) samazinoties īstermiņa noguldījumu īpatsvaram banku piesaistīto noguldījumu kopapjomā, pieauga pieprasījuma noguldījumu īpatsvars (par 1.3 procentu punktiem; līdz 73.2%), bet vidēja termiņa noguldījumu (ar termiņu no 1 līdz 5 gadiem) īpatsvars gandrīz nemainījās (6.0%).

Lai gan krājaizdevu sabiedrības Latvijā strauji attīstās, to loma finanšu sektorā nav būtiska. 2003. gadā krājaizdevu sabiedrību aktīvi pieauga par 44.2% (līdz 3.9 milj. latu), izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 53.7% (līdz 3.2 milj. latu) un noguldījumu atlikums – par 47.4% (līdz 2.6 milj. latu). Krājaizdevu sabiedrības guva 58.6 tūkst. latu peļņu (par 1.6% mazāk nekā iepriekšējā gadā). To apmaksātais pamatkapitāls 2003. gadā pieauga par 37.1% (līdz 0.7 milj. latu), bet kapitāls un rezerves – par 34.4% (līdz 0.9 milj. latu).

Latvijas Banka ciešā sadarbībā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju 2003. gadā sagatavoja un publicēja pirmo "Finanšu stabilitātes pārskatu", kas turpmāk iznāks divas reizes gadā. Pārskata mērķis ir iespējamo Latvijas finanšu sistēmu negatīvi

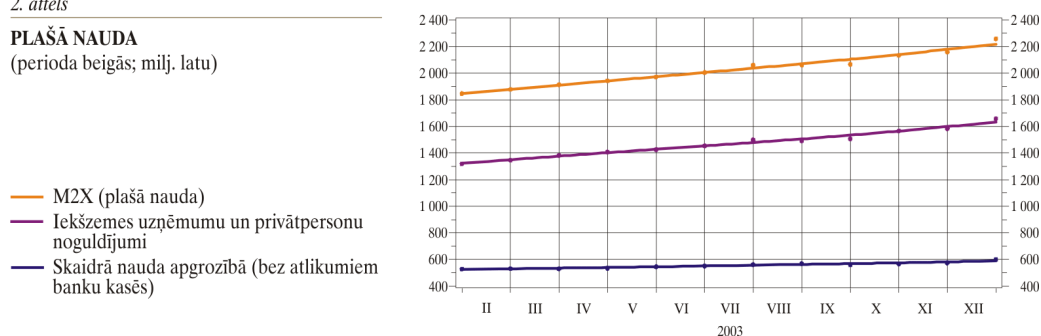
ietekmējošo faktoru un risku novērtēšana, īpašu uzmanību pievēršot banku sektoram un līzina kompāniju darbībai. Pārskatā netika apskatīts atsevišķu finanšu institūciju finansiālais stāvoklis, bet gan veikta makrouzraudzības analīze (*macroprudential analysis*), kuras uzdevums ir finanšu sistēmas stabilitātes un tās ievainojamības novērtēšana makroekonomiskās situācijas kontekstā. Pārskatā tika konstatēts, ka kopumā situācija banku sektorā saglabājās stabila, pastāvot labvēlīgiem ekonomiskajiem apstākļiem, augstiem banku pelnītspējās, kapitāla pietiekamības un likviditātes rādītājiem. Tomēr pēdējos gados vērojams straujais kredītēšanas kāpums, īpaši mājsaimniecību kredītēšana, liek bankām veidot stingrāku kredītpolitiku, lai ierobežotu iespējamo kredītrisku un saglabātu augstu izsniegto aizdevumu kvalitāti. Potenciāls riska faktors ir arī augošā banku atkarība no ārvalstu finansējuma.

## NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas galvenie monetārie rādītāji atspoguļoti gada pārskata 1. pielikumā. Naudas piedāvājums M2X<sup>1</sup> 2003. gadā palielinājās par 21.1% un gada beigās bija 2 258.7 milj. latu (sk. 2. att.). Stabils valsts tautsaimniecības attīstība noteica gandrīz nemainīgu naudas piedāvājuma pieauguma tempu jau trešo gadu pēc kārtas (M2X kāpums 2001. gadā – 20.8%, 2002. gadā – 21.0%). Plašā nauda straujāk palielinājās gada otrajā pusē, īpaši 4. ceturksnī (1. pusgadā M2X palielinājās par 7.6%, 2. pusgadā – par 12.6%, 4. ceturksnī – par 9.2%), bet sezonālu faktoru ietekmē nedaudz (par 0.9%) samazinājās tikai janvārī. Rekordliels plašās naudas pieaugums bija vērojams decembrī (99.4 milj. latu jeb 4.6%), kad krasi palielinājās gan iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums, gan skaidrās naudas pieprasījums.

2. attēls

**PLAŠĀ NAUDA**  
(perioda beigās; milj. latu)



Strauji attīstoties kredītēšanai, naudas reizinātājs 2003. gadā turpināja augt un decembrī bija 2.80 (2002. gada decembrī – 2.47). Stabils ekonomiskā situācija un uzkrājumu palielināšanās veicināja naudas aprites ātruma samazināšanos no 2.8 2002. gadā līdz 2.6 2003. gadā.

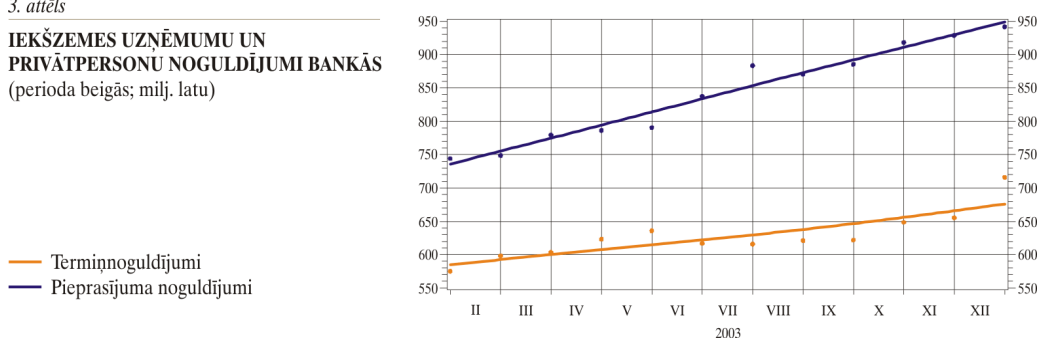
Stabils makroekonomiskā vide un mājsaimniecību ieņēmumu pieaugums ļāva banku sektoram straujāk nekā 2002. gadā palielināt piesaistīto iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikumu (par 335.9 milj. latu jeb 25.4%; šādu termiņnoguldījumu un pieprasījuma noguldījumu atlikumu mēneša dinamiku sk. 3. att.). Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) palielinājās gandrīz tādā pašā apjomā kā 2002. gadā – par 58.0 milj. latu jeb 10.7% (šā rādītāja kāpuma temps 2002. gadā sasniedza 11.9%). Visstraujāk (par 4.6%) skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) sezonālu faktoru ietekmē pieauga decembrī. Tās īpatsvars plašajā naudā samazinājās līdz 26.6% (2002. gada beigās – 29.1%),

<sup>1</sup> Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi nacionālajā un ārvalstu valūtā.

liecinot par bezskaidrās naudas norēķinu līdzekļu attīstību valstī. Pieprasījuma noguldījumu īpatsvars plašajā naudā nemainījās (41.7%), bet termiņnoguldījumu īpatsvars pieauga (par 2.5 procentu punktiem; līdz 31.7%). Privātpersonu noguldījumu īpatsvars iekšzemes noguldījumu atlikumā nedaudz palielinājās, sasniedzot 57.2% (2002. gada beigās – 56.8%) no visiem noguldījumiem. Privātpersonu noguldījumu īpatsvars termiņnoguldījumu atlikumā sasniedza 64.4% un pieprasījuma noguldījumu atlikumā – 51.7%.

### 3. attēls

#### IEKŠZEMES UZŅĒMUMU UN PRIVĀTPERSONU NOGULDĪJUMI BANKĀS (perioda beigās; milj. latu)



Ienesīgums un uzticība nacionālajai valūtai nodrošināja ievērojami straujāku latos veikto noguldījumu atlikuma kāpumu salīdzinājumā ar ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma pieaugumu (attiecīgi 32.3% un 15.5%). Viens no iemesliem, kas mazināja ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma kāpumu, bija līdz šim noguldītāju iecienītākās ārvalstu valūtas – ASV dolāra – kursa ilgstošā krišanās. Tādējādi 2003. gadā ASV dolāros veikto rezidentu nebanku noguldījumu atlikums pat nedaudz saruka (par 0.8%), toties eiro kursa kāpums un šīs valūtas nozīmes pieaugums Latvijas ārējās tirdzniecības norēķinos noteica eiro veikto noguldījumu atlikuma būtisku palielināšanos (par 62.0%). Latos veikto noguldījumu īpatsvars 2003. gada beigās sasniedza augstāko līmeni noguldījumu atlikumā (62.4%; 2002. gada beigās – 59.1%).

Naudas piedāvājumā augot nacionālās valūtas īpatsvaram, iekšzemes naudas piedāvājums M2D pieauga par 23.4% – straujāk nekā kopējais naudas piedāvājums. Savukārt M2X likvidākā sastāvdaļa M1 palielinājās par 16.2%.

Lai gan Latvijas Bankas ārējās rezerves pieauga, banku sistēmas tīrie ārējie aktīvi 2003. gadā samazinājās par 276.7 milj. latu. To noteica augošā tendence daļu nerezidentu aizņemto līdzekļu izvietot iekšzemes aktīvos. Banku sektora ārzemju pasīvi 2003. gadā palielinājās par 732.0 milj. latu, t.sk. saistības pret ārvalstu bankām – par 378.9 milj. latu (no tām pret saistītajām un radniecīgajām kredītiestādēm – par 245.9 milj. latu) un nerezidentu nebanku noguldījumi (galvenokārt pieprasījuma noguldījumi) – par 331.2 milj. latu. Banku sektora ārzemju aktīvu kāpums bija mazāks (409.1 milj. latu), prasībām pret ārvalstu bankām palielinoties par 304.8 milj. latu (t.sk. pieprasījuma noguldījumiem – par 245.3 milj. latu un parāda vērtspapīriem – par 157.9 milj. latu). Prasības pret ārvalstu nebankām pieauga par 86.3 milj. latu, nedaudz samazinoties ieguldījumiem gan ārvalstu valdību, gan privātuzņēmumu parāda vērtspapīros.

Naudas piedāvājuma kāpumu joprojām noteica iekšzemes kredītu atlikuma pieaugums (par 793.4 milj. latu jeb 39.1%; 2002. gadā – par 570.5 milj. latu jeb 39.8%), t.sk. iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 693.1 milj. latu jeb 37.5% (2002. gadā – par 494.8 milj. latu jeb 36.5%). Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikuma īpatsvars kredītiestāžu kopsavilkuma bilances aktīvos 2003. gada beigās sasniedza 45.0%

(2002. gada beigās – 42.6%). Banku sistēmas neto prasības pret centrālo valdību pieauga 1.6 reizes un sasniedza 250.2 milj. latu.

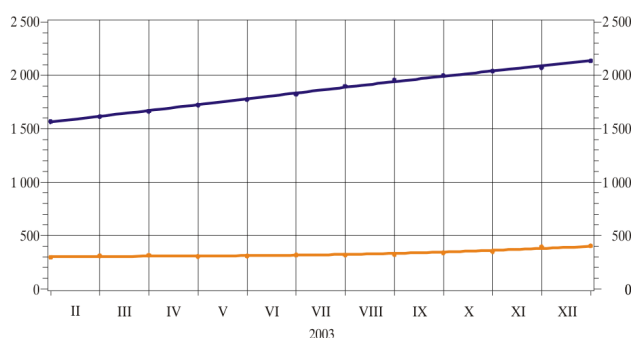
Stabilā ekonomiskā situācija, augošie iedzīvotāju ienākumi, kā arī zems procentu likmju līmenis pasaules finanšu tirgos un līdz ar to arī kredītiestāžu resursu bāzes paplašināšanās, kā arī kredītriska mazināšanās veicināja tālāku iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikuma pieaugumu. Paplašinoties nekustamā īpašuma tirgum un kļūstot efektīvākai īpašumtiesību un ķīlu nostiprinājuma sistēmai, pieauga hipotēku kredīta nozīme. 2003. gadā iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto ilgtermiņa aizdevumu atlikums palielinājās par 578.7 milj. latu jeb 37.1%, bet īstermiņa kredītu atlikums – par 114.4 milj. latu jeb 39.3% (kredītu atlikumus katra mēneša beigās sk. 4. att.). 2003. gada beigās 84.1% no izsniegtajiem kredītiem bija ilgtermiņa kredīti (2002. gada beigās – 84.3%).

#### 4. attēls

#### IEKŠZEMES UZŅĒMUMIEM UN PRIVĀTPERSONĀM IZSNIEGTIE KREDĪTI

(perioda beigās; milj. latu)

— Īstermiņa  
— Ilgtermiņa



Hipotēku kredīta atlikums salīdzinājumā ar 2002. gadu pieauga 1.9 reizes un sasniedza 772.6 milj. latu. Lēnāk augs komerc kredīta (par 98.5 milj. latu jeb 14.7%) un industriālā kredīta (par 92.1 milj. latu jeb 21.2%) atlikums, arī kredīta patēriņa preču iegādei atlikums (par 55.0 milj. latu jeb 62.0%) un klientu kontu pārtēriņa kreditēšana (par 27.0 milj. latu jeb 41.8%), bet pieauga arī citu kredīta veidu atlikumi. 2003. gada beigās lielākais bija hipotēku kredīta (30.4% no izsniegto kredītu kopapjoma), komerc kredīta (30.3%) un industriālā kredīta (20.7%) atlikums.

Joprojām visstraujāk palielinājās privātpersonām izsniegto kredītu atlikums (pieaugums – 76.3%). To lielā mērā nodrošināja būtiskais privātpersonām izsniegtā kredīta mājokļa iegādei atlikuma kāpums (2.1 reizi; mājokļa iegādei decembra beigās izsniegti 487.5 milj. latu jeb 64.0% no privātpersonām izsniegto kredītu atlikuma). Savukārt uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikums 2003. gadā palielinājās par 25.6% (līdz 363.3 milj. latu) un par 33.7 milj. latu pārsniedza privātpersonām izsniegto kredītu atlikuma pieaugumu.

Iekšzemes uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikuma kāpuma lielāko daļu veidoja ilgtermiņa kredītu atlikums (palielinājums – 269.1 milj. latu jeb 22.9%). Tas pieauga visās tautsaimniecības nozarēs, visvairāk – operācijās ar nekustamo īpašumu, nomā un citā komercdarbībā (par 89.8 milj. latu jeb 1.8 reizes), būvniecībā (par 28.3 milj. latu jeb 37.3%), viesnīcu un restorānu nozarē (par 21.5 milj. latu jeb 1.7 reizes), lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā (par 21.2 milj. latu jeb 37.0%) un pārējos komunālajos, sociālajos un individuālajos pakalpojumos (par 20.9 milj. latu jeb 1.9 reizes). Īstermiņa kredītu atlikums galvenokārt palielinājās tirdzniecībā (par 40.4 milj. latu jeb 1.5 reizes), finanšu starpniecībā (par 16.6 milj. latu jeb 1.7 reizes) un apstrādes rūpniecībā (par 14.2 milj. latu jeb 27.7%).

2003. gada beigās vislielākie kredītegulējumi bija veikti tirdzniecībā (20.3% no iekšzemes uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikuma), finanšu starpniecībā (15.8%)

un apstrādes rūpniecībā (14.8%; īpatsvara samazinājums gada laikā visās šajās nozarēs – 1.6 procentu punkti).

Izdevīgākas kredītu procentu likmes veicināja nedaudz straujāku ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikuma pieaugumu (391.0 milj. latu jeb 38.9%), lai gan turpinājās arī būtisks latos izsniegto kredītu atlikuma kāpums (302.0 milj. latu jeb 35.8%). Tādējādi latos izsniegto kredītu īpatsvars 2003. gadā samazinājās par 0.5 procentu punktiem (līdz 45.1%). Rezidentu nebankām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikumā pakāpeniski pieauga eiro, bet samazinājās ASV dolāra īpatsvars.

### KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU PROCENTU LIKMES

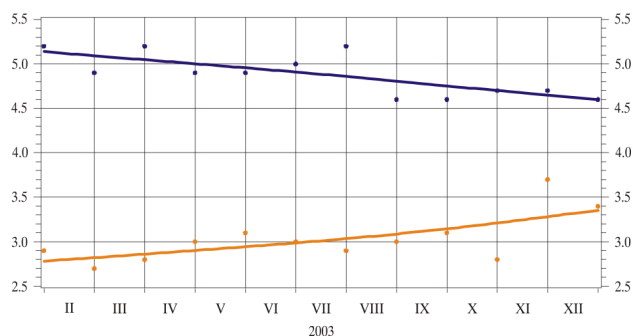
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu un šai klientu grupai izsniegto kredītu procentu likmes visiem termiņiem un valūtām (vizuizteiktāk – OECD valstu valūtās izsniegtajiem kredītiem) 2003. gadā vidēji bija zemākas nekā 2002. gadā. Tās sasniedza vēsturiski zemāko līmeni, bet sarukums bija lēnāks. To noteica ilgāku termiņu starpbanku kredītu procentu likmes (tām tiek piesaistītas ar mainīgu procentu likmi izsniegto kredītu procentu likmes), kas vidēji bija zemākas nekā 2002. gadā, tomēr 2003. gada otrajā pusē tām bija pieauguma tendence. Tādējādi dažās termiņu un valūtu kategorijās kredītu procentu likmes palielinājās, bet citās turpinājās vairākus gadus ilgusi samazinājuma tendence.

No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos piesaistīto noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes 2003. gadā bija tikpat stabilas kā 2002. gada otrajā pusē. Latos veikto īstermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme svārstījās no 2.7% līdz 3.7%, bet ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme – no 4.6% līdz 5.2% (sk. 5. att.). Svārstību rezultātā latos veikto īstermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme decembrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada decembri pieauga par 0.3 procentu punktiem, bet ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme samazinājās par 0.6 procentu punktiem.

5. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMU UN PRIVĀTPERSONU LATOS VEIKTO NOGULDĪJUMU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

— Īstermiņa  
— Ilgtermiņa



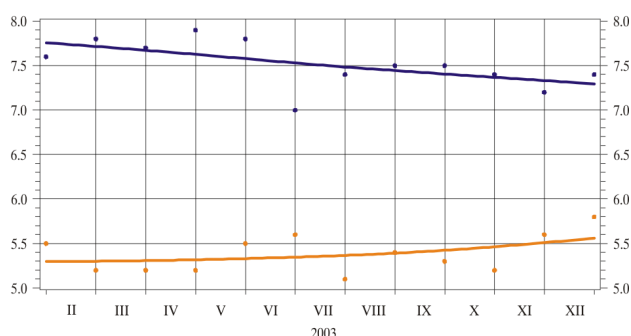
Latos piesaistīto noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes bija augstākas nekā atbilstošā termiņa ārvalstu valūtās piesaistīto noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes, un tas veicināja no iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos piesaistīto noguldījumu atlikuma straujāku pieaugumu. Turklāt atšķirības pamazām palielinājās, jo ārvalstu valūtā piesaistīto noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes atbilstoši procentu likmju samazinājuma tendencēm pasaulē joprojām saruka: īstermiņa noguldījumu vidējo svērto procentu likmju starpība 2003. gada decembrī sasniedza 1.7 procentu punktus, bet ilgtermiņa noguldījumu vidējo svērto procentu likmju starpība – 1.9 procentu punktus (2002. gada decembrī – attiecīgi 1.1 procentu punkts un 1.8 procentu punkti). OECD valstu valūtās piesaistīto īstermiņa un ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme 2003. gada decembrī salīdzinājumā ar 2002. gada atbilstošo periodu samazinājās (attiecīgi par 0.3 procentu punktiem (līdz 1.7%) un 0.6 procentu punktiem (līdz 2.8%).

Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme gada laikā svārstījās maz (īstermiņa kredītiem – no 5.1% līdz 5.8%, bet ilgtermiņa kredītiem – no 7.0% līdz 7.9%; sk. 6. att.). Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2003. gada decembrī sasniedza 5.8% (pieaugums salīdzinājumā ar 2002. gada decembri – 0.4 procentu punkti). Latos izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme salīdzinājumā ar 2002. gada decembri nemainījās (7.4%). To nodrošināja konkurences saasināšanās, kredītu apjoma pieaugums un banku peļņas maržas samazināšanās, jo ilgāku termiņu latu naudas tirgus procentu likmju indeksi šajā periodā palielinājās.

6. attēls

**IEKŠZEMES UZŅĒMUMIEM UN PRIVĀTPERSONĀM LATOS IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)**

— Īstermiņa  
— Ilgtermiņa



OECD valstu valūtās izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes 2003. gada decembrī bija zemākas nekā atbilstošā termiņa latos izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes. To galvenokārt noteica zemākas ārvalstu valūtu (ASV dolāra un eiro) bāzes procentu likmes. OECD valstu valūtās izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme palielinājās par 0.3 procentu punktiem (līdz 4.5%), bet ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās par 1.6 procentu punktiem (līdz 4.2%).

Augot inflācijai, latos izsniegto īstermiņa kredītu reālās procentu likmes 2003. gadā saruka par 1.8 procentu punktiem (līdz 2.2%), bet šādu ilgtermiņa kredītu reālās procentu likmes – par 2.2 procentu punktiem (līdz 3.8%). Samazinājās arī latos veikto noguldījumu reālās procentu likmes: īstermiņa noguldījumiem – par 1.9 procentu punktiem (līdz -0.2%), bet ilgtermiņa noguldījumiem – par 2.8 procentu punktiem (līdz 1.0%).

### STARPANKU TIRGUS

2003. gadā starpbanku tirgū izsniegto kredītu apjoms turpināja palielināties. Iekšzemes starpbanku tirgū izsniegto kredītu apjoms, līdzīgi kā iepriekšējā gadā, pieauga 1.5 reizes (līdz 9.7 mljrd. latu), bet ārvalstu kredītiestādēm izsniegto starpbanku kredītu apjoms – par 25.7% (līdz 105.1 mljrd. latu).

Iekšzemes starpbanku tirgū palielinājās gan latos, gan OECD valstu valūtās izsniegto kredītu apjoms. Nacionālajā valūtā tika izsniegti kredīti 5.4 mljrd. latu apjomā, t.sk. 86.2% bija uz nakti izsniegtie kredīti.

2003. gada sākumā tika samazināta obligāto rezervju norma un mainīti banku rezervju prasību aprēķināšanas un izpildes noteikumi, tāpēc uzlabojās banku likviditāte. Latvijas Bankas lombarda kredītu un termiņnoguldījumu procentu likmes tika saglabātas nemainīgas, bet starpbanku tirgus darījumu procentu likmes atradās Latvijas Bankas noteiktā procentu likmju koridora apakšējā daļā. Starpbanku tirgus procentu likmju īslaicīgās svārstības bija raksturīgas rezervju prasību izpildes perioda pēdējām dienām, kad bankas koriģēja rezervju konta vidējo atlikumu rezervju prasību izpildes periodā.

2003. gada pirmajos 10 mēnešos banku sektora likviditāte bija pietiekama un nodrošināja stabilu un zemu latos veikto darījumu procentu likmju saglabāšanos. Latos uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme šajā laikā bija 2.5–3.1%. Tomēr straujais kredītu apjoma pieaugums un lielais latu resursu pieprasījums starpbanku tirgū izraisīja nelielu latos veikto darījumu procentu likmju paaugstināšanos gada nogalē. Latos uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme novembrī sasniedza 3.7%, bet decembrī samazinājās līdz 3.2%. Ārvalstu valūtās izsniegto starpbanku kredītu procentu likmes ietekmēja procentu likmju kritums pasaules naudas tirgū, un šajās valūtās uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme visu gadu bija ievērojami zemāka (1.4–1.8%).

Naudas tirgus procentu likmju indekss RIGIBOR (pie šā indeksa bieži tiek piesaistītas nebankām izsniegto kredītu procentu likmes) 2003. gada otrajā pusē nedaudz paaugstinājās un kredītiem ar 6 mēnešu termiņu pārskata gada beigās sasniedza 4.3% (gada sākumā – 4.0%).

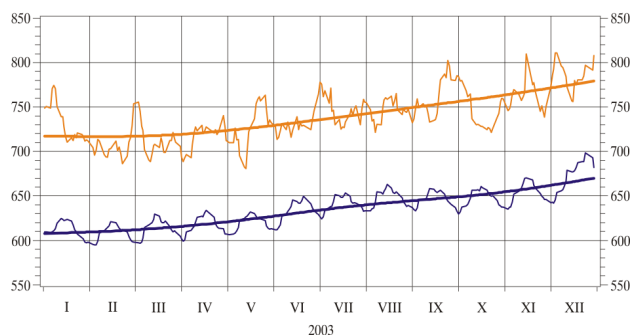
### NAUDAS BĀZE

Naudas bāze M0<sup>1</sup> 2003. gada laikā palielinājās par 6.8% (ievērojami lēnāk nekā 2002. gadā) un perioda beigās sasniedza 806.8 milj. latu (sk. 7. att.). Lēnāk auga skaidrās naudas pieprasījums (skaidrā nauda apgrozībā 2003. gadā palielinājās par 59.5 milj. latu jeb 9.6%; 2002. gadā – par 12.0%), un nedaudz saruka banku un citu iekšzemes finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumu atlikums Latvijas Bankā (par 7.9 milj. latu jeb 6.0%). Skaidrās naudas īpatsvars naudas bāzē pieauga līdz 84.5% (2002. gada beigās – 82.5%).

#### 7. attēls

#### NAUDAS BĀZE (milj. latu)

— Naudas bāze  
— Skaidrā nauda apgrozībā



Naudas bāzes kāpumu galvenokārt nodrošināja Latvijas Bankas tīro ārējo aktīvu pieaugums (46.2 milj. latu jeb 5.9%), Latvijas Bankai pērkot ārvalstu valūtu (pārskata gadā kopumā neto nopirkta ārvalstu valūta 97.4 milj. latu apjomā). Centrālā banka piedāvāja bankām veikt arī valūtas mijmaiņas darījumus, tomēr to atlikums gada laikā samazinājās par 77.5 milj. latu. Tādējādi 2003. gada beigās Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi sasniedza 824.0 milj. latu (sk. 8. att.) un decembrī sedza 3.3 mēnešu (2002. gada decembrī – 3.7 mēnešu) preču importa apjomu, bet emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem (sk. 9. att.) bija 102.1% (2002. gada beigās – 103.0%).

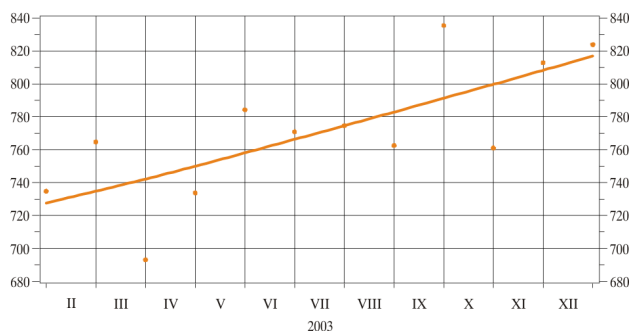
Latvijas Bankas tīro iekšējo aktīvu pārmaiņas bija nelielas (pieaugums – 5.5 milj. latu), jo gandrīz nemainījās iekšzemes kredītu atlikums (2003. gada beigās – 44.4 milj. latu; 2002. gada beigās – 44.7 milj. latu). Tomēr iekšzemes kredītu kopējā atlikumā būtiski (par 28.6 milj. latu) palielinājās bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikums. Savukārt naudas daudzumu apgrozībā samazināja valdības noguldījuma

<sup>1</sup> Latu banknotes un monētas apgrozībā + iekšzemes banku un citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumi Latvijas Bankā.

Latvijas Bankā atlikuma pieaugums (par 18.2 milj. latu) un centrālās bankas īpašumā esošo valdības vērtspapīru portfeļa samazināšanās (par 2.1 milj. latu).

8. attēls

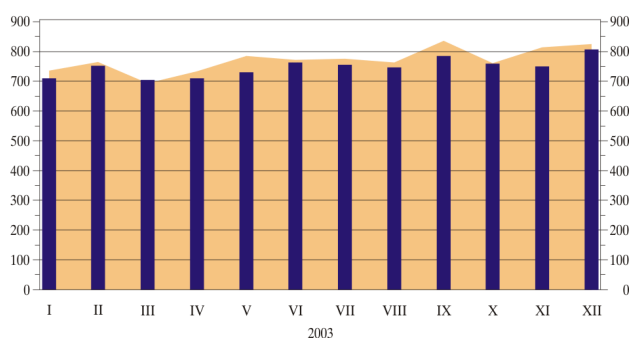
#### LATVIJAS BANKAS TĪRIE ĀRĒJIE AKTĪVI (milj. latu)



9. attēls

#### EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS (milj. latu)

— Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi  
— Naudas bāze



No bankām izsniegtajiem Latvijas Bankas kredītiem 98.8% bija *repo* kredīti, 1.1% – pieprasījuma lombarda kredīti un 0.1% – automātiskie lombarda kredīti (mēneša vidējos kredītu atlikumus sk. 3. tabulā).

3. tabula

#### LATVIJAS BANKAS KREDĪTI BANKĀM (vidējais atlikums; milj. latu)

	2001	2002	2003
Janvāris	42.5	22.5	23.7
Februāris	74.8	11.3	28.9
Marts	41.6	7.5	33.9
Aprīlis	39.6	6.0	55.9
Maijs	66.3	13.9	69.9
Jūnijs	89.2	13.1	65.9
Jūlijs	73.2	22.4	56.9
Augusts	63.2	33.0	84.5
Septembris	70.0	32.1	79.3
Oktobris	76.8	36.1	41.5
Novembris	69.8	31.0	95.8
Decembris	63.5	34.6	51.7

*Repo* kredīti galvenokārt tika izsniegti ar 7 dienu, mazāk – ar 28 dienu termiņu. Uz 7 dienām tika izsniegti *repo* kredīti 2 515.2 milj. latu apjomā un uz 28 dienām – 94.6 milj. latu apjomā. *Repo* kredīti tika izsniegti 5.1 reizi vairāk nekā iepriekšējā gadā, pieprasījuma lombarda kredīti – par 19.3% (28.5 milj. latu) mazāk un automātiskie lombarda kredīti – par 36.4% (2.1 milj. latu) mazāk nekā iepriekšējā gadā.

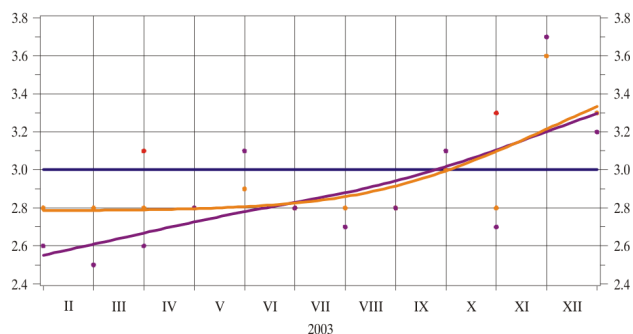
Latvijas Bankas refinansēšanas likme pārskata gadā nemainījās un kopš 2002. gada septembra bija 3.0% (sk. 10. att.). *Repo* kredītu vidējā svērtā procentu likme mainījās atbilstoši starpbanku tirgus procentu likmju pārmaiņām un kopumā bija ie-

vērojami zemāka nekā iepriekšējā gadā, palielinoties tikai atsevišķos mēnešos gada nogalē. 2003. gada pirmajos astoņos mēnešos tā bija 2.8–2.9%, bet augstāko līmeni sasniedza novembrī (3.6%).

10. attēls

#### NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES (%)

- Latvijas Bankas refinansēšanas likme
- Repo kredītu vidējā svērtā procentu likme
- 6 mēnešu valsts parādzīmju vidējā svērtā peļņas likme
- Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme



### VALŪTAS TIRGUS UN LATVIJAS ĀRĒJAIS PARĀDS

Pasaules valūtas tirgū 2003. gadā bija vērojamas lielas svārstības, kuru galvenā iezīme bija eiro kursa pieaugums un ASV dolāra kursa kritums attiecībā pret pārējām SDR valūtu groza valūtām. SDR valūtu groza valūtu kursu svārstības galvenokārt ietekmēja ievērojamais ASV budžeta deficīts un ārējās tirdzniecības bilances deficīts, ES valstu tautsaimniecības lēnā izaugsme un pat lejupslīde, kā arī Japānas nespēja veikt ekonomiskās reformas. Savukārt Lielbritānijas tautsaimniecība stabili attīstījās, un Anglijas Banka bija vienīgā no četrām lielajām centrālajām bankām, kas gada laikā vienu reizi paaugstināja bāzes procentu likmi.

Pārskata gadā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru pieauga par 20.0% (no 1.0492 2002. gada beigās līdz 1.2595 2003. gada beigās), augstāko līmeni sasniedzot pašās 2003. gada beigās. ASV tautsaimniecības attīstības rādītāji būtiski uzlabojās, izņemot nodarbinātības un jaunu darba vietu izveides rādītājus. Valdēt optimistiskai gaisotnei, ievērojami auga akciju cenas, lai gan notika skandāli par mahinācijām ar uzņēmumu grāmatvedības datiem. ASV Federālo rezervju sistēma turpināja samazināt procentu likmes. Arī kara beigas Irākā un Sadama Huseina sagūstīšana nespēja atrisināt problēmas Tuvajos Austrumos. ASV dolāra kurss attiecībā pret Japānas jenu samazinājās no 118.79 2002. gada beigās līdz 107.22 2003. gada beigās (par 9.7%), viszemāko līmeni sasniedzot 2003. gada 9. decembrī (106.74). Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret ASV dolāru gada laikā pieauga par 10.9% (no 1.6100 2002. gada beigās līdz 1.7858 2003. gada beigās), augstāko līmeni sasniedzot 2003. gada beigās.

Tā kā pārskata gadā eiro kurss palielinājās attiecībā pret visām pārējām SDR valūtu groza valūtām, iekšzemes valūtas tirgū eiro kurss attiecībā pret latu pieauga no 0.6135 2002. gada beigās līdz 0.6714 2003. gada beigās (par 9.4%). Zemākais eiro kurss bija 2003. gada 3. janvārī (0.6094), bet augstākais – 2003. gada beigās (0.6730).

Savukārt ASV dolāra kurss pazeminājās attiecībā pret pārējām SDR valūtu groza valūtām. Attiecībā pret latu tas samazinājās no 0.5844 2002. gada beigās līdz 0.5335 2003. gada beigās (par 8.7%). Augstākais ASV dolāra kurss bija 2003. gada 8. janvārī (0.5905), bet zemākais – 2003. gada beigās (0.5319; Latvijas Bankas noteiktā ASV dolāra un eiro kursa dinamiku sk. 11. att.).

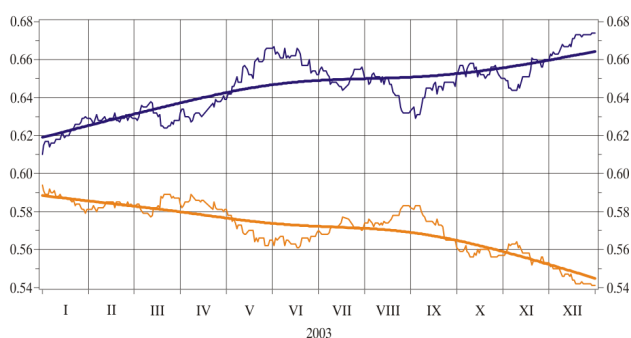
Saskaņā ar starptautisko investīciju bilances datiem (apkopoti pēc rezidences principa – rezidentu, t.sk. valdības, saistības pret pārējo pasauli latos un ārvalstu valūtās) Latvijas ārējais parāds nerezidentiem 2003. gadā pieauga par 808.2 milj. latu un

gada beigās sasniedza 4 945.2 milj. latu (84.2% no IKP). Ārējie aktīvi gada beigās bija 3 460.4 milj. latu un tīrais ārējais parāds – 1 484.9 milj. latu (25.3% no IKP). 2003. gadā banku sektora parāds pieauga par 729.2 milj. latu, uzņēmumu saistības – par 108.3 milj. latu, bet valdības parāds samazinājās par 29.3 milj. latu. Tādējādi mainījās ārējā parāda struktūra sektoru dalījumā – 2003. gada beigās valdības saistības bija 8.5%, banku saistības – 59.4% un uzņēmumu saistības – 32.1%. Ārējā parāda instrumentu struktūra būtiski nemainījās. 2003. gada beigās parādu radošās tiešās investīcijas veidoja 11.3%, parāda vērtspapīri – 5.7% un citi ieguldījumi – 83.0% no ārējā parāda. Ilgtermiņa parāds 2003. gada beigās bija 1 898.5 milj. latu un īstermiņa parāds – 3 046.7 milj. latu. Valdības un monetāro iestāžu saistības pret nerezidentiem bija 420.2 milj. latu.

#### 11. attēls

#### LATVIJAS BANKAS NOTEIKTAIS ASV DOLĀRA UN EIRO KURSS

— ASV dolāra kurss  
— Euro kurss



Banku sektora ārējais parāds 2003. gada beigās bija 2 938.8 milj. latu (t.sk. ilgtermiņa saistības – 421.4 milj. latu un īstermiņa saistības – 2 517.5 milj. latu). 75.6% no banku īstermiņa saistībām veidoja banku piesaistītie noguldījumi. Banku sektora tīrais ārējais parāds 2003. gada beigās bija 767.1 milj. latu.

Uzņēmumu sektora ārējā parādā 2003. gada beigās (1 586.2 milj. latu) dominēja ilgtermiņa saistības (1 058.2 milj. latu jeb 66.7% no uzņēmumu sektora ārējā parāda), turklāt ievērojama daļa (33.4%) bija uzņēmumu saistības pret tiešajiem investoriem.

Saskaņā ar Valsts kases datiem valdības ārējais parāds ārvalstu valūtās 2003. gada beigās bija 419.6 milj. latu (7.1% no IKP). 2003. gadā valdība turpināja apgūt iepriekšējos gados noslēgtu aizņēmumu resursus – no Pasaules Bankas un citām starptautiskajām institūcijām valdība saņēma līdzekļus 9.4 milj. latu apjomā. Ārvalstu aizņēmumu apkalpošanai 2003. gadā tika izlietoti 102.5 milj. latu (t.sk. 48.5 milj. latu – Pasaules Bankas aizdevumu pirmstermiņa atmaksai), kas līdzvērtīgi 3.8% no eksporta gada apjoma. Salīdzinājumā ar 2002. gadu valdības ārējais parāds samazinājās par 44.9 milj. latu.

### VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru (tālāk tekstā – valdības vērtspapīri) sākotnējā tirgū Latvijas Banka turpināja darboties kā valdības pilnvarots aģents izsoļu veikšanā un uzskaitē. Valsts kase 2003. gadā rikoja valdības vērtspapīru sākotnējās izsoles, kurās piedāvātais vērtspapīru apjoms bija lielāks nekā 2002. gadā. Piedāvātais valdības vērtspapīru apjoms konkurējošās daudzscenu izsolēs pārskata gadā bija 199.6 milj. latu (pieaugums – 2.7 reizes). Banku pieprasījums 1.8 reizes pārsniedza piedāvājumu, un tika pārdoti vērtspapīri 138.2 milj. latu apjomā (t.sk. parādzīmes – 35.3 milj. latu un obligācijas – 102.9 milj. latu apjomā). Valdības vērtspapīru piedāvājums tika palielināts, jo 2002. gada valsts budžeta deficīta finansēšanai varēja izmantot 2001. gada beigās emitēto eiroobligāciju emisiju rezultātā

iegūtos resursus, bet 2003. gada valsts budžeta deficīta finansēšanai bija nepieciešamas jaunas emisijas. Taču, tā kā pārskata gadā šādas eiroobligāciju emisijas nenotika, budžeta deficīta finansēšanai tika izmantota vērtspapīru emisija iekšējā tirgū.

2003. gadā valdības vērtspapīru sākotnējās konkurējošās izsolēs piedalījās 17 banku (2002. gadā – 18 banku). Valdības vērtspapīru sākotnējā tirgū bija samērā augsta koncentrācija, jo četras aktīvākās bankas pieprasīja 70.1% no kopējā pieprasītā vērtspapīru apjoma. Daļa valdības vērtspapīru joprojām tika pārdota fiksētas likmes apjoma (nekonkurējošās) izsolēs Latvijas Centrālajā depozitārijā, izmantojot diskonta (peļņas) likmi, kas noteikta iepriekš notikušajā attiecīgā termiņa vērtspapīru izsolē Latvijas Bankā. Šādā veidā pārskata gadā tika emitēti valdības vērtspapīri 38.5 milj. latu apjomā (2.5 reizes vairāk nekā 2002. gadā).

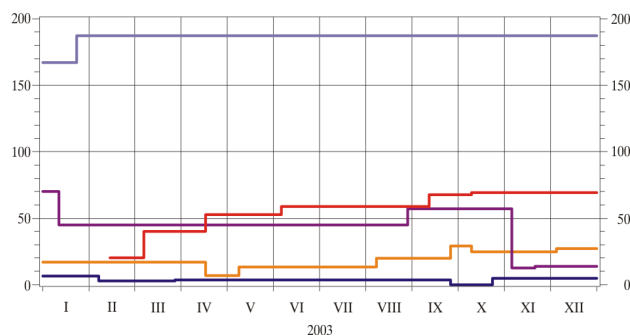
Sākotnējās izsolēs tika izsolīti valdības vērtspapīri, kuru īsākais termiņš bija 6 mēneši. Šo parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme samazinājās no 3.52% 2002. gadā līdz 3.15% 2003. gadā. 12 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme saruka līdz 3.25% (2002. gadā – 4.02%) un 5 gadu obligāciju vidējā svērtā peļņas likme – līdz 4.64% (2002. gadā – 5.53%). Latvijas valdība pēc gada pārtraukuma atsāka 3 gadu obligāciju emisiju (vidējā peļņas likme – 4.01%) un sāka emitēt 10 gadu obligācijas, kuru vidējā peļņas likme izsolēs bija 5.05%. Tā kā valsts budžeta deficīts nebija liels, Valsts kase varēja samazināt izsolē noteiktās slēptās likmes un bankām tās bija jāakceptē. Procentu likmju samazinājumu veicināja arī naudas tirgus procentu likmju kritums, stabilā tautsaimniecības izaugsme un virzība uz ES.

Apdrozībā esošo valdības vērtspapīru kopapjoms 2003. gadā pieauga par 28.2% (līdz 375.8 milj. latu; atsevišķu termiņu valdības vērtspapīru atlikumus gada laikā sk. 12. att.). Valdības vērtspapīru īpašnieku struktūrā būtiskas pārmaiņas nenotika: gada beigās Latvijas bankām piederēja 46.9%, Latvijas Bankai – 30.6%, pārējiem rezidenti – 20.0% un nerezidenti – 2.5% no valdības vērtspapīru kopapjoma.

12. attēls

#### VALDĪBAS VĒRTSPAPĪRI (milj. latu)

- 6 mēnešu
- 12 mēnešu
- 3 gadu
- 5 gadu
- 10 gadu



Latvijas eiroobligāciju (dzēšana 2008. gada novembrī) kotētās pirkšanas un pārdošanas likmes 2002. gada beigās bija 4.35% un 4.23%, bet 2003. gada beigās saruka attiecīgi līdz 3.80% un 3.69%. Latvijas eiroobligāciju un attiecīgā termiņa Vācijas valdības vērtspapīru procentu likmju starpība 2002. gada beigās bija aptuveni 40–60 bāzes punktu, bet 2003. gada beigās – 20–30 bāzes punktu, un šo starpības samazinājumu radīja galvenokārt Vācijas ilgtermiņa obligāciju procentu likmju palielināšanās.

Rīgas Fondu biržā 2003. gadā parāda vērtspapīru kopējais apgrozījums bija 143.2 milj. latu (par 24.3% mazāks nekā iepriekšējā gadā). Joprojām lielākais bija valdības vērtspapīru apgrozījums (118.3 milj. latu), savukārt *Nordic Investment Bank* obligāciju apgrozījums bija 11.5 milj. latu, a/s "Latvijas Unibanka" obligāciju apgrozījums – 8.0 milj. latu un valsts a/s "Latvijas Hipotēku un zemes banka" obli-

gāciju apgrozījums – 5.4 milj. latu. Privāto parāda vērtspapīru apgrozījums pieauga, jo tika organizētas jaunas emisijas un investori tika ieinteresēti arī ar mainīgas likmes parāda vērtspapīru emisijām, kurām kupona likme varētu augt, ja palielinātos naudas tirgus procentu likmes. Valdības vērtspapīru apgrozījums samazinājās, jo procentu likmes bija kļuvušas pietiekami zemas, bet atšķirībā no privātajiem vērtspapīriem visu valdības vērtspapīru kupona likmes bija fiksētas.

5 gadu valsts obligāciju (dzēšana 2007. gada maijā) kotētās pirkšanas un pārdošanas likmes Rīgas Fondu biržā 2002. gada beigās bija attiecīgi 4.85% un 4.20%, bet 2003. gada beigās – 4.05% un 3.85%. 10 gadu valsts obligāciju kotētās peļņas likmes, sākot kotācijas, 17. februārī bija attiecīgi 5.40% un 5.00%, bet gada beigās – 5.10% un 5.05%, un šo likmju samazinājumu noteica valdības vērtspapīru procentu likmju kritums sākotnējās izsolēs un zemās naudas tirgus procentu likmes.

Latvijas Centrālajā depozitārijā reģistrēto un izplatīto publisko latos denominēto korporatīvo parāda vērtspapīru atlikums 2003. gadā pieauga 2.1 reizi (līdz 101.8 milj. latu). Jaunas emisijas tika veiktas 61.6 milj. latu apjomā, bet dzēstas – 7.4 milj. latu apjomā. Nozīmīgākā bija SIA "Lattelekom" slēgtā obligāciju emisija 25.6 milj. latu apjomā. Trīs jaunas emisijas tika veiktas, lai izsniegtu sindicēto kredītu valsts a/s "Latvenergo". Lielākā daļa no jaunajām emisijām bija domātas konkrētiem tautsaimniecības projektiem, un to dzēšanas termiņš bija 5–10 gadi. 2003. gadā daudzu klāt nākušo emisiju kupona likmes tika piesaistītas naudas tirgus indeksam (6 mēnešu RIGIBOR), kas palielināja investoru interesi par šiem vērtspapīriem, jo pasaules finanšu tirgos bija raksturīgas zemas procentu likmes un tika prognozēts, ka nākotnē procentu likmju līmenis varētu pieaugt, bet tas savukārt palielinātu procentu likmes arī Latvijā.

2003. gadā Rīgas Fondu biržas akciju kapitalizācijas indekss *Dow Jones Riga Stock Exchange* (DJRSE) pieauga līdz 228.4 punktiem (par 41.8%). Akciju tirgus kapitalizācija pieauga no 418.3 milj. latu līdz 608.3 milj. latu. Akciju cenu izaugsmi veicināja pozitīvais balsojums par Latvijas pievienošanos ES un attīstīto valstu un kaimiņvalstu biržu indeksu pieaugums. Kā viens no svarīgākajiem iekšējiem faktoriem bija vairāku uzņēmumu akciju atpirkšana no mazākuma akcionāriem.

Akciju tirgus apgrozījums 2003. gadā palielinājās par 6.9% (līdz 80.4 milj. latu). Vislikvīdākās 2003. gadā bija a/s "Latvijas Gāze", a/s "Latvijas Balzams" un a/s "Ventpils nafta" akcijas.

2004. gada 1. janvārī stājās spēkā "Finanšu instrumentu tirgus likums", kas aizstāja likumu "Par vērtspapīriem". Jaunais likums stingri nodala vērtspapīru publisko apgrozību un noteikumus regulētā tirgū no nepubliskās vērtspapīru apgrozības. Līdz 2003. gada beigām uzņēmumiem, kuru akcijas tika kotētas Rīgas Fondu biržā, bija jānoslēdz līgums par akciju kotēšanas turpināšanu, lai atbilstu regulēta tirgus pamatprasībām. No brīvā saraksta gandrīz puse uzņēmumu (20) neizpildīja šīs prasības un tika izslēgti no Rīgas Fondu biržas. 2004. gada sākumā biržā turpināja kotēt 36 uzņēmumu akcijas, t.sk. triju uzņēmumu akcijas – oficiālajā sarakstā, 9 – otrajā sarakstā, bet 24 – brīvajā sarakstā (2002. gada beigās oficiālajā sarakstā bija 3 uzņēmumi, otrajā sarakstā – 10 uzņēmumu, bet brīvajā sarakstā – 49 uzņēmumi).

## INTEGRĀCIJA EIROPAS SAVIENĪBĀ

Latvijas Banka 2003. gadā turpināja piedalīties Latvijas valdības un valsts institūciju kopīgajā darbā, lai veicinātu Latvijas integrāciju ES. Latvijas Banka sagatavoja ES normatīvo aktu prasībām atbilstošu Latvijas normatīvo aktu grozījumu priekšlikumus un pilnveidoja Latvijas Bankas noteikumus, kas saistīti ar maksājumu sistēmu darbību un regulē statistikas pārskatu sagatavošanas metodoloģiju.

Turpinājās regulāra informācijas apmaiņa un sadarbība ar Eiropas Centrālo banku. 2003. gada 26. jūnijā Latvijas Bankas prezidents pirmo reizi piedalījās Eiropas Centrālās bankas Ģenerālpadomes sanāksmē novērotāja statusā. Sākot ar 2003. gada maiju, Latvijas Bankas pārstāvji kā novērotāji piedalījās Eiropas Centrālo banku sistēmas komiteju, darba grupu, kā arī ES Padomes Ekonomikas un finanšu komitejas un apakškomiteju darbā un Eiropas Komisijas darba grupās. Ar Eiropas Centrālo banku turpinājās lietišķi kontakti centrālo banku pamatdarbības, integrācijas Eiropas Centrālo banku sistēmā jautājumos un centrālo banku normatīvo aktu jomā.

## STARPTAUTISKĀS FINANŠU ORGANIZĀCIJAS

Latvija kā dalībvalsts 2003. gadā turpināja darboties Starptautiskajā Valūtas fondā (SVF), Starptautiskajā Rekonstrukcijas un attīstības bankā, Starptautiskajā Attīstības asociācijā un Starptautiskajā Finanšu korporācijā, kā arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankā. Latvijas Banka turpināja līdzdalību Starptautisko norēķinu bankā.

Ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2003. gada 20. marta lēmumu Latvijas Republikas pilnvarotā funkcijas SVF tika nodotas Latvijas Bankas prezidentam un Latvijas Banka kļuva par vadošo institūciju Latvijas sadarbībā ar SVF.

Tika turpināta sadarbība ar SVF, balstoties uz SVF Vienošanās līguma IV panta konsultāciju pamata. 2003. gada jūlijā Latvijā darbojās SVF Monetārās un finanšu statistikas misija, novērtējot Latvijas Bankas sagatavotās statistikas atbilstību SVF rokasgrāmatā *Monetary and Financial Statistics Manual* (2000. gada izdevums) ietvertajai metodoloģijai. 2003. gada septembrī Latvijā darbojās SVF misija, pārbaudot Latvijas statistikas atbilstību starptautiski atzītajiem standartiem un gatavojot ROSC (*Report on the Observance of Standards and Codes*) ziņojumu.

## SADARBĪBA AR ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM UN TEHNISKĀ PALĪDZĪBA

Turpinājās Latvijas Bankas sadarbība un pieredzes un informācijas apmaiņa ar citu valstu centrālajām bankām.

Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas darbā. Pārskata gadā Latvijas Banka organizēja vairākas starptautiskas sanāksmes (Centrālās Eiropas un Austrumeiropas klīringa institūciju kluba sanāksme, *Logica* reālā laika norēķinu sistēmas lietotāju grupas sanāksme) un starptautisku semināru centrālo banku iekšējā audita darbiniekiem. Latvijas Bankā viesojās Ķīnas centrālās bankas oficiālā delegācija.

Starptautisko finanšu organizāciju un ārvalstu centrālo banku tehniskā palīdzība Latvijas Bankai pārskata gadā tika sniegta galvenokārt kā iespēja piedalīties šo institūciju rīkotajos semināros unursos, kā arī saņemt konsultācijas ar centrālās bankas darbību saistītos jautājumos.

2003. gadā turpinājās sadarbība ar Vācijas centrālo banku, kas Latvijas Bankai sniedza konsultācijas monetārās izpētes un fiskālā sektora izvērtējuma jomā. Tehniskās palīdzības programmu ietvaros Latvijas Bankas darbinieki piedalījās vairākos Eiropas Centrālās bankas, SVF Institūta, Pasaules Bankas, Eiropas Komisijas un Apvienotā Vīnes institūtaursos, kā arī Austrijas, Čehijas, Francijas, Igaunijas, Itālijas, Lielbritānijas, Lietuvas, Nīderlandes, Šveices un Vācijas centrālās bankas rīkotajos semināros.

2003. gada maijā Latvijas Bankas darbinieki piedalījās gadskārtējā Baltijas valstu centrālo banku darbinieku pieredzes apmaiņas seminārā Igaunijā, kur tika apspriesti finanšu stabilitātes, starptautisko lietu koordinācijas un ar centrālo banku personāla politiku saistīti jautājumi.

Arī Latvijas Banka sniedza tehnisko palīdzību, konsultējot Gruzijas centrālās bankas speciālistus valūtas operāciju un personāla vadības jautājumos.

## 9. janvāris

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsoļu noteikumus" jaunā redakcijā (spēkā ar 17.02.2003.).

## 16. janvāris

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Parādnieku reģistra noteikumus" (spēkā ar 02.06.2003.), kā arī noteica, ka Latvijas Republikā reģistrētajām bankām un ārvalstu banku filiālēm līdz 2003. gada 1. oktobrim Parādnieku reģistrā jāievada dati par visiem parādniekiem (stāvoklis 2003. gada 2. jūnijā).

## 15. maijs

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Kredītiestāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja "IBAN lietošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004., bet 4.2. punkts – ar 01.01.2005.).

Latvijas Bankas padome veica grozījumu "Kredīta pārvedumu noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

## 26. jūnijs

Latvijas Bankas valde veica grozījumus "Latvijas Bankas organizēto vērtspapīru otrreizējā tirgus izsoļu noteikumus" (spēkā ar 01.08.2003.).

Latvijas Bankas valde veica grozījumus "Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsoļu noteikumus" (spēkā ar 01.08.2003.).

Latvijas Bankas valde veica grozījumus "Latvijas Bankas organizēto vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu (*repo*) izsoļu noteikumus" (spēkā ar 01.08.2003.).

Latvijas Bankas valde veica grozījumus "Latvijas Bankas organizēto vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu (*reverse repo*) izsoļu noteikumus" (spēkā ar 01.08.2003.).

## 17. jūlijs

Latvijas Bankas padome apstiprināja "'Naudas tirgus darījumu pārskata" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja "'Ārvalstu valūtu tīrās atklātās pozīcijas pārskata" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

Latvijas Bankas padome veica grozījumus "Latvijas Bankas organizētās vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumus", "Latvijas Bankas lombarda kredītu izsniegšanas noteikumus" un "Banku termiņnoguldījumu Latvijas Bankā pieņemšanas noteikumus" (spēkā ar 01.08.2003.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Skaidrās naudas inkasācijas licencēšanas noteikumus" (spēkā ar 01.08.2003.).

## 11. septembris

Latvijas Bankas padome apstiprināja "'Pakalpojumu ceturkšņa pārskata" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

## 9. oktobris

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Elektroniskā veidā iesniedzamo nebanku statistisko dokumentu sagatavošanas un iesniegšanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

## 16. oktobris

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par "Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru sākotnējās izvietojšanas noteikumiem konkurējošās daudzscenu izsolēs".

**6. novembris**

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Parādnieku reģistra uzturēšanas kārtību".

**13. novembris**

Latvijas Bankas padome apstiprināja "Latvijas Bankas organizētās vērtspapīru norēķinu sistēmas noteikumus" jaunā redakcijā (spēkā ar 09.01.2004.).

Latvijas Bankas padome veica grozījumus "Latvijas Bankas lombarda kredītu izsniegšanas noteikumos" un "Banku termiņnoguldījumu Latvijas Bankā pieņemšanas noteikumos" (spēkā ar 09.01.2004.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja ""Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskata" sagatavošanas noteikumus" jaunā redakcijā (spēkā ar 01.01.2004.).

Latvijas Bankas padome apstiprināja ""Mēneša pārskata par fizisko personu noslēgtajiem līgumiem darbam ārvalstīs" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

Latvijas Bankas padome veica grozījumus "Informācijas par nebanku ārējiem maksājumiem sagatavošanas noteikumos", ""Ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskata" sagatavošanas noteikumos" un ""Ārējo ieguldījumu gada pārskata" sagatavošanas noteikumos" (spēkā ar 01.01.2004.).

2003. gadā bija vērojamas pakāpeniskas pozitīvas ārējās ekonomiskās vides pārmaiņas un salīdzinājumā ar gada sākumu arī nenoteiktības samazināšanās finanšu tirgos, kas veicināja eiro zonas valstu tautsaimniecības attīstību gada otrajā pusē. Stimulējošā monetārā un fiskālā politika paātrināja ASV tautsaimniecības izaugsmi. Gan ASV, gan eiro zonā bija rekordzemas bāzes likmes, kas radīja priekšnosacījumu veiksmīgai turpmākajai tautsaimniecības attīstībai.

Latvijas tautsaimniecības straujā izaugsme turpinājās visu 2003. gadu, un to nodrošināja stiprais iekšzemes pieprasījums un veiksmīgā Latvijas eksportētāju darbība galvenajos noieta tirgos. Vidējā gada inflācija bija 2.9%, un to noteica piedāvājuma puses efekti. Strauji augošais iekšzemes pieprasījums un modernizācijai nepieciešamais liels finanšu resursu apjoms noteica maksājumu bilances tekošā konta deficīta pieaugumu. Tomēr vairāki faktori – augstāks produktivitātes pieaugums nekā darba algu kāpums ražojošajā sfērā, Latvijas ražotāju konkurētspējas noturība ārvalstu tirgos un ilgtermiņa ārvalstu aizņēmumu dominante – norādīja, ka straujā attīstība joprojām nodrošina sabalansētu ekonomisko stāvokli un neapdraud makroekonomisko stabilitāti. Tāpēc Latvijas Banka 2003. gadā neveica monetārās politikas korekcijas un nemainīja Latvijas Bankas procentu likmes. Naudas tirgus procentu likmju līmenis joprojām bija zems, un tā nelielais pieaugums gada otrajā pusē joprojām neatspoguļojās nebankām izsniegto kredītu vidējo procentu likmju pārmaiņās.

2003. gads vairāku iemeslu dēļ Latvijai bija sevišķi nozīmīgs. 5. martā apritēja 10 gadi, kopš apgrozībā tika laista atjaunotā lata pirmā naudas zīme – 5 latu banknote. Valstij un katram iedzīvotājam īpaši svarīgs notikums bija pozitīvais balsojums 20. septembra tautas nobalsošanā par Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai (ES). Lai gan lats ir kalpojies godam, tomēr saskaņā ar referendumā atbalstīto ES līgumu to ar laiku nomainīs eiro. Latvijas valdības 9. decembrī pieņemtais protokollēmums par Latvijas gatavošanos pilntiesīgai dalībai Ekonomikas un monetārajā savienībā (EMS) ir svarīgs solis ceļā uz eiro ieviešanu Latvijā.

Par Latvijas pozitīvo novērtējumu ārvalstīs liecināja starptautisko kredītreitingu aģentūru paziņojumi par iepriekš Latvijai piešķirto reitingu paaugstināšanu (*Fitch Ratings* jūlijā) un nākotnes novērtējuma uzlabošanu (*Standard & Poor's* jūlijā un *Fitch Ratings* novembrī).

Pārskata gadā Latvijas Bankas valde vadīja bankas darbu, ievērojot Latvijas Republikas likuma "Par Latvijas Banku" un citu normatīvo aktu prasības un Latvijas Bankas padomes lēmumus monetārās politikas un citās centrālās bankas darbības jomās. Latvijas Bankas valdes 46 sēdēs tika pieņemti 23 lēmumi par monetārās politikas instrumentu lietošanu un 183 lēmumi par pārējā centrālās bankas praktiskā darba vadīšanu. Latvijas Bankas valde sagatavoja 38 Latvijas Bankas padomes lēmuma projektus un iesniedza izskatīšanai Latvijas Bankas padomē 16 ziņojumus par monetārās politikas un citiem centrālās bankas darbības jautājumiem.

#### LATVIJAS BANKAS VALŪTAS MAIŅAS POLITIKA UN ĀRĒJĀS REZERVES

2003. gadā Latvijas Bankas valūtas maiņas politika nemainījās, saglabājot lata piesaisti SDR valūtu grozam (kopš 1994. gada 1 XDR = Ls 0.7997). Lata kurss attiecībā pret atsevišķām ārvalstu valūtām mainījās atkarībā no to kursu savstarpējām svārstībām pasaules valūtas tirgū.

Latvijas Bankas ārējās rezerves, kas ietver zelta krājumus, ārvalstu konvertējamās valūtas un SDR, 2003. gada beigās sasniedza 830.5 milj. latu (2002. gada beigās – 788.4 milj. latu). Ārējo rezervju apjoms eiro izteiksmē samazinājās, 2003. gada beigās sasniedzot 1 232.2 milj. eiro (2002. gada beigās – 1 292.5 milj. eiro), bet

ASV dolāru izteiksmē palielinājās (līdz 1 535.1 milj. ASV dolāru; 2002. gada beigās – 1 327.3 milj. ASV dolāru). 2003. gadā Latvijas Banka veica nozīmīgas valūtas intervences, neto nopērkot ārvalstu valūtas 137.8 milj. eiro (171.6 milj. ASV dolāru) apjomā. Decembrī tika nopirkta ārvalstu valūtas 80.3 milj. eiro jeb 100.0 milj. ASV dolāru apjomā, t.sk. nopirkti 90.0 milj. ASV dolāru. Latvijas Banka guva ienākumus, ieguldot ārējās rezerves ārvalstu finanšu tirgos saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajām vadlīnijām. Ārējo rezervju apjomu eiro izteiksmē samazināja eiro kursa palielinājums attiecībā pret latu no 0.610 līdz 0.674 (pēc Latvijas Bankas noteiktā kursa), savukārt palielinājumu ASV dolāru izteiksmē radīja ASV dolāra kursa samazinājums attiecībā pret latu no 0.594 līdz 0.541.

Latvijas Bankas padome 2003. gadā jaunā redakcijā apstiprināja "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijas" (spēkā ar 2004. gada 1. janvāri). Vadlīnijas ir pilnveidotas, nemainot galvenos rezervju pārvaldīšanas principus un īpašu uzmanību pievēršot risku ierobežošanai. Tas bija iespējams, 2003. gada sākumā ieviešot jaunu finanšu risku vadības un ienākumu novērtēšanas sistēmu. Latvijas Banka ārējās rezerves joprojām iegulda drošos un likvidos finanšu instrumentos, galvenokārt ASV, eiro zonas valstu, Lielbritānijas un Japānas valdību un to aģentūru emitētajos vērtspapīros. Vadlīnijās atļautajās robežās Latvijas Bankas ārējās rezerves tika ieguldītas arī augstas kvalitātes kredītiestāžu un uzņēmumu parāda vērtspapīros, ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros un atsaucamās obligācijās, kā arī biržā tirgotos procentu likmju nākotnes līgumos. Latvijas Bankas zelta rezerves tika noguldītas īstermiņa noguldījumos ārvalstu kredītiestādēs ar augstu kredītreitingu.

Kopš 1994. gada oktobra Latvijas Banka izmanto triju ārvalstu rezervju pārvaldītāju pakalpojumus Lielbritānijā un ASV. 2003. gada sākumā tika nomainīts viens no ārvalstu rezervju pārvaldītājiem. Visi ārvalstu rezervju pārvaldītāji darbojas saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajām vadlīnijām.

### LATVIJAS BANKAS MONETĀRĀS POLITIKAS INSTRUMENTI

Latvijas Banka saglabāja stingru monetāro politiku, būtiski nemainot lietoto monetārās politikas instrumentu klāstu.

2003. gadā Latvijas Banka nemainīja refinansēšanas likmi (3.0%) un pastāvīgo aizņēmumu un noguldījumu iespēju instrumentu procentu likmes – 7 dienu banku termiņnoguldījumu procentu likmi (2.0%), 14 dienu banku termiņnoguldījumu procentu likmi (2.25%), procentu likmi lombarda kredītiem ar termiņu līdz 10 dienām (5.0%), ar termiņu no 11 līdz 20 dienām (6.0%) un ar termiņu ilgāku par 20 dienām (7.0%). Šo lēmumu noteica Latvijas ekonomiskā situācija.

Latvijas Banka 2003. gadā tagadnes (*spot*) darījumos neto nopirka ārvalstu valūtu 97.4 milj. latu apjomā, un tāpēc gada beigās vajadzēja ierobežot citu monetārās politikas instrumentu izmantošanu.

Sākot ar 2003. gada 24. janvāri, banku obligāto rezervju norma tika samazināta no 5.0% līdz 3.0% un skaidrās naudas atlikums banku kasēs izslēgts no rezervju prasību izpildes. Rezervju prasību izpildi 2003. gadā veidoja bankas norēķinu konta Latvijas Bankā vidējais atlikums rezervju prasību izpildes periodā, kas sākās mēneša 24. datumā un beidzās nākamā mēneša 23. datumā. Rezervju bāze un rezervju prasības tika aprēķinātas no attiecīgās Latvijas Republikā reģistrētās bankas vai ārvalstu bankas filiāles piesaistīto nebanku noguldījumu un emitēto parāda vērtspapīru vidējā atlikuma. No rezervju bāzes tika izslēgti bankas emitētie neatsaucamie parāda vērtspapīri ar sākotnējo termiņu ilgāku par 2 gadiem, ārvalstīs atvērto bankas filiāļu piesaistītie nebanku noguldījumi, nebanku noguldījumi ar noteikto termiņu

ilgāku par 2 gadiem, nebanku noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 2 gadiem, kā arī *repo* darījumi. 2003. gada beigās rezervju prasību izpildei bija pakļautas 22 bankas un viena ārvalstu bankas filiāle. Palielinoties rezervju bāzei un samazinoties obligāto rezervju normai, rezervju prasību apjoms 2003. gada beigās bija 106.0 milj. latu (2002. gada beigās – 145.1 milj. latu).

Galvenie monetārās politikas instrumenti 2003. gadā bija *repo* un valūtas mijmaiņas darījumi. Salīdzinājumā ar 2002. gadu mazinājās banku termiņnoguldījumu nozīme. *Repo* darījumi tika veikti 2 609.8 milj. latu (2002. gadā – 510.5 milj. latu) apjomā, bet valūtas mijmaiņas darījumi – 1 549.3 milj. latu (2002. gadā – 340.8 milj. latu) apjomā.

2003. gadā Latvijas Banka piedāvāja *repo* darījumus ar 7 un 28 dienu termiņu, bet vairs neveica darījumus ar 91 dienas termiņu, tā turpinot monetārās politikas instrumentu saskaņošanu ar Eiropas Centrālās bankas (ECB) praksi. Veikto *repo* darījumu apjoms bija 5.1 reizi lielāks nekā 2002. gadā, jo pieauga banku pieprasījums pēc Latvijas Bankas latu resursiem. *Repo* darījumu dienas beigu vidējais atlikums 2003. gadā bija 57.1 milj. latu – 2.6 reizes lielāks nekā 2002. gadā. Vidējā svērtā procentu likme darījumiem ar 7 dienu termiņu (96.4% no visiem *repo* darījumiem) pazeminājās no 3.22% 2002. gadā līdz 2.97% 2003. gadā. Vidējās *repo* kredītu procentu likmes saruka, jo, sekojot naudas tirgus procentu likmju pārmaiņām, Latvijas Banka samazināja *repo* izsolēs noteiktās minimālās procentu likmes.

Tā kā 2003. gadā pilnībā tika dzēsti Latvijas Bankas ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumi 59.0 milj. latu apjomā (kopš 2001. gada beigām Latvijas Banka ilgtermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsoles vairs nerīko), gada pirmajā pusē pastiprināti pieauga banku interese par Latvijas Bankas īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumiem. Savukārt gada nogalē Latvijas Banka veica intervences, iepērkot ārvalstu valūtu, kas palielināja naudas tirgū pieejamos latu resursus, tāpēc pieprasījums pēc valūtas mijmaiņas darījumiem samazinājās. 2003. gadā valūtas mijmaiņas darījumi tika veikti 4.5 reizes lielākā apjomā nekā iepriekšējā gadā. Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumu dienas vidējais atlikums bija 78.3 milj. latu (2002. gadā – 28.8 milj. latu), bet vidējā svērtā procentu likme bija 2.90% (2002. gadā – 2.97%).

Banku un citu finanšu institūciju termiņnoguldījumu dienas beigu vidējais atlikums 2003. gadā bija 2.6 milj. latu (7.8 reizes mazāks nekā iepriekšējā gadā). Banku un citu finanšu institūciju termiņnoguldījumi tika pieņemti uz 7 un 14 dienām, bet bankas 2003. gadā veica tikai 14 dienu termiņnoguldījumus. Aktīvāk šis instruments tika izmantots 2003. gada 1. ceturksnī, kad tika samazināta obligāto rezervju norma, bet decembrī šo termiņnoguldījumu dienas beigu vidējais atlikums jau bija mazāks par 1 milj. latu.

Lombarda kredītu dienas beigu vidējais atlikums 2003. gadā bija 0.3 milj. latu. 97.9% no šiem kredītiem bija pieprasījuma lombarda kredīti. Salīdzinājumā ar 2002. gadu lombarda kredītu dienas beigu vidējais atlikums bija 1.9 reizes lielāks, jo, atsevišķu rezervju prasību izpildes periodu sākumā nepieprasot visu Latvijas Bankas monetārajās operācijās piedāvāto latu resursu apjomu, rezervju prasību izpildes beigās dažām bankām nācās izmantot lombarda kredītus. Lombarda kredīti 2003. gadā tika izsniegti 30.6 milj. latu apjomā jeb par 20.9% mazāk nekā 2002. gadā, bet 2003. gadā bija ilgāks lombarda kredītu vidējais termiņš. Vidējā svērtā lombarda kredītu procentu likme 2003. gadā bija 5.00% (par 23 bāzes punktiem zemāka nekā 2002. gadā). Likviditātes pārvaldīšanas nolūkā bankas 2003. gadā aktīvi izmantoja Latvijas Bankas piedāvātās norēķinu konta dienas pārsnieguma iespējas (918.3 milj. latu apjomā; 1.7 reizes vairāk nekā 2002. gadā).

Latvijas Banka 2003. gadā nopirka Latvijas valdības vērtspapīrus (5 un 10 gadu

obligācijas) 17.2 milj. latu apjomā. Latvijas Bankas intervences valdības vērtspapīru otrreizējā tirgū notika februārī un bija saistītas ar valdības vērtspapīru portfeļa papildināšanu, jo tas bija samazinājies vērtspapīru dzēšanas rezultātā (janvārī – 11.3 milj. latu un 2003. gadā – 18.3 milj. latu apjomā). 2003. gadā Latvijas Bankas valdības vērtspapīru portfeļa dienas beigu vidējais atlikums, neieskaitot *repo* darījumos iesaistītos vērtspapīrus, bija 65.5 milj. latu (par 8.6% lielāks nekā 2002. gadā).

Valdības vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu (*reverse repo*) darījumi 2003. gadā, tāpat kā 2002. gadā, netika veikti, jo Latvijas Bankai nebija nepieciešamības ierobežot banku likviditāti.

Latvijas Banka turpināja piesaistīt Latvijas valdības brīvos līdzekļus. Valdības noguldījuma atlikums latos Latvijas Bankā 2003. gada beigās bija 45.8 milj. latu jeb par 47.3% lielāks nekā 2002. gada beigās.

Latvijas Banka turpināja aprēķināt RIGIBID (starpbanku noguldījumu procentu likmēm) un RIGIBOR (starpbanku kredītu procentu likmēm), saskaņā ar Latvijas Bankas "RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanas noteikumiem" kotēšanas sarakstā iekļaujot bankas, kas ir aktīvas starpbanku tirgus dalībnieces un spēj veikt aktīvas tirgus operācijas atbilstoši to kotētajām naudas tirgus procentu likmēm darījumiem latos arī svārstīgā starpbanku tirgū. 2003. gadā to banku saraksts, kuru naudas tirgus kotācijas tiek izmantotas RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanai, tika papildināts ar a/s "Baltijas Tranzītu banka", atstājot sarakstā arī iepriekš iekļautās bankas (a/s "Hansabanka", a/s "Latvijas Krājbanka", a/s "Latvijas Unibanka", a/s "Parekss-banka", a/s "Vereinsbank Rīga") un *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāli.

2003. gadā tika veikti grozījumi vairākos Latvijas Bankas noteikumos. Sakarā ar Latvijas Bankas maksājumu un norēķinu sistēmu darbības laika pagarināšanu ar 2004. gada 9. janvāri tika noteikts ilgāks lombarda kredītu un banku termiņnoguldījumu, kā arī vērtspapīru pārveduma rīkojumu pieņemšanas laiks Latvijas Bankā. Savukārt īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumu izsoļu dalībniekiem tika radīta izvēles iespēja veikt ar izsoli saistītos norēķinus ārvalstu valūtā vienu dienu vēlāk, izmantojot attiecīgu vērtspapīru nodrošinājumu.

### SKAIDRĀS NAUDAS APGROZĪBA

Skaidrā nauda apgrozībā 2003. gadā palielinājās par 9.6% (no 622.6 milj. latu līdz 682.1 milj. latu). Piecu gadu laikā apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoms pieaudzis 1.8 reizes.

No banku sektora saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi nodrošināja automātiskās naudas apstrādes sistēmas. 2003. gadā apstrādātā nauda (1 445.0 milj. latu) 2.1 reizi (2002. gadā – 1.7 reizes) pārsniedza apgrozībā esošās skaidrās naudas apjomu. Šajā procesā no apgrozības izņemtās naudas kopējā summa bija 204.0 milj. latu jeb 14.1% no apstrādātās naudas (2002. gadā – 119.0 milj. latu jeb 11.4%). 2003. gadā atklāto viltojumu nominālvērtību summa (6.3 tūkst. latu) bija tikai 0.001% no apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoma.

2003. gadā 250 000 eksemplāru tirāžā tika izlaista jauna 1 lata apgrozības monēta ar skudras attēlu reversā (apgrozībā no 25.03.2003.). Latvijas Banka turpināja piedalīties Somijas kaltuves *Rahapaja Oy* organizētajā starptautiskajā monētu programmā "Hanzas pilsētas". Tās ietvaros kalta sudraba jubilejas monēta "Valmierā" (apgrozībā no 28.08.2003.). Atēnu Olimpiskajām spēlēm veltītās starptautiskās monētu programmas ietvaros kalta un apgrozībā no 20.02.2003. laista monēta

"Grieķu-romiešu ciņa". Izlaižot 1 lata sudraba monētu "Kurzeme" (apgrozībā no 09.12.2003.), uzsākta programmas "Latvija. Laikmetu grieži un laikmetu vērtības" otrā sērija "Laiks". Atzīmējot lata atjaunotnes desmit gadu jubileju, starptautiskās monētu programmas "Pasaules mazākās zelta monētas" ietvaros apgrozībā no 28.02.2003. laista monēta ar atkārtotu pirms 2. pasaules kara emitētās sudraba piecu latu monētas dizainu. 2003. gadā Latvijā pārdotas 10 388, ārvalstīs – 15 354 jubilejas un piemiņas monētas.

2003. gada novembrī pabeigta Liepājas filiāles ēkas rekonstrukcija, iegūstot vēl vienā Latvijā reģionā modernu, drošu un centrālās bankas standartiem atbilstošu skaidrās naudas glabātavu un naudas apstrādes telpas.

### MAKSĀJUMU BILANCES UN FINANŠU STATISTIKA

2003. gadā tika turpināts metodoloģiskais darbs Latvijas maksājumu bilances un finanšu statistikas sagatavošanas jomā, galveno uzmanību veltot datu ieguves un starptautisko prasību izpildes pilnveidei.

Lai nodrošinātu precīzākas informācijas saņemšanu par Latvijas rezidentu sniegtajiem un saņemtajiem pakalpojumiem, Latvijas Bankas padome apstiprināja ""Pakalpojumu ceturkšņa pārskata" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.). Pēc konsultācijām ar respondentiem, lai atvieglotu pārskata sagatavošanu, Latvijas Bankas padome jaunā redakcijā apstiprināja ""Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskata" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.).

Latvijas Bankas valdei apstiprinot "Elektroniskā veidā iesniedzamo nebanku statistisko dokumentu sagatavošanas un iesniegšanas noteikumus", tika īstenots pilotprojekts par elektroniskā veidā iesniedzamo nebanku statistisko pārskatu sagatavošanu un iesniegšanu Latvijas Bankai maksājumu bilances sagatavošanai.

Lai paplašinātu vāktu statistikas datu klāstu, Latvijas Bankas padome apstiprināja "Kreditistāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.), tādējādi ieviešot ECB prasības procentu likmju statistikas jomā, un ""Naudas tirgus darījumu pārskata" sagatavošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.). Lai veicinātu kredītiestāžu vienotu izpratni par šo jauno pārskatu sagatavošanu, Latvijas Banka izstrādāja un interneta lapā publicēja "Kreditistāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas rokasgrāmatu", kas ietver procentu likmju aprēķina piemērus un atbildes uz kredītiestāžu biežāk uzdotajiem jautājumiem.

Procentu likmju statistikas ietvaros, sākot ar 2003. gada jūliju, Latvijas Banka Māstrihthas līgumā noteiktā konverģences kritērija izpildes kontroles nodrošināšanai regulāri iesniedz ECB informāciju par Latvijas izvēlēto ilgtermiņa procentu likmi.

Pārskata gada nogalē tika sagatavots kredītiestāžu plūsmu statistikas pārskats, tādējādi panākot arī ECB regulas (EK) Nr. 2423/2001 "Par monetāro finanšu institūciju konsolidēto bilanci" (ECB/2001/13) prasību iekļaušanu attiecīgajos normatīvajos dokumentos.

Iepazinoties ar ECB prasībām ceturkšņa finanšu kontu un valdības statistikas jomā, Latvijas Banka uzņēmās atbildību par ceturkšņa finanšu kontu sagatavošanu Latvijā, uzsāka šīs statistikas sagatavošanu pilotprojekta veidā un piedalījās darba grupā valdības statistikas kvalitātes paaugstināšanai. Darba grupā ietilpa arī Finanšu ministrijas, Valsts kases, Valsts ieņēmuma dienesta un Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes speciālisti.

2003. gadā Latvijas Bankas darbu statistikas jomā vērtēja SVF un ECB pārstāvji. Jūlijā Latvijas Banku apmeklēja SVF Monetārās un finanšu statistikas misija, kuras

mērķis bija novērtēt Latvijas Bankas sagatavotās statistiskās informācijas atbilstību SVF rokasgrāmatā *Monetary and Financial Statistics Manual* (2000. gada izdevums) ietvertajai metodoloģijai un nepieciešamības gadījumā sniegt rekomendācijas. Šī misija, atzīstot, ka monetārā un finanšu statistika kopumā atbilst minētās rokasgrāmatas prasībām, piedāvāja arī veikt atsevišķus uzlabojumus, lai pilnveidotu SVF sniedzamo statistisko informāciju. Augustā ECB pārstāvji pozitīvi novērtēja Latvijas maksājumu bilances sagatavošanas kvalitāti, uzmanību pievēršot datu dalījuma pa valstīm pilnveidošanas nozīmīgumam. Savukārt septembrī SVF ROSC (*Reports on the Observance of Standards and Codes*) misija novērtēja gan banku un monetārās statistikas, gan maksājumu bilances statistikas datu kvalitāti.

Latvijas Banka turpināja publicēt finanšu statistikas un maksājumu bilances statistikas datus gan savos periodiskajos izdevumos un interneta lapā, gan ar SVF izdevumu *International Financial Statistics* un *Balance of Payments Statistics Yearbook*, Starptautisko norēķinu bankas un Eiropas Kopienu Statistikas biroja (*Eurostat*) starpniecību, gan SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta ietvaros (t.sk. jūnijā sākot publicēt ceturkšņa informāciju par valsts ārējo parādu saskaņā ar SVF izdevumu "Maksājumu bilances rokasgrāmata" (piektais izdevums) un "Ārējā parāda statistika: rokasgrāmata sagatavotājiem un lietotājiem" (2003. gada izdevums) prasībām).

## MAKSĀJUMU SISTĒMAS

2003. gadā turpinājās sagatavošanās darbi IBAN (*International Bank Account Number*) – starptautiskā konta numura – standarta ieviešanai Latvijā.

2003. gada maijā Latvijas Bankas padome apstiprināja "IBAN lietošanas noteikumus" (spēkā ar 01.01.2004.), kuros noteikta Latvijas IBAN piešķiršanas, pārbaudes un izmantošanas kārtība, kas jāievēro Latvijā Republikā reģistrētām kredītiestādēm un citām iestādēm, kuras veic bezskaidrās naudas maksājumus. Noteikumi nosaka pārejas periodu no 2004. gada 1. janvāra līdz 2004. gada 31. decembrim, kura laikā bankām un bezpeļņas organizācijai valsts a/s "Latvijas pasts" jāveic pāreja uz IBAN izmantošanu, nomainot pašlaik lietotos klientu konta numurus. Pieņemot klienta maksājuma dokumentu, kurā norādīts saņēmēja Latvijas IBAN, maksātāja banka varēs pārbaudīt, vai norādītais IBAN ir standartam atbilstošs konta numurs saņēmēja bankā, tā izvairoties no kļūdaiņiem naudas pārvedumiem. Bankas informēs savus klientus par konta numuru nomaiņu, gan norādot IBAN konta izrakstos, gan izmantojot citus informēšanas veidus. Lai nodrošinātu nepieciešamos nosacījumus IBAN ieviešanai, tika veikti grozījumi "Kredīta pārvedumu noteikumos" (spēkā ar 01.01.2004.). Grozījumi paredz, ka saņēmēja banka, saņemot maksājumu, kurā norādīts Latvijas IBAN, naudu saņēmēja kontā drīkstēs ieskaitīt, pamatojoties tikai uz norādīto IBAN un nepārbaudot citus maksājuma dokumentā norādītos saņēmēja rekvizītus. Šāda norma ieviesta, lai veicinātu maksājumu apstrādes automatizāciju un samazinātu tādu maksājumu skaitu, kuri varētu tikt noraidīti vai aizkavēti kāda cita neprecīzi norādīta saņēmēja rekvizīta dēļ (kļūdaiņi norādīts uzņēmuma reģistrācijas numurs, personas kods vai nosaukums).

Ar Latvijas iestāšanās brīdi ES saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu Nr. 2560/2001 "Par pārrobežu maksājumiem eiro" bankām pēc klienta pieprasījuma tam jāpiešķir IBAN, ja tas nepieciešams pārrobežu eiro maksājumu veikšanai, bet, sākot ar 2005. gada 1. janvāri, IBAN tiks pilnībā izmantots kā konta identifikators gan iekšzemes, gan pārrobežu maksājumos. Latvijas Banka izdevusi informatīvo bukletu par IBAN, un tas pieejams klientiem visās Latvijas bankās.

2003. gadā Latvijas Banka veica elektroniskās klīringa sistēmas (EKS) jaunas ver-

sijas izstrādi, un tā uzsāka darbību 2004. gada sākumā. EKS jaunā versija nodrošina sistēmas darba laika pagarināšanu līdz plkst. 15.00 un divu norēķinu ciklu ieviešanu, tā paaugstinot norēķinu ātrumu un efektivitāti. Līdz ar EKS otrā norēķinu cikla ieviešanu daudz vairāk banku klientu maksājumus latos iespējams izpildīt tajā pašā dienā, kad tie iesniegti bankā. Sistēmas jaunā versija tika izstrādāta ciešā sadarbībā ar bankām, lai tā atbilstu pašreizējām tirgus prasībām. Lai nodrošinātu divu norēķinu ciklu ieviešanu EKS, tika veikti grozījumi "Latvijas Bankas starpbanku norēķinu veikšanas noteikumos", attiecīgi pagarinot arī starpbanku automatizētās maksājumu sistēmas (SAMS) darba laiku līdz plkst. 16.30.

Noteikumos iekļauta arī prasība sistēmas dalībniekiem sniegt juridiskus atzinumus par spēju pildīt saistības, kuras rodas, piedaloties Latvijas Bankas maksājumu sistēmās. Bankām, kas nav reģistrētas Latvijas Republikā, papildus jāiesniedz atzinums par bankas reģistrācijas valsts tiesību sistēmas ietekmi uz bankas spēju pildīt saistības sistēmā. Šī prasība ļaus mazināt juridisko risku Latvijas Bankas maksājumu sistēmās. Noteikumos detalizēti arī kritēriji dalībai sistēmā un izslēgšanai no tās un precizēti maksājuma akcepta, neatsaucamības un galīguma brīži. Precizētas un papildinātas procedūras SAMS un EKS darbībai ārkārtas situācijās, gadījumos, ja kādam no sistēmas dalībniekiem radušās tehniskas problēmas ar pieslēgumu SAMS, radušās tehniskas problēmas SAMS vai sakaru tīklu pārrāvums. Noteikumu grozījumi veikti saskaņā ar 2002. gadā izteiktajām ECB rekomendācijām Latvijas maksājumu sistēmas darbības uzlabošanai un Latvijas Bankas 2002. gadā veikto starpbanku maksājumu sistēmu atbilstības novērtējumu Starptautisko norēķinu bankas izstrādātajiem sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pamatprincipiem.

Pārskata gadā Latvijas Bankas speciālisti kā novērotāji piedalījās Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) Maksājumu un norēķinu sistēmu komitejas un tās darba grupu diskusijās par dažādiem maksājumu sistēmu jautājumiem. Līdz ar Latvijas iestāšanos ES Latvijai kļuvs aktuāls jautājums par dalību TARGET (*Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system* – ES reālā laika starpbanku bruto norēķinu sistēma). Pēc pievienošanās EMS un Latvijā pārejot uz norēķiniem eiro, pieslēgums TARGET nodrošinās infrastruktūru norēķiniem eiro zonā un Latvijas Bankai tas būs nepieciešams monetārās politikas īstenošanai. Lai nodrošinātu bankām iespēju reālajā laikā veikt starpvalstu maksājumus eiro, ES kandidātvalstīm tika piedāvāta iespēja pievienoties TARGET jau pirms dalības EMS. Ņemot vērā iespējamās izmaksas un jau esošo norēķinu sistēmu infrastruktūru Latvijā, bankas neizteica vēlēšanos un nepieciešamību pievienoties TARGET pirms pievienošanās eiro zonai, tāpēc paredzams, ka Latvijas Banka, tāpat kā vairākums ES kandidātvalstu centrālo banku, pievienosies TARGET, tikai iestājoties EMS. Vienlaikus tika veidots jaunas TARGET versijas projekts, apspriežot sistēmas darbības principus, pārvaldības un operacionālos jautājumus un Latvijas Bankai gūstot iespēju jau projekta stadijā piedalīties sistēmas plānošanā un apzināt sistēmu un infrastruktūras savietojamību. Notika arī ECB izstrādātās jaunās maksājumu statistikas metodoloģijas saskaņošana, neliela apjoma maksājumu sistēmu pārraudzības principu izstrāde, tika formulētas liela apjoma eiro maksājumu sistēmu pārraudzības vadlīnijas un risināti citi ar maksājumu sistēmu politiku saistīti jautājumi.

2003. gadā Latvijas Banka maksājumu sistēmas pārraudzības ietvaros sadarbībā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju turpināja banku maksājumu sistēmu auditu. Audita rezultātā tika konstatēts, ka neviena no auditētajām bankām nerada papildu riskus Latvijas Bankas maksājumu sistēmām. Tika uzsākta arī sadarbība ar SIA "Banku servisa centrs", lai novērtētu maksājumu karšu maksājumu sistēmas darbību un ar to saistītos riskus.

Lai apzinātu, kā bankas ievēro Latvijas Bankas "Rekomendācijas darījumu veikšanai ar elektroniskajiem maksāšanas līdzekļiem", gada beigās tika veikta aptauja

par šo rekomendāciju izpildi. Aptaujas rezultāti liecina, ka rekomendācijas lielā mērā tiek ievērotas, tomēr tika konstatēts, ka vairākas rekomendāciju prasības nav ieviestas banku praksē.

2003. gadā SAMS apstrādāto maksājumu apjoms pieauga par 56.0%, sasniedzot 33.5 mljrd. latu. Šādu maksājumu apjoma kāpumu noteica gan starpbanku operāciju, gan banku operāciju ar Latvijas Banku apjoms, ko savukārt veicināja augsts latu resursu pieprasījums 2003. gadā. Apstrādāto maksājumu skaits sasniedza 127.7 tūkst. (par 16.3% vairāk nekā 2002. gadā). 2003. gadā par 4.9% pieauga starpbanku maksājumu īpatsvars SAMS, sasniedzot 40.3% no visiem SAMS apstrādātajiem maksājumiem.

Pārskata gadā EKS apstrādāja 14.8 milj. maksājumu 5.6 mljrd. latu apjomā (attieciņi par 8.0% un 10.3% mazāk nekā 2002. gadā). Šo skaita un apjoma samazinājumu izraisīja dažu banku vienošanās savstarpējos maksājumus veikt ārpus EKS. 2003. gadā EKS viena maksājuma vidējā summa bija 377.50 lati (par 2.5% mazāk nekā 2002. gadā).

## INFORMĀCIJAS SISTĒMAS

2003. gada 2. jūnijā uzsāka darbu Parādnieku reģistra informācijas sistēma, kurā Latvijas Republikas kredītiestādes reģistrē informāciju par saviem parādniekiem, kas ilgstoši neveic līgumā noteiktos maksājumus, izdarījuši "Kredītiestāžu likumā" minētos pārkāpumus vai arī citus būtiskus līguma pārkāpumus.

Veiksmīgi noslēdzās EKS un saistīto informācijas sistēmu modernizācijas projekts ar mērķi nodrošināt vairāku norēķinu ciklu iespēju un IBAN ieviešanu. 2003. gadā tika pabeigta nepieciešamās informācijas sistēmas izstrāde, lai nebankas valsts maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamo informāciju varētu iesniegt elektroniskā veidā.

Tika pabeigta arī jaunās vērtspapīru norēķinu sistēmas izstrāde un sāka tās lietošana Latvijas Bankā. Jaunā sistēma nodrošina ievērojami augstāku automatizācijas un drošības līmeni. Daudzās Latvijas Bankas informācijas sistēmās veiktas ievērojamas pārmaiņas, lai nodrošinātu to integrāciju ar vērtspapīru norēķinu sistēmu.

Latvijas Bankā tika ieviesta jauna pamatlīdzekļu, nemateriālo ieguldījumu un krājumu uzskaites sistēma, nodrošinot vienotu un centralizētu attiecīgās informācijas apkopošanu un izmantošanu.

Latvijas Banka veiksmīgi pabeidza datoruzbrukumu noteikšanas un novēršanas sistēmas ieviešanu, tādējādi vēl vairāk palielinot savu informācijas sistēmu kopējo drošību. Veiksmīgi tika ieviesta arī serveru centralizētas pārvaldības sistēma, kas nodrošina vienotu visu svarīgāko serveru sistēmu darbības pārvaldību, t.sk. veiktspējas analīzi, problēmu apkopošanu u.c. svarīgas darbības.

Latvijas Bankas valde jaunā redakcijā apstiprināja "Latvijas Bankas informācijas sistēmu drošības noteikumus". Noteikumos veikti būtiski grozījumi saistībā ar atbildības noteikšanu par informācijas sistēmām un to lietošanu, precīzi aprakstīti privātuma jautājumi, kā arī veikti nepieciešamie precizējumi atbilstoši izmantojamo tehnoloģiju pārmaiņām.

Latvijas Bankā saskaņā ar Latvijas Bankas valdes 2002. gada nogalē apstiprinātajiem noteikumiem tika veikta kompleksa visu darbības risku analīze. Tās rezultātus apstiprināja Latvijas Bankas valde, par to informējot Latvijas Bankas padomi. Balstoties uz adaptētu *Information Security Forum* metodoloģiju, tika veikta padziļināta visu svarīgāko Latvijas Bankas informācijas sistēmu risku analīze.

Latvijas Banka piedalījās *Information Security Forum* pētījumā, kurā reizi divos gados tiek vērtēta šīs organizācijas dalībnieku informācijas sistēmu vides sakārtotība un drošība, un saņēma ļoti augstu novērtējumu.

Turpinājās aktīva sadarbība ar ECB, lai nodrošinātu pievienošanas ECBS vienotajām informācijas sistēmām un telekomunikāciju infrastruktūrai.

### SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

Pārskata gadā Latvijas Banka informēja sabiedrību par savu darbību un Latvijas tautsaimniecības attīstību Latvijas Bankas izdevumos, internetā, presē, televīzijā un radio.

2003. gada sākumā publicētajā Latvijas Bankas 2002. gada pārskatā apkopoti dati par Latvijas Bankas darbību un tās finansiālajiem rezultātiem, kā arī vispusīgi raksturota Latvijas tautsaimniecības attīstība. Ar galvenajiem tautsaimniecības un monetārajiem rādītājiem iepazīstināja Latvijas Bankas izdevumi "Monetārais Apskats", "Monetārais Biļetens", "Latvijas Maksājumu Bilance" un "Latvijas Maksājumu Bilance (Pamatrādītāji)". Biļetenā "Averss un Reverss" analizēti Latvijas un ārvalstu ekonomiskie procesi, kā arī sniegts pārskats par Latvijas Bankas padomes un valdes lēmumiem. Ekonomikas un finanšu speciālistu rīcībā nonāca vairāki Latvijas Bankas speciālistu veiktie pētījumi: "Monetāro šoku transmisija Latvijā", "Procentu likmju termiņstruktūra Latvijā monetārās politikas kontekstā" un "Latvijas faktiskā un potenciālā ražošanas apjoma starpība: aprēķins un lietojums".

Plašsaziņas līdzekļi regulāri saņēma informāciju par Latvijas Bankas padomes un valdes lēmumiem un Latvijas Bankas darbību. Latvijas Bankas speciālisti Latvijas un ārvalstu preseī sagatavoja materiālus par centrālās bankas kompetencē esošajiem jautājumiem.

Latvijas Bankas prezidents informēja plašsaziņas līdzekļu pārstāvjus par Latvijas Bankas padomes lēmumiem, tautsaimniecības attīstību un sniedza atbildes uz jautājumiem Latvijas Bankas preses konferencēs.

2003. gada sākumā, sagaidot lata atjaunotnes 10 gadu jubileju, Latvijas Banka rosināja sabiedrības diskusiju par nacionālās valūtas nozīmi tautsaimniecības attīstībā. Lai analizētu Latvijas Bankas īstenoto monetāro politiku un tās ietekmi uz tautsaimniecību, 2003. gada 5. martā – dienā, kad pirms 10 gadiem apgrozībā nonāca pirmās lata naudas zīmes, – Latvijas Banka aicināja ekonomistus, banku speciālistus, uzņēmējus, žurnālistus u.c. sabiedrības pārstāvjus uz konferenci un diskusiju Latvijas Universitātes Lielajā aulā. Interesentiem bija iespējams iepazīties ar Latvijas Bankas apgrozībā laistās naudas, t.sk. jubilejas un piemiņas monētu, izstādi "Rīgas galerijā".

2003. gada septembrī, gatavojoties tautas nobalsošanai par Latvijas dalību ES, Latvijas Banka izveidoja plašu informācijas materiālu kopumu, kurā tika analizēti ekonomiskie ieguvumi un riski, kas saistīti ar Latvijas pievienošanu ES. Ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību tautas nobalsošanas dalībnieki guva vispusīgu informāciju, lai varētu izdarīt pamatotu izvēli. Ikvienu Latvijas mājsaimniecība saņēma Latvijas Bankas veidoto bukletu, kurā tika sniegtas atbildes uz būtiskākajiem jautājumiem par eiro ieviešanu Latvijā.

Latvijas Banka 2003. gada septembrī Rīgas Biržas ēkā nodrošināja iespēju Latvijas sabiedrībai iepazīt pēc ECB pasūtījuma veidoto ceļojošo fotogrāfiju izstādi "Euro tapšana". To apmeklēja vairāki tūkstoši cilvēku.

Latvijas Bankas interneta lapā ([www.bank.lv](http://www.bank.lv)) pieejami visi Latvijas Bankas izdevumi un regulāri papildināta un atjaunota informācija par Latvijas Banku, tās normatīvajiem aktiem, finanšu statistiku, maksājumu un norēķinu sistēmām, Latvijas naudu u.c. jautājumiem. Īpaši daudz interesentu izmantoja Latvijas Bankas interneta lapā sniegto plašo informāciju par EMS un Latvijas iekļaušanos tajā.

Latvijas Bankas noteiktie ārvalstu valūtu kursi, normatīvie akti un cita oficiālā informācija tika publicēta Latvijas Republikas oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

Latvijas Bankas speciālisti lasīja lekcijas par Latvijas Bankas darbību un tautsaimniecības attīstību studentiem, ekonomikas skolotājiem un vidusskolēniem.

Latvijas Banka piedalījās televīzijas raidījuma "Kā bankā" un radioraidījuma "Lata spoguļi" veidošanā. Šie raidījumi atspoguļoja un skaidroja finanšu un tautsaimniecības norises Latvijā un pasaulē.

### LATVIJAS BANKAS KVALITĀTES VADĪBA

Latvijas Bankā jau kopš 2000. gada darbojas kvalitātes vadības sistēma.

2003. gadā notika viens Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas iekšējais audits un Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas sertifikācijas audits atbilstoši ISO 9001:2000 standarta prasībām, kuru veica SIA *Bureau Veritas Latvia*. Sertifikācijas audita laikā nepilnības Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmā un neatbilstības standartam ISO 9001:2000 netika atklātas.

Kopš 2003. gada novembra Latvijas Bankas kvalitātes vadības sistēmas uzturēšanu un pilnveidošanu saskaņā ar līgumu veic SIA *Zygon Baltic Consulting*.

### LATVIJAS BANKAS BUDŽETA VADĪBA

2003. gadā Latvijas Bankas izdevumi un ilgtermiņa ieguldījumi tika veikti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprināto Latvijas Bankas 2003. gada budžetu. Latvijas Bankas valde kopā ar attiecīgo Latvijas Bankas struktūrvienību vadītājiem regulāri pārbaudīja veikto izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu atbilstību apstiprinātajam budžetam un sniedza Latvijas Bankas padomei un Latvijas Bankas budžeta komisijai pārskatu par Latvijas Bankas 2003. gada budžeta izpildes gaitu.

Latvijas Bankas 2003. gada budžeta vadība tika īstenota atbilstoši Latvijas Bankas padomes apstiprinātajiem "Latvijas Bankas budžeta vadības noteikumiem", kuros noteikta Latvijas Bankas budžeta sagatavošanas, apstiprināšanas un izpildes kontroles kārtība.

Latvijas Bankas valde sagatavoja Latvijas Bankas 2004. gada budžeta projektu saskaņā ar "Latvijas Bankas budžeta vadības noteikumiem" un pamatojoties uz Latvijas Bankas struktūrvienību iesniegtajiem ienākumu, izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu projektiem. Tie tika izstrādāti, ievērojot likumā "Par Latvijas Banku" izvirzītos uzdevumus, par vienu no galvenajiem mērķiem izvirzot veiksmīgu Latvijas Bankas iekļaušanos ECBS, kā arī ņemot vērā Latvijas Bankas struktūrvienību 2004. gada darba plānus, Latvijas un SDR valūtu grozā ietilpstošo valūtu emitentvalstu tautsaimniecības un finanšu tirgus attīstības perspektīvas un Latvijas Bankas padomes iepriekš apstiprināto ilgtermiņa ieguldījumu projektu vairāku gadu izmaksu tāmes.

## LATVIJAS BANKAS DARBĪBAS FINANSIĀLIE REZULTĀTI

Latvijas Banka 2003. gadā guva 11 908 tūkst. latu peļņu (2002. gadā – 14 434 tūkst. latu). Latvijas Bankas tīrie procentu ienākumi 2003. gadā sasniedza 30 652 tūkst. latu (2002. gadā – 32 497 tūkst. latu). Tīros procentu ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no zelta un ārvalstu konvertējamo valūtu rezervju ieguldījumiem drošos un augsti likvīdos finanšu instrumentos un ienākumi no valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem un darījumiem naudas tirgū. Procentu ienākumus no ārzemju operācijām (2003. gadā – 27 327 tūkst. latu; 2002. gadā – 30 762 tūkst. latu) turpināja negatīvi ietekmēt ārvalstu parāda vērtspapīru ienesīguma un naudas tirgus procentu likmju kritums. Latvijas Republikā reģistrētajām bankām izsniegto kredītu procentu ienākumu pieaugumu (961 tūkst. latu) galvenokārt noteica augstāks banku pieprasījums pēc latu resursiem, kā rezultātā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās *repo* darījumu apjoms. Procentu ienākumi par Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem (4 216 tūkst. latu; 2002. gadā – 4 725 tūkst. latu) nedaudz saruka, jo 2003. gadā, būtiski nemainot Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros veikto ieguldījumu apjomu, samazinājās šo vērtspapīru ienesīgums. Latvijas Bankas procentu izdevumus (2 659 tūkst. latu; 2002. gadā – 3 815 tūkst. latu) galvenokārt veidoja procenti par valdības noguldījumiem.

## LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA

Latvijas Bankas padomes sastāvs 2003. gadā beigās bija šāds:

– prezidents	<b>Ilmārs Rimševičs;</b>
– prezidenta vietnieks	<b>Andris Ruselis;</b>
– padomes locekļi:	<b>Harijs Bušs, Valentīna Kolotova, Vita Pilsuma, Arvils Sautiņš, Varis Zariņš, Valentīna Zeile.</b>

Latvijas Bankas valde 2003. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

– valdes priekšsēdētāja	<b>Māra Raubiško;</b>
– valdes priekšsēdētāja vietnieki:	<b>Reinis Jakovļevs, Helmūts Ancāns;</b>
– valdes locekļi:	<b>Roberts L. Grava, Māris Kālis, Harijs Ozols.</b>

Latvijas Bankā 2003. gada beigās strādāja 743 darbinieki, t.sk. 26 darbinieki, ar kuriem darba līgums noslēgts uz noteiktu laiku (2002. gada beigās – attiecīgi 721 un 14 darbinieku). 2003. gada beigās 59% no Latvijas Bankas darbiniekiem bija vīrieši un 41% – sievietes.

Lai optimizētu Latvijas Bankas darbību un tuvinātu tās struktūru shēmai, saskaņā ar kuru līdzīgu funkciju izpilde organizēta ECB, Latvijas Banka turpināja struktūras pilnveidošanu.

Sadarbībā ar ECB un *Eurostat* iezīmējās jauni virzieni statistikas sagatavošanas jomā (finanšu kontu, finanšu pakalpojumu sektora un ārvalstu filiāļu statistikas

sagatavošana). Tāpēc uz Statistikas pārvaldes Statistikas matemātiskās analīzes daļas bāzes tika izveidota Tautsaimniecības un finanšu statistikas daļa.

Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļa papildināta ar speciālistiem, kuri veic finanšu sistēmas stabilitātes jautājumu izpēti, kā arī padziļinātu pētniecības darbu.

Lai nodrošinātu vienotu finanšu darījumu veikšanu un kontroli, pārstrukturēta Monetārās politikas pārvalde un Valūtas operāciju pārvalde – iekšzemes tirgus operācijas, ko līdz šim veica Monetārās politikas pārvalde, tika iekļautas Valūtas operāciju pārvaldes funkcijās. Ar 2003. gada 1. augustu Valūtas operāciju pārvalde tika pārdēvēta par Tirgus operāciju pārvaldi.

Informācijas sistēmu pārvaldē ar 2003. gada 1. aprīli uz Sistēmu drošības un kvalitātes kontroles daļas bāzes izveidotas divas daļas – Informācijas sistēmu drošības daļa un Informācijas sistēmu kvalitātes kontroles daļa.

### PERSONĀLA ATTĪSTĪBA

Pārskata gadā Latvijas Bankas darbinieki turpināja papildināt akadēmiskās zināšanas, kā arī paaugstināt profesionālo zināšanu līmeni, piedaloties semināros, kursos un konferencēs Latvijā un ārvalstīs un tā gūstot jaunāko informāciju monetārās politikas, makroekonomikas, ekonometrijas, valūtas operāciju, maksājumu sistēmu, statistikas, banku grāmatvedības un informācijas tehnoloģiju jomā. Vairāki Latvijas Bankas darbinieki sekmīgi piedalījās starptautiskās profesionālās sertifikācijas programmās.

2003. gadā ar Latvijas Bankas darbinieku mācībām saistītie izdevumi veidoja 3.8% no kopējā darba algas, pārējo maksājumu personālam un sociālās apdrošināšanas izdevumu apjoma.

Latvijas Bankas darbinieku profesionālajā pilnveidē īpaša uzmanība tika veltīta prasmju pilnveidošanai, lai sagatavotos veiksmīgai sadarbībai ar ECB. Darbiniekiem, kuri kopš 2003. gada maija kā novērotāji piedalījās ECBS komitejās un darba grupās, tika dota iespēja pilnveidot angļu biznesa valodas rakstības, kā arī starptautisko tikšanos un prezentāciju iemaņas. Turpinājās angļu un franču valodas un datorzinību apguve, zināšanu padziļināšana lietišķo prezentāciju un efektīvas saziņas jomā. Lai pilnveidotu Latvijas Bankas darbinieku zināšanas par pasaules finanšu tirgiem, tika uzaicināts vieslektors no *Sensei Inc* (ASV).

2003. gadā turpinājās sadarbība ar ECB Cilvēkresursu direktorātu personāla atlases jomā. Latvijas Bankas speciālistiem ir iespējas kandidēt uz brīvajām īstermiņa vai ilgtermiņa amata vietām ECB. Šādu iespēju izmantojuši četri Latvijas Bankas darbinieki. Sadarbība ar ECB tiek attīstīta, Latvijas Bankas Personāla pārvaldei veidojot ciešākus kontaktus un organizējot individuālās speciālistu apmaiņas programmas.

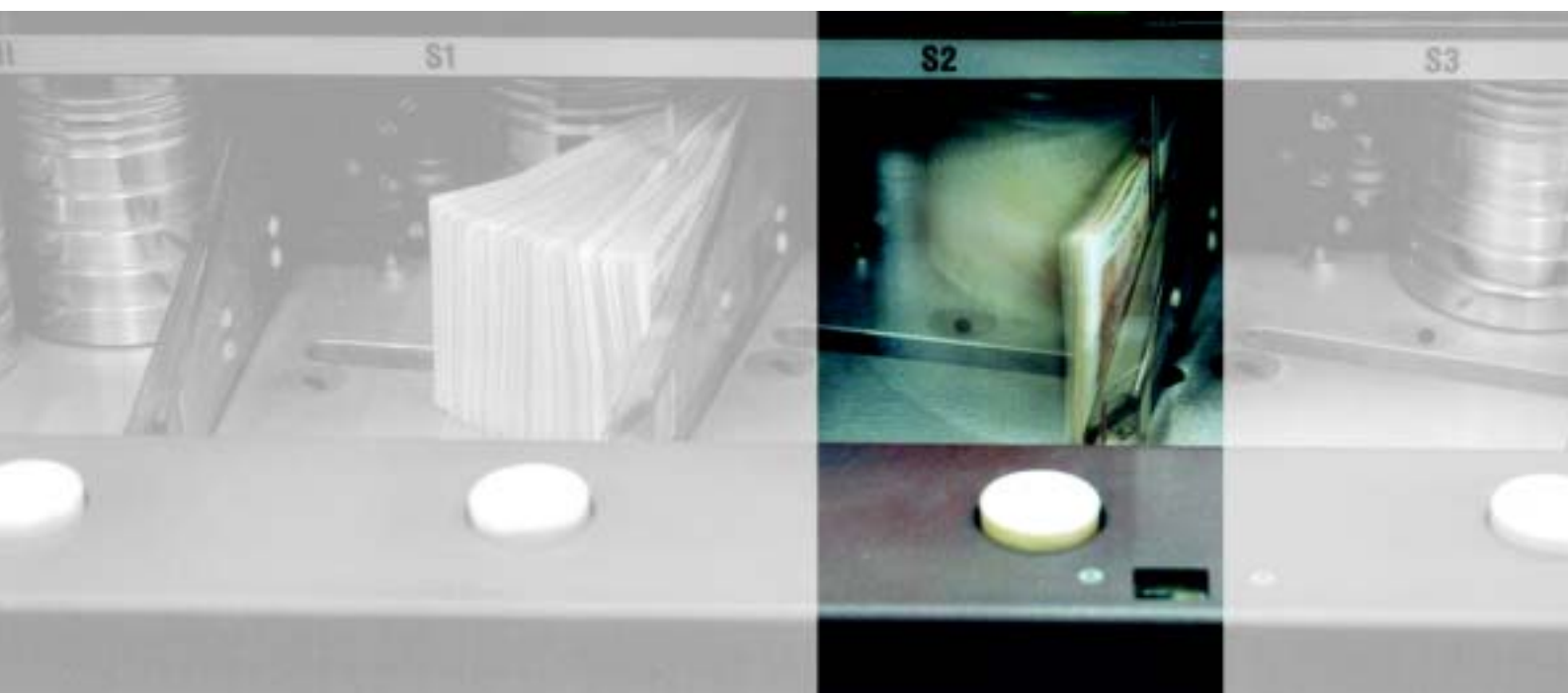
Turpinājās sadarbība arī ar Anglijas Bankas Centrālās bankas studiju centru. Latvijā notika seminārs Latvijas Bankas padomes un valdes locekļiem un struktūrvienību vadītājiem par stratēģiskās pārvaldes procesu jautājumiem, kā arī starptautisks seminārs par stratēģiskās vadības, iekšējās kontroles sistēmu un fiziskās drošības jautājumiem, kurā piedalījās arī pārstāvji no ECB un Austrijas, Dānijas, Igaunijas, Islandes, Lietuvas, Maltas un Norvēģijas centrālās bankas.

Jau par tradīciju kļuvis, ka Latvijas Bankas speciālisti dalās zināšanās ar kolēģiem. Jaunie darbinieki speciālos semināros guva priekšstatu par Latvijas Bankas uzdevumiem un tos īstenojošo struktūrvienību funkcijām, savukārt Monetārās politikas

pārvaldes un Maksājumu sistēmu pārvaldes speciālisti iepazīstināja kolēģus ar šo struktūrvienību darba virzieniem un saturu.

Arī 2003. gadā notika Latvijas Bankas darbinieku darba izpildījuma un attīstības pārrunas starp darbinieku un tiešo vadītāju. Darba izpildījuma un attīstības pārrunu process joprojām tiek pilnveidots. Darbinieku un vadītāju attieksme pret šādām pārrunām vairākumā gadījumu ir pozitīva.

# LATVIJAS BANKAS 2003. GADA FINANŠU PĀRSKATI



# LATVIJAS BANKAS BILANCE

46

(gada beigās; tūkst. latu)

AKTĪVI	Skaidrojumi <sup>1</sup>	2003	2002
<b>ĀRZEMJU AKTĪVI</b>		<b>937 526</b>	894 613
Zelts	4	55 543	51 025
Speciālās aizņēmuma tiesības		75	41
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5	774 834	737 313
Starptautiskais Valūtas fonds	6	101 144	101 144
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	7	1 000	1 197
Pārējie ārzemju aktīvi	8	4 930	3 893
<b>VIETĒJIE AKTĪVI</b>		<b>162 716</b>	146 321
Kredīti kredītiestādēm	9	59 320	30 690
Tranzītkredīti	10	3 018	11 749
Valdības vērtspapīri	11	62 273	64 382
Pamatlīdzekļi	12	34 200	32 798
Pārējie vietējie aktīvi	13	3 905	6 702
<b>KOPĀ AKTĪVI</b>		<b>1 100 242</b>	1 040 934

<sup>1</sup> No 52. lappuses līdz 75. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

(turpinājums)		(gada beigās; tūkst. latu)	
PASĪVI	Skaidrojumi	2003	2002
<b>ĀRZEMJU SAISTĪBAS</b>		<b>113 545</b>	116 778
Ārvalstu konvertējamās valūtas		149	–
Starptautiskais Valūtas fonds	14	104 423	110 388
Ārvalstu banku noguldījumi latos		677	679
Nekonvertējamās valūtas		36	37
Pārējās ārzemju saistības	15	8 260	5 674
<b>LATI APGROZĪBĀ</b>	16	<b>682 145</b>	622 632
<b>VIETĒJĀS SAISTĪBAS</b>		<b>213 521</b>	209 676
Kreditiestāžu noguldījumi	17	123 810	134 223
Valdības noguldījumi		80 254	62 079
Citu finanšu institūciju noguldījumi		1 670	3 012
Pārējās vietējās saistības	18, 19	7 787	10 362
<b>KAPITĀLS UN REZERVES</b>		<b>91 031</b>	91 848
Pamatkapitāls	20	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	20	45 787	37 928
Pārvērtēšanas konts	21	19 712	28 389
Eiropas Savienības dāvinājums		532	531
<b>KOPĀ PASĪVI</b>		<b>1 100 242</b>	1 040 934
<b>ĀRPUSBILANCES POSTEŅI</b>	22, 25, 26		

Latvijas Bankas valde 2004. gada 1. martā apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 46. lappuses līdz 75. lappusei.

#### LATVIJAS BANKAS VALDE

M. Raubiško

R. Jakovļevs

H. Ancāns

R. L. Grava

M. Kālis

H. Ozols

# LATVIJAS BANKAS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

48

LATVIJAS BANKAS 2003. GADA PĀRSKATS

(tūkst. latu)

	Skaidrojumi	2003	2002
<b>PROCENTU UN TAMLĪDZĪGI IENĀKUMI</b>			
Ārzemju operācijas			
Procenti par noguldījumiem ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās		1 838	2 507
Ienākumi par parāda vērtspapīriem		25 395	28 098
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes		94	157
<b>KOPĀ par ārzemju operācijām</b>		<b>27 327</b>	30 762
Vietējās operācijas			
Procenti par kredītiem kredītiestādēm		1 744	783
Ienākumi par tranzītkredītiem		24	42
Ienākumi par valdības vērtspapīriem		4 216	4 725
<b>KOPĀ par vietējām operācijām</b>		<b>5 984</b>	5 550
<b>PROCENTU IZDEVUMI</b>			
Ārzemju operācijas			
Procenti par noguldījumiem		8	127
<b>KOPĀ par ārzemju operācijām</b>		<b>8</b>	127
Vietējās operācijas			
Procenti par kredītiestāžu noguldījumiem		29	560
Procenti par valdības noguldījumiem		2 590	3 055
Procenti par citu finanšu institūciju noguldījumiem		32	73
<b>KOPĀ par vietējām operācijām</b>		<b>2 651</b>	3 688
<b>TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI</b>		<b>30 652</b>	32 497

(turpinājums)		(tūkst. latu)	
Skaidrojumi		2003	2002
<b>CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI</b>		<b>994</b>	605
<b>CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI</b>			
Darba algas un pārējie maksājumi personālam		9 385	8 724 <sup>1</sup>
Sociālās apdrošināšanas izdevumi		1 857	1 832
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo ieguldījumu amortizācija	12, 13	2 302	1 798 <sup>2</sup>
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas darbības finansēšana	22	1 200	1 200
Informācijas sistēmu uzturēšana		753	769 <sup>3</sup>
Renovācijas un remonta izdevumi		425	449
Banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumi		180	84
Pārējie bankas darbības izdevumi	23	3 636	3 812 <sup>1,2,3</sup>
<b>KOPĀ citi bankas darbības izdevumi</b>		<b>19 738</b>	18 668
<b>PEĻŅA PIRMS SADALES</b>		<b>11 908</b>	14 434
<b>PEĻŅAS SADALE</b>			
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa		4 049	5 341
Rezerves kapitāla palielinājums		7 859	9 093

<sup>1</sup> Papildus ietverti Latvijas Bankas veiktie darbinieku nelaiemes gadījumu, veselības un dzīvības apdrošināšanas prēmiju maksājumi (323 tūkst. latu), kas 2002. gada peļņas un zaudējumu aprēķinā uzrādīti postenī "Pārējie bankas darbības izdevumi".

<sup>2</sup> Nemateriālo ieguldījumu amortizācijas izdevumi (96 tūkst. latu), kas 2002. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Pārējie bankas darbības izdevumi", ietverti postenī "Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo ieguldījumu amortizācija".

<sup>3</sup> Informācijas sistēmu uzturēšanas izdevumi (769 tūkst. latu), kas 2002. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Pārējie bankas darbības izdevumi", ietverti postenī "Informācijas sistēmu uzturēšana".

# LATVIJAS BANKAS KOPEJĀS ATZĪTĀS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU PĀRSKATS

50

LATVIJAS BANKAS 2003. GADA PĀRSKATS

		(tūkst. latu)	
		2003	2002
Skaidrojumi			
<b>PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTS</b>			
Zelta rezervju tirgus vērtības pieaugums	4	4 531	6 582
Aktīvu un saistību ārvalstu valūtās pārvērtēšanas rezultāts	21	570	-11 860 <sup>1,2</sup>
Atvasināto biržā netirgoto līgumu patiesās vērtības pieaugums/samazinājums (-)	21	-3 119	9 366 <sup>2</sup>
Vērtspāpīru pārvērtēšanas rezultāts	21	-10 659	3 734
<b>TĪRAIS PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTS</b>		<b>-8 677</b>	7 822
<b>PEĻŅA PIRMS SADALES</b>		<b>11 908</b>	14 434
<b>KOPĀ</b>		<b>3 231</b>	22 256

<sup>1</sup> Starptautisko norēķinu bankas akciju pārvērtēšanas rezultāts (154 tūkst. latu), kas 2002. gada finanšu pārskatos ietverts postenī "Zelta un Starptautisko norēķinu bankas akciju tirgus vērtības pieaugums", uzrādīts kā aktīvu un saistību ārvalstu valūtās pārvērtēšanas rezultāts.

<sup>2</sup> Atvasināto biržā netirgoto līgumu patiesās vērtības pieaugums (9 366 tūkst. latu) 2002. gada finanšu pārskatos ietverts postenī "Aktīvu un saistību ārvalstu valūtās pārvērtēšanas rezultāts".

## LATVIJAS BANKAS NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2003	2002
Tirā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā	24 (1)	<b>32 242</b>	2 965 <sup>1</sup>
Pamatlīdzekļu iegāde		<b>-3 198</b>	-1 687
Nemateriālie ieguldījumi		<b>-386</b>	-905
Tirā naudas un tās ekvivalentu ieplūde	24 (2)	<b>28 658</b>	373

<sup>1</sup> Papildus ietverta Starptautiskā Valūtas fonda kredīta daļas samaksa (6 098 tūkst. latu), kas 2002. gada naudas plūsmas pārskatā uzrādīta postenī "Starptautiskā Valūtas fonda kredīta daļas samaksa".

## 1. PAMATDARBĪBA

Latvijas Banka dibināta 1990. gada 31. jūlijā. Latvijas Banka darbojas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku", un tai ir šādi pamatuzdevumi:

- īstenot monetāro politiku;
- pārvaldīt ārvalstu valūtas un zelta rezerves;
- emitēt nacionālo valūtu – banknotes un monētas;
- organizēt un nodrošināt starpbanku maksājumu sistēmas darbību un veicināt maksājumu sistēmas raitu darbību Latvijā;
- apkopot un publicēt finanšu statistikas datus un Latvijas maksājumu bilanci;
- pārstāvēt Latvijas Republiku ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās;
- darboties kā Latvijas Republikas valdības finanšu aģentam.

## 2. RISKU PĀRVALDĪŠANA

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un pamatdarbības risks, kas rodas, veicot Latvijas Bankas funkcijas. Tāpēc Latvijas Bankas valde izveidojusi Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem un vadlīnijām atbilstošu risku pārvaldības sistēmu, kas nepārtraukti tiek pilnveidota, ievērojot finanšu tirgus un Latvijas Bankas darbības attīstību. Latvijas Bankas finanšu riskus pārvalda Investīciju komiteja un Tirgus operāciju pārvalde. Latvijas Bankas pamatdarbības risku pārvaldīšanu koordinē Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas darba grupa, ko vada informācijas sistēmu drošības vadītājs. Minēto risku pārvaldības sistēmu pārraudzību īsteno Latvijas Bankas valde. Šo sistēmu regulāri pārbauda Iekšējā audīta pārvaldes darbinieki. Revidentu atziņas un ieteikumus, kā arī Latvijas Bankas veiktos risku pārvaldības sistēmas uzlabojumus vismaz reizi ceturksnī caurlūko Latvijas Bankas revīzijas komiteja, kurā darbojas trīs Latvijas Bankas padomes locekļi.

### FINANŠU RISKI

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenas, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks.

Latvijas Banka ar tās ārvalstu valūtas un zelta rezervēm (tālāk tekstā – ārvalstu rezerves) saistītos finanšu riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajām "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijām" (tālāk tekstā – vadlīnijas). Ārvalstu rezervju pārvaldīšana tiek veikta atbilstoši vadlīnijās noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ārvalstu rezervju vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, ne-nonākot pretrunā ar Latvijas Bankas īstenotās monetārās politikas mērķiem.

Ārvalstu rezerves tiek pārvaldītas, tās sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Piesaistīto rezervju portfeļos ietver ārvalstu rezervju daļu, kam atbilst Latvijas Bankas saistības ārvalstu valūtā pret citām institūcijām. Atsevišķos ieguldījumu portfeļos tiek pārvaldītas zelta rezerves, Latvijas Bankas pašas pārvaldītās ārvalstu valūtas rezerves, kā arī katram ārvalstu rezervju pārvaldītājam nodotās ārvalstu valūtas rezerves.

Katram ieguldījumu portfeļa veidam vadlīnijās noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa ienesīguma mērķi un finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni), kā arī atspoguļo minēto ieguldījumu mērķa struktūru. Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru dienu kontrolē ārvalstu rezervju atbilstību vadlīnijās noteiktajām prasībām.

Finanšu risku pārvaldīšanas nolūkā Latvijas Bankā izveidota Investīciju komiteja, kas vadlīniju ietvaros izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus. Investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē ārvalstu rezervju ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās nākotnes attīstības prognozes, kā arī apstiprina ārvalstu rezervju pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai.

#### TIRGUS RISKS

Tirgus risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu rezultātā. Procentu likmju risku, kas rodas galvenokārt no procentu likmju maiņai pakļautajiem finanšu instrumentiem, Latvijas Banka pārvalda, izmantojot katram ieguldījumu portfelim atsevišķi noteikto modificētā procentu likmju riska indeksa (*modified duration*) limitu.

Latvijas Banka kontrolē valūtas risku, nosakot atklāto ārvalstu valūtu pozīciju limitus. Ārvalstu rezervju portfeļiem, izņemot piesaistīto rezervju portfeļus, par neitrālu tiek pieņemta finanšu instrumentu tīrās pozīcijas valūtu struktūra, kas atbilst SDR valūtu groza struktūrai. Piesaistīto rezervju portfeļiem to veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem. Novirzes no neitrālās valūtu struktūras rada atklāto valūtas pozīciju. Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru dienu kontrolē ieguldījumu portfeļu modificētā procentu likmju riska indeksa un atklāto ārvalstu valūtu pozīciju atbilstību vadlīnijām un attiecīgajiem Investīciju komitejas lēmumiem.

Ārvalstu valūtas rezervju portfeļu, izņemot piesaistīto rezervju portfeļus, kopējais tirgus risks tiek ierobežots, nosakot maksimāli pieļaujamo portfeļa ienesīguma sekošanas novirzi (*tracking error*). To aprēķina, pamatojoties uz ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa ienesīguma starpības standartnovirzi.

Latvijas Banka ar ārvalstu rezervēm saistīto tirgus risku ierobežo, veicot ieguldījumus tikai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) valstu valūtās denominētajos finanšu instrumentos.

Latvijas Banka neierobežo ar vietējiem finanšu aktīviem saistīto procentu likmju risku, lai nenonāktu pretrunā ar tās īstenotās monetārās politikas mērķiem.

Latvijas Bankas pakļautība tirgus riskam (stāvoklis 2003. gada beigās) atspoguļota 27. un 28. skaidrojumā.

#### KREDĪTRISKS

Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu parāda vērtspapīros un naudas un zelta īstermiņa noguldījumos, kā arī izsniedzot īstermiņa kredītus iekšzemes kredītiestādēm.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu parāda vērtspapīros un naudas un zelta īstermiņa noguldījumos saistīto kredītrisku, vadlīnijās nosakot limitus ieguldījumiem ar dažādu kredīt kvalitāti. Kredīt kvalitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service* un *Standard & Poor's* noteiktajiem kredītreitingiem. Ierobežojumi noteikti arī maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos un ar vienu partneri noslēgto finanšu instrumentu apjomam. Lai kontrolētu ar Latvijas Bankas ārzemju operācijām saistīto kredītrisku, Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru dienu uzrauga esošā kredītriska atbilstību vadlīnijām.

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegtie īstermiņa kredīti nodrošināti ar Latvijas valdības vērtspapīriem un tādiem privātā sektora parāda vērtspapīriem, kuri iekļauti Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja apstiprinātā vērtspapīru sarakstā un kuru emitentiem starptautisko kredītreitingu aģentūru piešķirtais reitings nav zemāks par Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām šādu vērtspapīru reitingiem ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā. Monetārās politikas pārvalde regulāri kontrolē minētajā vērtspapīru sarakstā iekļauto vērtspapīru atbilstību Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām, kā arī attiecīgo kredītu nodrošinājuma pietiekamību. Latvijas Bankas pakļautība kredītriskam (stāvoklis 2003. gada beigās) atspoguļota 29.–31. skaidrojumā.

#### *LIKVIDITĀTES RISKS*

Likviditātes risks raksturo iespēju, ka saistības netiks izpildītas laikus un nebūs iespējams atsavināt aktīvus tuvu to patiesajai vērtībai. Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, ārvalstu valūtas rezerves ieguldot likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību, kredītiestāžu un uzņēmumu emitētajos parāda vērtspapīros un citos finanšu instrumentos, bet zelta rezerves – īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās. Ieguldījumi tiek veikti tā, lai nodrošinātu Latvijas Bankas saistību savlaicīgu izpildi. Latvijas Bankas naudas un tās ekvivalentu struktūra atspoguļota 24. skaidrojumā.

Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, arī nosakot ierobežojumus ieguldījumu maksimālajam apjomam vienas grupas finanšu instrumentos. Latvijas Bankas aktīvu struktūra emitentu vai darījuma partneru sektoru dalījumā atspoguļota 29. skaidrojumā.

#### *PAMATDARBĪBAS RISKS*

Pamatdarbības risks raksturo iespēju ciest finansiālus un nefinansiālus zaudējumus no darbības neparedzētas pārtraukšanas, informācijas nesankcionētas izmantošanas, drošības prasību neievērošanas un citiem ar nepilnīgu iekšējās kontroles sistēmu saistītiem iekšējiem vai ārējiem apstākļiem. Lai ierobežotu ar drošību un informācijas sistēmām saistīto pamatdarbības risku, Latvijas Bankā darbojas Latvijas Bankas kompleksās drošības stratēģijas izstrādes vadības komiteja un Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja, kas regulāri izvērtē šā riska vadības sistēmu. Latvijas Bankas padomes apstiprinātās "Latvijas Bankas drošības vadlīnijas" nosaka risku pārvaldīšanai nepieciešamo normatīvo dokumentu kopumu un atbildību risku pārvaldīšanā. Latvijas Bankas valdes apstiprinātie "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas noteikumi" nosaka Latvijas Bankas darbības risku apzināšanas, dokumentēšanas, novērtēšanas un ierobežošanas kārtību. Latvijas Bankā izveidota un pastāvīgi darbojas Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas darba grupa, kas izvērtē un apkopo Latvijas Bankas struktūrvienību sagatavotos risku pārskatus un apzina un klasificē riskus, uzturot un pilnveidojot Latvijas Bankas risku matricu.

Pamatdarbības riska ierobežošanas nolūkā Latvijas Bankā izstrādāti attiecīgi normatīvie dokumenti iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanai, un Latvijas Bankas valde kopā ar struktūrvienību vadītājiem kontrolē to ievērošanu. Iekšējās kontroles sistēmas ietvaros tiek veikta informācijas un tās tehnisko resursu klasificēšana, lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti, pieejamību un integritāti. Latvijas Bankā noteikti informācijas un informācijas sistēmu īpašnieki, kas atbild par attiecīgās informācijas vai informācijas sistēmu klasificēšanu, risku analīzes veikšanu, aizsardzību, pieejas tiesību un lietošanas kārtības noteikšanu.

Latvijas Bankas vadība periodiski novērtē bankas darbības turpināšanai ārkārtas situācijā nepieciešamo resursu pietiekamību un pieejamību.

Lai pilnveidotu Latvijas Bankas darba organizāciju un mazinātu pamatdarbības risku, Latvijas Banka izveidojusi un nepārtraukti attīsta kvalitātes vadības sistēmu. 2003. gadā kvalitātes vadības sistēma tika pilnveidota, un kopš 2003. gada maija tā atbilst kvalitātes vadības sistēmas standartam ISO 9001:2000.

Kopējā pamatdarbības riska ierobežošanas ietvaros Latvijas Banka apdrošinājusi noteiktus pamatdarbības riskus.

### 3. NOZĪMĪGĀKIE GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Šajā skaidrojumā sniegts finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoto nozīmīgāko Latvijas Bankas grāmatvedības principu īss apraksts. Pieņemtie grāmatvedības principi konsekventi lietoti 2003. gada un 2002. gada finanšu pārskatu sagatavošanā.

#### FINANŠU PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējās pašizmaksas grāmatvedības principu, kas lietots, ietverot finanšu pārskatu skaidrojumos norādīto atsevišķu aktīvu un saistību pārvērtēšanas rezultātu.

#### ĀRVALSTU VALŪTU NOVĒRTĒJUMS

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa gada beigās. Latvijas Bankas noteiktais valūtas kurss tiek aprēķināts, ņemot vērā lata piesaisti SDR, pamatojoties uz informācijas sistēmā *Reuters* kotēto ASV dolāra kursu attiecībā pret SDR un pārējo ārvalstu valūtu kursiem attiecībā pret ASV dolāru. Peļņa vai zaudējumi, kas radušies, monetāros aktīvus un saistības ārvalstu valūtās pārrēķinot latos, ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas konts".

Nozīmīgākie bilances sagatavošanā izmantotie Latvijas Bankas noteiktie ārvalstu valūtu un zelta kursi latos ir šādi.

	(gada beigās)	
	2003	2002
XDR	<b>0.7997</b>	0.7997
USD	<b>0.541</b>	0.594
EUR	<b>0.674</b>	0.61
GBP	<b>0.96</b>	0.946
JPY	<b>0.00506</b>	0.00494
XAU	<b>223.44</b>	205.21

#### FINANŠU AKTĪVU UN SAISTĪBU PATIESĀ VĒRTĪBA

Patiesā vērtība ir naudas summa, par kādu finanšu aktīvus iespējams apmainīt vai finanšu saistības iespējams dzēst darījumā starp labi informētām, ieinteresētām un finansiāli neatkarīgām personām.

Latvijas Bankas finanšu aktīvu un saistību patiesā vērtība 2003. gada un 2002. gada beigās būtiski neatšķiras no bilancē uzrādītās vērtības.

#### FINANŠU AKTĪVU UN SAISTĪBU MIJESKAITE

Finanšu aktīvu un saistību mijieskaite veikta un finanšu pārskatos tīrais atlikums

uzrādīts tikai tad, ja iepriekš noslēgts līgums par finanšu aktīvu un saistību mijie-skaiti un paredzēta vienlaicīga attiecīgo aktīvu atsavināšana un saistību dzēšana.

#### ZELTS

Zelta rezerves bilancē uzrādītas to tirgus vērtībā. Zelta rezervju pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātā peļņa vai zaudējumi ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas konts".

#### VĒRTSPAPĪRI

Ārvalstu emitentu parāda vērtspapīri un Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri atspoguļoti bilancē to patiesajā vērtībā. Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātās vērtības korekcijas līdz šo vērtspapīru atsavināšanai uzrādītas bilances postenī "Pārvērtēšanas konts". Pēc attiecīgo vērtspapīru atsavināšanas vērtības korekcijas grāmatotas no bilances posteņa "Pārvērtēšanas konts" peļņas un zaudējumu aprēķina attiecīgajā vērtspapīru ienākumu postenī.

#### KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM, NOGULDĪJUMI UN TAMLĪDZĪGAS FINANŠU PRASĪBAS UN SAISTĪBAS

Kredīti kredītiestādēm, noguldījumi un tamlīdzīgas finanšu prasības un saistības bilancē uzrādītas to nominālvērtībā.

#### LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PIRKŠANU AR ATPĀRDOŠANU

Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas nopirkti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīru pirkšanas rezultātā samaksātie naudas līdzekļi uzrādīti Latvijas Bankas bilancē to nominālvērtībā attiecīgi kā prasības pret iekšzemes kredītiestādēm vai kā prasības pret ārvalstu kredītiestādēm un citām ārvalstu finanšu institūcijām.

Starpība starp vērtspapīru pirkšanas un atpārdošanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi attiecīgā līguma darbības laikā.

#### LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PĀRDOŠANU AR ATPIRKŠANU

Līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas pārdoti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu, uzrādīti attiecīgajā Latvijas Bankas bilances postenī kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Vērtspapīru pārdošanas rezultātā saņemtie naudas līdzekļi atspoguļoti bilancē to nominālvērtībā kā saistības pret vērtspapīru pircēju.

Starpība starp vērtspapīru pārdošanas un atpirkšanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

#### ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju nākotnes līgumiem, kuru līgumvērtība vai nosacītā vērtība uzrādīta ārpusbilances posteņos. Pēc šo atvasināto finanšu instrumentu atzīšanas attiecīgos finanšu aktīvus un saistības regulāri pārvērtē un uzrāda bilancē to patiesajā vērtībā. Šo finanšu aktīvu un saistību patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz tirgus cenām vai diskontētājām naudas plūsmām. Diskontētās naudas plūsmas tiek modelētas,

pamatojoties uz kotētajām finanšu instrumentu tirgus cenām un naudas tirgus procentu likmēm.

Biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātā aprēķinātā peļņa vai zaudējumi ietverti bilances postenī "Pārvērtēšanas kots". Biržā tirgoto procentu likmju nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātā gūtā peļņa vai radušies zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā attiecīgo norēķinu veikšanas brīdī.

#### UZKRĀTIE PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Uzkrātie procentu ienākumi par ārvalstu emitentu parāda vērtspapīriem un Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem uzrādīti attiecīgi bilances postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas" vai "Valdības vērtspapīri". Uzkrātie procentu ienākumi un izdevumi par pārējiem finanšu instrumentiem uzrādīti bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai saistību posteņos.

#### PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļi ir materiāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru iegādes vērtība nav mazāka par 50 latiem un kuru lietderīgās izmantošanas laiks ir ilgāks par vienu gadu. Šie aktīvi tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanai, kā arī citu pamatlīdzekļu uzturēšanas un Latvijas Bankas administrācijas vajadzībām.

Pamatlīdzekļi uzrādīti bilancē to iegādes vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums. Ja pamatlīdzekļa atgūstamā vērtība kļuvusi mazāka par bilancē uzrādīto vērtību, bilancē uzrādītā pamatlīdzekļa vērtība attiecīgi samazināta līdz tā atgūstamajai vērtībai.

Nolietojumu aprēķina noteiktajā pamatlīdzekļa lietderīgās izmantošanas laikā pēc lineārās metodes. Būvniecības vai sagatavošanas stadijā esošajiem pamatlīdzekļiem, zemei un mākslas priekšmetiem nolietojums netiek rēķināts.

Pamatlīdzekļu nolietojums aprēķināts atbilstoši šādām gada likmēm.

	(%)
Ēkas	1–3
Transportlīdzekļi	20
Biroja mēbeles	10
Datortehnika	25–33
Pārējā biroja elektrotehnika	20
Naudas apstrādes iekārtas	20
Darbarīki	50
Pārējie pamatlīdzekļi	14–20

Saskaņā ar vispārpieņemtajiem risku ierobežojošo darījumu uzskaites principiem atsevišķu pamatlīdzekļu iegādes vērtībā ietverts ar to izveidi saistīto valūtas risku ierobežojošo finanšu darījumu efektīvais rezultāts.

Pamatlīdzekļu uzturēšanas un remonta izdevumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

Pamatlīdzekļu atsavināšanas zaudējumi noteikti, pamatojoties uz pamatlīdzekļu uzskaites vērtību to atsavināšanas brīdī, un ietverti peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Pārējie bankas darbības izdevumi".

## NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI

Nemateriālie ieguldījumi ietver informācijas sistēmu programmatūru lietošanas tiesību iegādes izmaksas, no kurām atskaitīta uzkrātā amortizācija. Lietojumā esošo programmatūru iegādes izmaksu amortizāciju aprēķina līgumos noteiktajā programmatūras lietošanas tiesību laikā, bet ne ilgāk par 10 gadiem.

Ar Latvijas Bankas veikto programmatūru izstrādi saistītās izmaksas tiek atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā kā informācijas sistēmu uzturēšanas izdevumi to rašanās brīdī. Informācijas sistēmu programmatūru uzturēšanas izdevumi tiek atzīti attiecīgā perioda peļņas un zaudējumu aprēķinā.

## AKTĪVU VĒRTĪBAS SAMAZINĀŠANĀS

Latvijas Bankas attiecīgās struktūrvienības regulāri novērtē Latvijas Bankas aktīvu kvalitāti. Atklājot aktīvu vērtības samazināšanos, attiecīgajam aktīvam tiek izveidoti atbilstoši speciālie uzkrājumi. Šie uzkrājumi netiek iekļauti aktīva uzskaites vērtībā un tiek atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

## LATI APGROZĪBĀ

Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās latu banknotes un monētas, izņemot zelta apgrozības monētas, uzrādītas bilances postenī "Lati apgrozībā" to nominālvērtībā. Bilances postenis "Lati apgrozībā" atspoguļo Latvijas Bankas saistības pret šo banknošu un monētu turētājiem.

## ZELTA APGROZĪBAS MONĒTAS

Latvijas Bankas naudas glabātavās esošās 999. raudzes zelta apgrozības monētas uzrādītas bilances postenī "Pārējie vietējie aktīvi", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts. Bilancē šīs monētas uzrādītas tajās esošā zelta tirgus vērtībā.

Emitētās zelta apgrozības monētas tiek izslēgtas no bilances posteņa "Pārējie vietējie aktīvi" to emisijas brīdī. Apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts.

## JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS

Emitētās jubilejas un piemiņas monētas, par kurām Latvijas Bankai ir saistības pret šo monētu turētājiem, uzrādītas bilances postenī "Lati apgrozībā". Emitētās jubilejas un piemiņas monētas, kuras nav apgrozības nauda, netiek ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā".

## NAUDA UN TĀS EKVIVALENTI

Naudas plūsmas pārskatā nauda un tās ekvivalenti ietver ārvalstu konvertējamo valūtu kasē, pieprasījuma noguldījumus ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās, ārvalstu parāda vērtspapirus, kurus iespējams atsavināt dienakts laikā tuvu to patiesajai vērtībai, bet neietver ārvalstu finanšu institūciju, iekšzemes kredītiestāžu, Latvijas valdības un citu iekšzemes finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumus.

## PROCENTU UN TAMLĪDŽĪGI IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Procentu ienākumi ietver procentus par iegādātajām obligācijām, izsniegtajiem

kreditiem un veiktajiem noguldījumiem, kā arī tiem pielīdzināmus ienākumus – parāda vērtspapīru atsavināšanas rezultātu, biržā tirgoto procentu likmju nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu rezultātu un Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes.

Procentu izdevumi ietver procentus par piesaistītajiem kredītiestāžu termiņnoguldījumiem, kā arī valdības un citu finanšu institūciju noguldījumiem un ārvalstu finanšu institūciju aizdevumiem.

#### MAKSĀJUMI PAR PAKALPOJUMIEM

Maksājumi par pakalpojumiem atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

#### BANKNOŠU DRUKĀŠANAS UN MONĒTU KALŠANAS IZDEVUMI

Banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

#### 4. ZELTS

Zelta rezervju pārmaiņas 2003. gadā bija šādas.

	Trojas unces	Tūkst. latu
2002. gada 31. decembrī	248 647	51 025
Tīrās pārmaiņas zelta noguldīšanas un noguldījumu izņemšanas rezultātā	-64	-13
Zelta tirgus vērtības pieaugums	-	4 531
<b>2003. gada 31. decembrī</b>	<b>248 583</b>	<b>55 543</b>

#### 5. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvi ārvalstu konvertējamās valūtās galvenokārt ieguldīti, veicot īstermiņa naudas noguldījumus un iegādājoties augsti likvidus parāda vērtspapīrus.

Ienākumus nesošo parāda vērtspapīru vērtībā ietverti vērtspapīru iegādes brīdī uzkrātie procenti un pēc šo vērtspapīru iegādes uzkrātie procentu ienākumi (9 095 tūkst. latu 2003. gada beigās un 8 769 tūkst. latu 2002. gada beigās).

Latvijas Bankas bilances posteņa "Ārvalstu konvertējamās valūtas" sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2003	2002
Ārvalstu valdību, finanšu institūciju un uzņēmumu parāda vērtspapīri	695 518	583 043
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu centrālajās bankās, kredītiestādēs un starptautiskajās institūcijās	52 911	88 092
Termiņnoguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	25 710	65 389
Ārvalstu valūta kasē	695	789
<b>Kopā</b>	<b>774 834</b>	<b>737 313</b>

## 6. STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Latvijas Republikas kvota Starptautiskajā Valūtas fondā, kas nodrošināta ar tam izsniegtajām Latvijas valdības parādzīmēm, izteikta SDR un atspoguļota bilances aktīvos. Balances pasīvos uzrādīti Starptautiskā Valūtas fonda turējumi latos un tā piešķirtais Sistēmiskās pārveides fonda kredīts (sk. 14. skaidrojumu).

Latvijas Republikas kvota Starptautiskajā Valūtas fondā 2003. gada un 2002. gada beigās bija 126 478 tūkst. SDR (101 144 tūkst. latu).

2003. gada un 2002. gada beigās Latvijas Republikas kopējā kvota Starptautiskajā Valūtas fondā bija 126 800 tūkst. SDR.

## 7. STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS AKCIJAS

Latvijas Bankai pieder 1 000 Starptautisko norēķinu bankas akciju. 2002. gada 31. decembrī šīs akcijas bija izteiktas zelta ekvivalentā (5 834 Trojas unces). 2003. gada 10. martā Starptautisko norēķinu banka veica tās emitēto akciju denominācijas maiņu uz SDR. Šīs denominācijas maiņas rezultātā Latvijas Bankas īpašumā esošo Starptautisko norēķinu bankas akciju nominālvērtība 2003. gada 31. decembrī bija 1 250 tūkst. SDR.

Zelta tirgus vērtības pārmaiņu un Starptautisko norēķinu bankas akciju denominācijas maiņas dēļ Latvijas Bankai piederošo Starptautisko norēķinu bankas akciju vērtība 2003. gadā samazinājās par 197 tūkst. latu un 2003. gada beigās bija 1 000 tūkst. latu (2002. gada beigās – 1 197 tūkst. latu). Šī akciju vērtības pārmaiņu korekcija ietverta bilances posteņi "Pārvērtēšanas konts".

## 8. PĀRĒJIE ĀRZEMJU AKTĪVI

Pārējo ārzemju aktīvu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2003	2002
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi	4 628	3 319
Uzkrātie procentu ienākumi par noguldījumiem ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	118	216
Pārējie ārzemju aktīvi	184	358
<b>Kopā</b>	<b>4 930</b>	<b>3 893</b>

## 9. KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegto kredītu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2003	2002
<i>Repo</i> kredīti pēc sākotnējā termiņa	59 320	30 545
ar 7 dienu termiņu	45 000	14 140
ar 28 dienu termiņu	14 320	16 405
Eiropas Savienības dāvinājuma ietvaros izsniegtie kredīti	–	145
<b>Kopā</b>	<b>59 320</b>	<b>30 690</b>

## 10. TRANZĪTKREDĪTI

Latvijas Banka darbojas kā Latvijas Republikas valdības aģents no dažādām starptautiskajām institūcijām saņemto līdzekļu sadalē. Šajā postenī uzrādīti Latvijas Republikas valdības ārvalstu aizņēmumu ietvaros valsts ieguldījumu programmu atbalstam izsniegtie kredīti (3 018 tūkst. latu; 2002. gada beigās – 11 749 tūkst. latu). Latvijas Banka nav pakļauta ar tranzītkredītiem saistītajam kredītriskam.

## 11. VALDĪBAS VĒRTSPAPĪRI

Latvijas Bankai gada beigās piederēja šādi Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri.

	(tūkst. latu)	
Atlikušais dzēšanas termiņš	2003	2002
Līdz 3 mēnešiem	1 707	13 044
No 3 līdz 6 mēnešiem	51	70
No 6 līdz 12 mēnešiem	–	6 955
No 1 līdz 3 gadiem	43 608	19 379
Ilgāks par 3 gadiem	16 907	24 934
<b>Kopā</b>	<b>62 273</b>	<b>64 382</b>

## 12. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļu pārmaiņas 2003. gadā bija šādas.

	(tūkst. latu)					
	Ēkas un zeme	Mēbeles un biroja iekārtas	Naudas apstrādes iekārtas	Transport- līdzekļi	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā
<b>2002. gada 31. decembrī</b>						
Pašizmaksa	29 097	5 674	2 068	960	3 503	41 302
Uzkrātais nolietojums	–887	–3 295	–1 719	–756	–1 847	–8 504
<b>Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība</b>	<b>28 210</b>	<b>2 379</b>	<b>349</b>	<b>204</b>	<b>1 656</b>	<b>32 798</b>
<b>2003. gadā</b>						
Pieaugums	1 345	513	110	520	777	3 265
Vērtības korekcija	–67	–	–	–	–	–67
Atsavinātie pamatlīdzekļi	–	–361	–16	–38	–7	–422
<b>Pašizmaksas tīrās pārmaiņas</b>	<b>1 278</b>	<b>152</b>	<b>94</b>	<b>482</b>	<b>770</b>	<b>2 776</b>
Nolietojums	–364	–759	–130	–83	–448	–1 784
Atsavināto pamatlīdzekļu nolietojums	–	349	16	38	7	410
<b>Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas</b>	<b>–364</b>	<b>–410</b>	<b>–114</b>	<b>–45</b>	<b>–441</b>	<b>–1 374</b>
<b>2003. gada 31. decembrī</b>						
Pašizmaksa	30 375	5 826	2 162	1 442	4 273	44 078
Uzkrātais nolietojums	–1 251	–3 705	–1 833	–801	–2 288	–9 878
<b>Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība</b>	<b>29 124</b>	<b>2 121</b>	<b>329</b>	<b>641</b>	<b>1 985</b>	<b>34 200</b>

**13. PĀRĒJIE VIETĒJIE AKTĪVI**

Pārējo vietējo aktīvu sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	<b>2003</b>	2002
Nemateriālie ieguldījumi	<b>2 891</b>	3 023
Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgtie biržā netirgotie valūtas mijmaiņas līgumi	<b>567</b>	2 800
Uzkrātie procentu ienākumi par kredītiem iekšzemes kredītiestādēm	<b>36</b>	81
Zelta apgrozības monētas glabātavā	<b>32</b>	147
Pārējie vietējie aktīvi	<b>379</b>	651
<b>Kopā</b>	<b>3 905</b>	6 702

Nemateriālie ieguldījumi atspoguļo Latvijas Bankas iegūtās informācijas sistēmu programmatūru lietošanas tiesības.

Šo ieguldījumu pārmaiņas 2003. gadā bija šādas.

	(tūkst. latu)	
<b>2002. gada 31. decembrī</b>		
Pašizmaksa		3 240
Uzkrātā amortizācija		-217
<b>Atlikusī nemateriālo ieguldījumu vērtība</b>		<b>3 023</b>
<b>2003. gadā</b>		
Pieaugums		386
Amortizācija		-518
<b>2003. gada 31. decembrī</b>		
Pašizmaksa		3 626
Uzkrātā amortizācija		-735
<b>Atlikusī nemateriālo ieguldījumu vērtība</b>		<b>2 891</b>

**14. STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS**

2003. gada beigās saistības pret Starptautisko Valūtas fondu veidoja Sistēmiskās pārveides fonda kredīts un Starptautiskā Valūtas fonda turējumi latos (sk. 6. skaidrojumu).

Sistēmiskās pārveides fonda kredīts izsniegts Latvijas Republikai, lai veicinātu valdības tautsaimniecības un finanšu programmas īstenošanu. Tas samaksājams pa daļām līdz 2004. gada jūlijam.

2003. gadā saistības pret Starptautisko Valūtas fondu mainījās šādi.

	Sistēmiskās pārveides fonda kredīts	Turējumi latos	Kopā
2002. gada 31. decembrī	9 146	101 242	110 388
Turējumu latos pieaugums	–	132	132
Kredīta daļas samaksa	–6 097	–	–6 097
<b>2003. gada 31. decembrī</b>	<b>3 049</b>	<b>101 374</b>	<b>104 423</b>

### 15. PĀRĒJĀS ĀRZEMJU SAISTĪBAS

Pārējo ārzemju saistību sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2003	2002
Ar ārvalstu finanšu institūcijām noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi	7 929	5 444
Uzkrātie izdevumi	300	188
Pārējās ārzemju saistības	31	42
<b>Kopā</b>	<b>8 260</b>	<b>5 674</b>

### 16. LATI APGROZĪBĀ

Gada beigās apgrozībā bija šādas latu (Ls) un santīmu (s) naudas zīmes.

Nominālvērtība	Summa (tūkst. latu)		Skaitis (tūkst.)		Īpatsvars (%)	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
<b>Banknotes</b>						
Ls 500	97 328	82 082	195	164	14.3	13.2
Ls 100	140 369	119 859	1 404	1 199	20.6	19.2
Ls 50	50 717	54 140	1 014	1 083	7.4	8.7
Ls 20	237 391	211 495	11 870	10 575	34.8	34.0
Ls 10	71 866	73 908	7 187	7 391	10.5	11.9
Ls 5	53 194	52 822	10 639	10 564	7.8	8.5
Pavisam banknotes	650 865	594 306	–	–	95.4	95.5
<b>Monētas</b>						
Ls 100	326	302	3	3	0	0
Ls 10	139	137	14	14	0	0
Ls 5	77	–	15	–	0	–
Ls 2	6 504	6 640	3 252	3 320	1.0	1.1
Ls 1	11 768	9 751	11 768	9 751	1.7	1.6
50 s	4 980	4 731	9 961	9 461	0.7	0.8
20 s	2 627	2 417	13 133	12 085	0.4	0.4
10 s	1 655	1 477	16 547	14 770	0.3	0.2
5 s	1 227	1 122	24 532	22 447	0.2	0.2
2 s	1 095	957	54 777	47 874	0.2	0.1
1 s	882	792	88 247	79 196	0.1	0.1
Pavisam monētas	31 280	28 326	–	–	4.6	4.5
<b>Pavisam lati apgrozībā</b>	<b>682 145</b>	<b>622 632</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>100.0</b>	<b>100.0</b>

2003. gadā Latvijas Banka turpināja emitēt 999. raudzes zelta apgrozības monētas ar 100 latu nominālvērtību. Apgrozībā esošo monētu kopējā nominālvērtība pieauga no 1 870 tūkst. latu 2002. gada beigās līdz 1 980 tūkst. latu 2003. gada beigās. Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Latī apgrozībā", jo to nominālvērtību nodrošina monētās esošais zelts.

2003. gada beigās bija emitētas arī jubilejas un piemiņas monētas, par kurām Latvijas Bankai nav saistību pret šo monētu turētājiem, ar 963 tūkst. latu nominālvērtību (2002. gada beigās – 930 tūkst. latu). Šīs monētas nav ietvertas bilances postenī "Latī apgrozībā".

### 17. KREDĪTIESTĀŽU NOGULDĪJUMI

Kredītiestāžu noguldījumi ietver banku un citu kredītiestāžu Latvijas Bankā atvērto norēķinu kontu atlikumus, kā arī no šīm finanšu institūcijām pieņemtos termiņnoguldījumus latos. Kredītiestādes izvieto līdzekļus Latvijas Bankā tās noteikto banku obligāto rezervju prasību izpildes nodrošināšanai, kā arī starpbanku un klientu maksājumu, Latvijas Bankas monetārās politikas operāciju un citu norēķinu veikšanai Latvijas Bankas maksājumu sistēmās.

Kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumu atlikums 2003. gada beigās bija 123 810 tūkst. latu (2002. gada beigās – 131 793 tūkst. latu). Kredītiestādes 2003. gada beigās nebija veikušas termiņnoguldījumus Latvijas Bankā (2002. gada beigās – 2 430 tūkst. latu).

### 18. PĀRĒJĀS VIETĒJĀS SAISTĪBAS

Pārējo vietējo saistību sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2003	2002
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa	4 049	5 341
Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgtie biržā netirgotie valūtas mijmaiņas līgumi	1 074	1 148
Uzkrātās izmaksas par veiktajiem būvdarbiem	–	734
Atliktās saistības pret būvuzņēmējiem	640	813
Uzkrātie procentu izdevumi par valdības noguldījumiem	256	215
Pārējie uzkrātie izdevumi	1 088	824
Atliktie ienākumi	5	400
Nodokļu saistības	14	139
Pārējās vietējās saistības	661	748
<b>Kopā</b>	<b>7 787</b>	<b>10 362</b>

**19. NODOKĻI**

Latvijas Bankas 2003. gadā aprēķinātie un samaksātie nodokļi bija šādi.

	(tūkst. latu)					
	Saistības	Samaksāts	Atlikto saistību pieaugums	Aprēķināts	Prasības (-)	Saistības
	2003			2002		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	-	2 008	-	2 007	-	1
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (darba devējs)	6	1 834	22	1 857	-	5
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (darba ņēmējs)	2	687	-	687	-	2
Nekustamā īpašuma nodoklis	-	391	-	423	-32	-
Pievienotās vērtības nodoklis	6	288	-	172	-	122
Pārējie nodokļi	-	11	-	2	-	9
<b>Kopā</b>	<b>14</b>	<b>5 219</b>	<b>22</b>	<b>5 148</b>	<b>-32</b>	<b>139</b>

Papildus šajā skaidrojumā uzrādītajiem nodokļu maksājumiem Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu un maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu (2003. gadā – 4 049 tūkst. latu; 2002. gadā – 5 341 tūkst. latu; sk. 20. skaidrojumu).

**20. PAMATKAPITĀLS UN REZERVES KAPITĀLS**

Latvijas Bankas pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi. Latvijas Bankas pamatkapitāls sasniedz likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos 25 milj. latu.

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Banka ieskaita valsts ieņēmumos pārskata gadā gūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" rezidentiem noteikto nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 15% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. 2003. gada beigās spēkā esošā Latvijas Republikas rezidentiem noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme bija 19% (2002. gadā – 22%, savukārt 2004. gadā – 15%). Tādējādi valsts ieņēmumos ieskaitāmi 34% no Latvijas Bankas 2003. gadā gūtās peļņas.

Pēc minēto atskaitījumu veikšanas Latvijas Bankas peļņas atlikums ieskaitāms rezerves kapitālā. Rezerves kapitāls ir izveidots iespējamo zaudējumu segšanai.

**21. PĀRVĒRTĒŠANAS KONTS**

Pārvērtēšanas konta sadalījums gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2003	2002
Aktīvu un saistību ārvalstu valūtās un zelta pārvērtēšanas rezultāts	26 612	21 511
Biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts	-4 258	-2 892
Biržā netirgoto valūtas mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	-507	-707
Biržā netirgoto procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	946	2 899
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	-3 081	7 578
<b>Kopā</b>	<b>19 712</b>	<b>28 389</b>

**22. FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJAS DARBĪBAS FINANSĒŠANA**

Saskaņā ar "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma" pārejas noteikumu 5. punktu Finanšu un kapitāla tirgus komisijas darbību finansē no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku, valsts budžeta un Latvijas Bankas maksājumiem. Ar kredītiestāžu uzraudzību saistītos izdevumus 1 200 tūkst. latu apjomā 2003. gadā sedza Latvijas Banka. Latvijas Bankai šādi maksājumi jāveic arī 2004.–2006. gadā šādā apjomā: 2004. gadā – 960 tūkst. latu, 2005. gadā – 600 tūkst. latu un 2006. gadā – 240 tūkst. latu.

**23. PĀRĒJIE BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI**

Pārējie bankas darbības izdevumi bija šādi.

	(tūkst. latu)	
	2003	2002
Nekustamā īpašuma nodoklis	423	102
Dienesta komandējumi	395	374
Ēku, teritorijas un inventāra uzturēšana	360	354
Komunālie pakalpojumi un telpu noma	344	361
Telekomunikāciju pakalpojumi	341	360
Mazvērtīgā inventāra iegāde	301	378
Latvijas Bankas izdevumi un publikācijas plašsaziņas līdzekļos	276	206
Personāla profesionālā pilnveide	224	177
Apdrošināšana	195	144
Autotransporta uzturēšana	118	120
Juridiskie un citi profesionālie pakalpojumi	46	106
Materiālo vērtību transportēšana	-	530
<b>Pārējie bankas darbības izdevumi</b>	<b>613</b>	<b>600</b>
<b>Kopā</b>	<b>3 636</b>	<b>3 812</b>

## 24. NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

(1) Peļņas pirms sadales saskaņošana ar tīro naudas un tās ekvivalentu ieplūdi.  
(tūkst. latu)

	2003	2002
Peļņa pirms sadales	<b>11 908</b>	14 434
Korekcijas:		
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo ieguldījumu amortizācija	<b>2 302</b>	1 798
Zaudējumi no pamatlīdzekļu atsavināšanas	<b>12</b>	6
Pārvērtēšanas un finanšu instrumentu tirgus vērtības pārmaiņu tīrais pieaugums/samazinājums (-)	<b>-12 881</b>	1 555
Bilances posteņu tīrās pārmaiņas:		
Zelta tīrais samazinājums	<b>13</b>	-
Speciālo aizņēmumu tiesību tīrais pieaugums (-)/samazinājums	<b>-34</b>	13
Ārvalstu parāda vērtspapīru un citu ārvalstu ieguldījumu tīrais pieaugums (-)/samazinājums	<b>-11 702</b>	63 162
Pārējo ārzemju aktīvu tīrais pieaugums	<b>-1 037</b>	-1 887
Kredītu iekšzemes kredītiestādēm tīrais pieaugums	<b>-28 630</b>	-11 857
Tranzītkredītu samazinājums	<b>8 731</b>	6 863
Valdības vērtspapīru tīrais pieaugums (-)/samazinājums	<b>2 109</b>	-39 667
Pārējo vietējo aktīvu tīrais pieaugums (-)/samazinājums	<b>2 665</b>	-2 751
Saistību pret Starptautisko Valūtas fondu tīrais samazinājums	<b>-6 097</b>	-6 098 <sup>1</sup>
Latos veikto ārvalstu banku noguldījumu tīrais pieaugums	-	257
Pārējo ārzemju saistību tīrais pieaugums/samazinājums (-)	<b>2 586</b>	-125
Apgrozībā esošo latu apjoma tīrais pieaugums	<b>59 513</b>	66 629
Iekšzemes kredītiestāžu termiņnoguldījumu tīrais samazinājums	<b>-2 430</b>	-19 570
Valdības termiņnoguldījumu tīrais pieaugums/samazinājums (-)	<b>13 317</b>	-53 462
Citu finanšu institūciju termiņnoguldījumu tīrais samazinājums	<b>-1 480</b>	-450
Pārējo vietējo saistību tīrais samazinājums	<b>-6 624</b>	-15 892
Eiropas Savienības dāvinājuma pieaugums	<b>1</b>	7
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā	<b>32 242</b>	2 965

<sup>1</sup> Ietverta Starptautiskā Valūtas fonda kredīta daļas samaksa (6 098 tūkst. latu), kas 2002. gada naudas plūsmas pārskatā uzrādīta posteņi "Starptautiskā Valūtas fonda kredīta daļas samaksa".

## (2) Naudas un tās ekvivalentu atlikumu analīze

	(gada beigās; tūkst. latu)		
	2003	Pārmaiņas	2002
<b>Aktīvi</b>			
Ārvalstu konvertējamā valūta kasē	<b>695</b>	-94	789
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	<b>52 911</b>	-35 181	88 092
Ārvalstu parāda vērtspapīri, kurus iespējams atsavināt diennakts laikā	<b>191 102</b>	61 094	130 008
<b>Saistības</b>			
Ārvalstu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumi	<b>-460</b>	-148	-312
Iekšzemes kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumi	<b>-123 810</b>	7 983	-131 793
Latvijas valdības pieprasījuma noguldījumi	<b>-15 679</b>	-4 858	-10 821
Citu iekšzemes finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumi	<b>-800</b>	-138	-662
<b>Kopā nauda un tās ekvivalenti</b>	<b>103 959</b>	28 658	75 301

**25. AR PAMATLĪDZEKĻU IEGĀDI SAISTĪTĀS ĀRPUSBILANCES SAISTĪBAS**

2003. gada beigās Latvijas Bankai bija ar pamatlīdzekļu iegādi saistītas ārpusbilancē uzrādāmas līgumsaistības 33 tūkst. latu apjomā (2002. gada beigās – 1 045 tūkst. latu).

## 26. FINANŠU INSTRUMENTU ĀRPUSBILANCES POSTEŅI

Lai pārvaldītu procentu likmju un valūtas risku, kas saistīts ar Latvijas Bankas ārējām rezervēm, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju nākotnes līgumiem. Īstenojot monetāro politiku, Latvijas Banka veic arī valūtas mijmaiņas darījumus.

Gada beigās Latvijas Bankas ārpusbilances posteņos bija ietverti šādi valūtas maiņas tagadnes līgumi un atvasinātie finanšu instrumenti.

	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Patiesā vērtība			
			Aktīvi		Saistības	
	2003	2002	2003	2002	2003	2002
Biržā netirgotie valūtas maiņas tagadnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	7 522	37	–	–	–	–
Atvasinātie biržā netirgotie valūtas maiņas līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	237 427	248 127	3 671	2 484	7 929	5 376
Valūtas mijmaiņas līgumi						
noslēgti ar iekšzemes kredītiestādēm	75 707	185 521	567	2 800	1 074	1 148
Atvasinātie biržā netirgotie zelta procentu likmju mijmaiņas līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	28 600	26 267	946	540	–	–
Pārējie atvasinātie biržā netirgotie procentu likmju līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	3 679	25 483	11	295	–	68
Kopā atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	x	x	4 628	3 319	7 929	5 444
noslēgti ar iekšzemes kredītiestādēm	x	x	567	2 800	1 074	1 148
Atvasinātie biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi						
noslēgti ar ārvalstu finanšu institūcijām	35 572	56 467	183	516	52	250

(tūkst. latu)

## 27. VALŪTU STRUKTŪRA

Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija 2003. gada un 2002. gada beigās vadlīnijās noteikto limitu ietvaros atbilda SDR valūtu groza struktūrai. Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu, kā arī SDR valūtu groza struktūra gada beigās bija šāda.

(tūkst. latu)

	LVL	XDR	USD	EUR	GBP	JPY	Zelts	Pārējie	Kopā
<b>2003. gada 31. decembrī</b>									
<b>Ārzemju aktīvi</b>									
Zelts	-	-	-	-	-	-	55 543	-	55 543
Speciālās aizņēmuma tiesības	-	75	-	-	-	-	-	-	75
Ārvalstu konvertējamās valūtas	-	-	307 740	347 781	76 881	38 693	-	3 739	774 834
Starptautiskais Valūtas fonds	-	101 144	-	-	-	-	-	-	101 144
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	-	1 000	-	-	-	-	-	-	1 000
Pārējie ārzemju aktīvi	4 628	-	47	127	111	-	12	5	4 930
<b>Vietējie aktīvi</b>									
Kredīti kredītiestādēm	59 320	-	-	-	-	-	-	-	59 320
Tranzītkredīti	-	-	3 018	-	-	-	-	-	3 018
Valdības vērtspapīri	62 273	-	-	-	-	-	-	-	62 273
Pamatlīdzekļi	34 200	-	-	-	-	-	-	-	34 200
Pārējie vietējie aktīvi	3 901	-	4	-	-	-	-	-	3 905
<b>KOPĀ AKTĪVI</b>	<b>164 322</b>	<b>102 219</b>	<b>310 809</b>	<b>347 908</b>	<b>76 992</b>	<b>38 693</b>	<b>55 555</b>	<b>3 744</b>	<b>1 100 242</b>
<b>Ārzemju saistības</b>									
Ārvalstu konvertējamās valūtas	-	-	-	149	-	-	-	-	149
Starptautiskais Valūtas fonds	101 374	3 049	-	-	-	-	-	-	104 423
Ārvalstu banku noguldījumi latos	677	-	-	-	-	-	-	-	677
Nekonvertējamās valūtas	-	-	-	-	-	-	-	36	36
Pārējās ārzemju saistības	7 959	-	98	202	-	-	-	1	8 260
Lati apgrozībā	682 145	-	-	-	-	-	-	-	682 145
<b>Vietējās saistības</b>									
Kredītiestāžu noguldījumi	123 810	-	-	-	-	-	-	-	123 810
Valdības noguldījumi	45 753	75	818	33 608	-	-	-	-	80 254
Citu finanšu institūciju noguldījumi	1 648	-	20	2	-	-	-	-	1 670
Pārējās vietējās saistības	6 898	-	5	884	-	-	-	-	7 787
<b>KOPĀ SAISTĪBAS</b>	<b>970 264</b>	<b>3 124</b>	<b>941</b>	<b>34 845</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>37</b>	<b>1 009 211</b>
Bilances tīrā pozīcija	-805 942	99 095	309 868	313 063	76 992	38 693	55 555	3 707	91 031
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	69 075	-	-32 061	-46 319	6 836	56 982	-55 445	-2 876	-3 808
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	-736 867	99 095	277 807	266 744	83 828	95 675	110	831	87 223
<b>Atbilstība SDR valūtu groza struktūrai</b>									
Bilances un ārpusbilances ārvalstu valūtas tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	x	38.32	36.79	11.56	13.20	0.02	0.11	100.0
SDR valūtu groza struktūra (%)	x	x	39.00	35.94	11.78	13.28	x	x	100.0

(turpinājums)	(tūkst. latu)								
	LVL	XDR	USD	EUR	GBP	JPY	Zelts	Pārējie	Kopā
2002. gada 31. decembrī									
KOPĀ AKTĪVI	137 590	101 185	376 043	288 081	57 509	18 251	52 421	9 854	1 040 934
KOPĀ SAISTĪBAS	907 410	9 187	420	32 032	–	–	–	37	949 086
Bilances tīrā pozīcija	–769 820	91 998	375 623	256 049	57 509	18 251	52 421	9 817	91 848
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	148 391	–	–112 765	–49 743	10 460	57 672	–51 338	–3 150	–473
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–621 429	91 998	262 858	206 306	67 969	75 923	1 083	6 667	91 375
<b>Atbilstība SDR valūtu groza struktūrai</b>									
Bilances un ārpusbilances ārvalstu valūtas tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	x	42.35	33.23	10.95	12.23	0.17	1.07	100.0
SDR valūtu groza struktūra (%)	x	x	42.77	32.64	11.64	12.95	x	x	100.0

## 28. AKTĪVU UN SAISTĪBU DALĪJUMS PĒC PROCENTU LIKMJU MAIŅAS TERMIŅĀ

(tūkst. latu)

	Procentu likmju maiņai pakļauti					Procentu likmju maiņai nepakļauti	Kopā
	Līdz 3 mēn.	3–6 mēn.	6–12 mēn.	1–3 gadi	Ilgāk par 3 gadiem		
<b>2003. gada 31. decembrī</b>							
Ārzemju aktīvi							
Zelts	12 296	14 367	–	–	–	28 880	55 543
Speciālās aizņēmuma tiesības	75	–	–	–	–	–	75
Ārvalstu konvertējamās valūtas	183 079	17 813	49 979	356 434	156 235	11 294	774 834
Starptautiskais Valūtas fonds	–	–	–	–	–	101 144	101 144
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	–	–	–	–	–	1 000	1 000
Pārējie ārzemju aktīvi	–	–	–	–	–	4 930	4 930
Vietējie aktīvi							
Kredīti kredītiestādēm	59 320	–	–	–	–	–	59 320
Tranzītkredīti	–	–	–	–	–	3 018	3 018
Valdības vērtspapīri	1 707	51	–	43 608	16 907	–	62 273
Pamatlīdzekļi	–	–	–	–	–	34 200	34 200
Pārējie vietējie aktīvi	–	–	–	–	–	3 905	3 905
<b>KOPĀ AKTĪVI</b>	<b>256 477</b>	<b>32 231</b>	<b>49 979</b>	<b>400 042</b>	<b>173 142</b>	<b>188 371</b>	<b>1 100 242</b>
Ārzemju saistības							
Ārvalstu konvertējamās valūtas	–	–	–	–	–	149	149
Starptautiskais Valūtas fonds	–	–	–	–	–	104 423	104 423
Ārvalstu banku noguldījumi latos	367	–	–	–	–	310	677
Nekonvertējamās valūtas	–	–	–	–	–	36	36
Pārējās ārzemju saistības	–	–	–	–	–	8 260	8 260
Lati apgrozībā	–	–	–	–	–	682 145	682 145
Vietējās saistības							
Kredītiestāžu noguldījumi	–	–	–	–	–	123 810	123 810
Valdības noguldījumi	75 683	4 485	–	–	–	86	80 254
Citu finanšu institūciju noguldījumi	870	–	–	–	–	800	1 670
Pārējās vietējās saistības	–	–	–	–	–	7 787	7 787
<b>KOPĀ SAISTĪBAS</b>	<b>76 920</b>	<b>4 485</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>927 806</b>	<b>1 009 211</b>
Bilances tirā pozīcija	179 557	27 746	49 979	400 042	173 142	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu aktīvi							
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	318 277	1 002	–	29 576	–	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	351 651	1 012	–	–	–	x	x
<b>2002. gada 31. decembrī</b>							
<b>KOPĀ AKTĪVI</b>	<b>322 231</b>	<b>29 590</b>	<b>113 103</b>	<b>226 206</b>	<b>184 757</b>	<b>165 047</b>	<b>1 040 934</b>
<b>KOPĀ SAISTĪBAS</b>	<b>62 746</b>	<b>–</b>	<b>935</b>	<b>2 722</b>	<b>–</b>	<b>882 683</b>	<b>949 086</b>
Bilances tirā pozīcija	259 485	29 590	112 168	223 484	184 757	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu aktīvi							
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	425 376	15 337	18 805	13 401	13 409	x	x
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	454 279	14 458	18 064	–	–	x	x

Tabulā atspoguļota Latvijas Bankas aktīvu un saistību pakļautība procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie aktīvi un saistības uzrādītas to bilances vērtībā, klasificējot pēc pārskata datumam tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

Lai nodrošinātu atvasināto biržā tirgoto procentu likmju maiņas nākotnes darījumu veikšanu, apgrūtināti vērtspapīri 3 121 tūkst. latu apjomā (2002. gada beigās – 3 228 tūkst. latu), kas iekļauti bilances postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas". Pārējie bilances postenī iekļautie aktīvi ir augsti likvidi, un Latvijas Banka tos var atsavināt pēc saviem ieskatiem.

## 29. AKTĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

Latvijas Bankas aktīvi sektoru dalījumā gada beigās

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2003	2002	2003	2002
Prasības				
Ārvalstu centrālās valdības un citas valsts institūcijas	407 786	292 475	37.2	28.1
Ārvalstu vietējās valdības	25 216	13 869	2.3	1.3
Ārvalstu centrālās bankas un kredītiestādes	233 734	269 830	21.2	25.9
Citas ārvalstu finanšu institūcijas	90 341	113 100	8.2	10.9
Ārvalstu uzņēmumi	33 410	34 760	3.0	3.3
Starptautiskās institūcijas	142 408	167 120	12.9	16.1
Latvijas centrālā valdība	124 651	106 757	11.3	10.3
Iekšzemes kredītiestādes	29	145	0	0
Neklasificēti aktīvi	42 667	42 878	3.9	4.1
<b>Kopā</b>	<b>1 100 242</b>	<b>1 040 934</b>	<b>100.0</b>	<b>100.0</b>

Lai analizētu kredītrisku, vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu rezultātā radušās prasības skaidrojumā uzrādītas saskaņā ar šo vērtspapīru emitenta piederību attiecīgajam sektoram. Tāpēc ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgto Latvijas valdības vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu darījumu rezultātā radušās prasības 59 320 tūkst. latu apjomā (2002. gada beigās – 30 545 tūkst. latu) un ar tām saistītie uzkrātie procentu ienākumi 36 tūkst. latu apjomā (2002. gada beigās – 80 tūkst. latu) atspoguļoti sektorā "Latvijas centrālā valdība".

### 30. ĀRZEMJU AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO ATRAŠANĀS VAI DARĪJUMA PARTNERU REZIDENCES VIETAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc šo aktīvu atrašanās vai darījuma partneru rezidences vietas gada beigās bija šāds.

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2003	2002	2003	2002
Eiropas Savienība	<b>450 800</b>	432 605	<b>48.1</b>	48.4
Amerikas Savienotās Valstis	<b>208 008</b>	197 990	<b>22.2</b>	22.1
Japāna	<b>23 441</b>	26 106	<b>2.5</b>	2.9
Pārējās valstis	<b>112 869</b>	70 792	<b>12.0</b>	7.9
Starptautiskās institūcijas	<b>142 408</b>	167 120	<b>15.2</b>	18.7
<b>Kopā</b>	<b>937 526</b>	894 613	<b>100.0</b>	100.0

### 31. AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO DARĪJUMA PARTNERU KREDĪTREITINGIEM

Latvijas Bankas aktīvu dalījums pēc to darījuma partneru kredītreitings gada beigās bija šāds.

	Kredītreitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2003	2002	2003	2002
<b>ĀRZEMJU AKTĪVI</b>					
Zelts	AAA	<b>33 761</b>	11 293	<b>3.1</b>	1.1
	AA+	<b>7 217</b>	13 210	<b>0.7</b>	1.3
	AA	<b>14 565</b>	19 915	<b>1.3</b>	1.9
	AA-	-	6 607	<b>0</b>	0.6
Speciālās aizņēmuma tiesības	AAA	<b>75</b>	41	<b>0</b>	0
	Ārvalstu parāda vērtspapīri	AAA	<b>529 921</b>	386 495	<b>48.2</b>
	AA+	<b>23 593</b>	52 680	<b>2.1</b>	5.1
	AA	<b>56 700</b>	42 109	<b>5.1</b>	4.0
	AA-	<b>26 714</b>	52 413	<b>2.4</b>	5.0
	A+	<b>16 864</b>	11 492	<b>1.5</b>	1.1
	A	<b>33 705</b>	20 965	<b>3.1</b>	2.0
	A-	<b>8 021</b>	16 889	<b>0.7</b>	1.6
Noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	AAA	<b>39 017</b>	71 449	<b>3.4</b>	7.0
	AA+	<b>1 799</b>	19 826	<b>0.2</b>	1.9
	AA	<b>8 831</b>	9 905	<b>0.8</b>	1.0
	AA-	<b>22 576</b>	25 479	<b>2.0</b>	2.4
	A+	<b>1 473</b>	12 106	<b>0.1</b>	1.2
	A	<b>2 789</b>	14 675	<b>0.3</b>	1.4
	A-	<b>2 136</b>	41	<b>0.2</b>	0
Ārvalstu valūta kasē	AAA	<b>695</b>	789	<b>0.1</b>	0.1
Starptautiskais Valūtas fonds	AAA	<b>101 144</b>	101 144	<b>9.2</b>	9.7

(turpinājums)

	Kredit- reitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2003	2002	2003	2002
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	AAA	1 000	1 197	0.1	0.1
Atvasinātie finanšu instrumenti	AAA	11	–	0	–
	AA+	42	264	0	0
	AA	634	761	0.1	0.1
	AA–	799	1 517	0.1	0.1
	A+	2 563	647	0.2	0.1
	A	–	130	0	0
	A–	579	–	0.1	–
Uzkrātie procentu ienākumi	Dažādi	118	216	0	0
Pārējie ārzemju aktīvi	Dažādi	184	358	0	0
<b>VIETĒJIE AKTĪVI</b>					
Kredīti kredītiestādēm	Dažādi	59 320	30 690	5.4	2.9
Tranzītkredīti	BBB+ <sup>1</sup>	3 018	11 749	0.3	1.1
Valdības vērtspapīri	A–	62 273	64 382	5.7	6.2
Pārējie	Dažādi	38 105	39 500	3.5	3.8
<b>KOPĀ</b>		<b>1 100 242</b>	<b>1 040 934</b>	<b>100.0</b>	<b>100.0</b>

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu daļījums pēc to darījuma partneru kredītreitingu pamatkategorijām gada beigās bija šāds.

	Kredit- reitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2003	2002	2003	2002
Ārzemju aktīvi	AAA	705 624	572 408	75.3	63.9
	AA	163 470	244 686	17.4	27.4
	A	68 130	76 945	7.3	8.6
	Dažādi	302	574	0	0.1
<b>Kopā</b>		<b>937 526</b>	<b>894 613</b>	<b>100.0</b>	<b>100.0</b>

Tabulās atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu daļījums gada beigās pēc to darījuma partneru kredītreitingiem, pamatojoties uz *Standard & Poor's* vai līdzvērtīgu citas starptautiskas kredītreitingu aģentūras piešķirtu novērtējumu. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredīspējas novērtējums, kas apliecina, ka darījuma partnera finansiālais stāvoklis ir izcils un tas pārliecinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredīspēju kā ļoti labu, bet "A" – kā labu. Ilgtermiņa kredīspējas novērtējumiem, kas mazāki par "AAA", pievienotās atzīmes "+" un "-" norāda attiecīgā novērtējuma vietu kredītreitingu aģentūras novērtējuma pamatkategorijā.

<sup>1</sup> Latvijas Banka nav pakļauta ar tranzītkredītiem saistītajam kredītriskam.

## REVĪZIJAS KOMISIJAS ZIŅOJUMS LATVIJAS BANKAS PADOMEI

76

Mēs esam veikuši Latvijas Bankas 2003. gada 31. decembra bilances, kā arī 2003. gada peļņas un zaudējumu aprēķina, kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskata un naudas plūsmas pārskata, un attiecīgo skaidrojumu (tālāk tekstā – finanšu pārskati) revīziju. Par šiem finanšu pārskatiem, kas atspoguļoti no 46. līdz 75. lappusei, ir atbildīga Latvijas Bankas vadība. Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko izsakām par šiem finanšu pārskatiem, pamatojoties uz mūsu veikto revīziju.

Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas izdotajiem Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums jāplāno un jāveic revīzija tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, ka finanšu pārskatos nav būtisku kļūdu. Revīzija ietver finanšu pārskatos norādīto summu un citas finanšu pārskatos ietvertās informācijas pamatojuma pārbaudi izlases veidā. Revīzija ietver arī lietoto grāmatvedības principu un nozīmīgu vadības izdarīto pieņēmumu, kā arī vispārēju finanšu pārskatu satura izvērtējumu. Uzskatām, ka veiktā revīzija devusi pietiekamu pamatojumu mūsu atzinuma izteikšanai.

Mūsaprāt, iepriekš minētie finanšu pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Latvijas Bankas finansiālo stāvokli 2003. gada 31. decembrī, kā arī tās 2003. gada darbības rezultātus un naudas plūsmu saskaņā ar Latvijas Bankas pieņemtajiem grāmatvedības principiem un likumu "Par Latvijas Banku".

ERNST & YOUNG

LATVIJAS REPUBLIKAS  
VALSTS KONTROLE

Rīgā  
2004. gada 1. martā

## LATVIJAS BANKAS PADOMES LĒMUMS

Latvijas Bankas padome 2004. gada 24. martā pieņēma lēmumu Nr. 111/1 "Par Latvijas Bankas 2003. gada pārskatu".

Pēc Latvijas Bankas 2003. gada saimnieciskās darbības revīzijas rezultātu izskatīšanas

Latvijas Bankas padome nolemj:

1. Apstiprināt Latvijas Bankas 2003. gada pārskatu.
2. Latvijas Bankas 2003. gada peļņu sadalīt šādi:
  - 2.1. 4 049 tūkst. latu ieskaitīt valsts ieņēmumos;
  - 2.2. 7 859 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas rezerves kapitālā.

I. RIMŠĒVIČS  
LATVIJAS BANKAS PREZIDENTS



**PIELIKUMI**



## 1. pielikums

## MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 2003. GADĀ

(perioda beigās; milj. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
<b>LATVIJAS BANKA</b>												
Naudas bāze M0	709.2	751.5	703.5	710.3	730.6	763.3	754.6	746.7	784.0	758.2	749.7	<b>806.8</b>
Skaidrā nauda apgrozībā	597.8	598.1	604.9	606.8	613.3	628.8	633.4	639.4	632.4	637.7	646.3	<b>682.1</b>
Noguldījumi Latvijas Bankā	111.4	153.3	98.6	103.6	117.3	134.5	121.2	107.3	151.6	120.5	103.5	<b>124.6</b>
Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)	84.3	79.6	86.0	85.4	83.9	82.4	83.9	85.6	80.7	84.1	86.2	<b>84.5</b>
Tīrie ārējie aktīvi	734.8	764.8	693.1	733.8	784.3	771.0	774.7	762.6	835.6	761.1	813.0	<b>824.0</b>
Tīrie iekšējie aktīvi	-25.6	-13.4	10.4	-23.5	-53.7	-7.8	-20.1	-15.9	-51.6	-2.9	-63.3	<b>-17.2</b>
Kreditīti	40.6	56.3	73.5	39.9	13.6	59.3	41.4	44.7	11.4	55.6	-2.8	<b>44.4</b>
Bankām	27.9	29.2	60.8	64.7	63.5	102.3	80.2	103.9	73.6	88.4	50.0	<b>59.3</b>
Valdībai (neto)	12.6	27.0	12.6	-24.8	-49.8	-43.0	-38.8	-59.2	-62.2	-32.8	-52.8	<b>-15.0</b>
Pārējie aktīvi (neto)	-66.2	-69.6	-63.0	-63.4	-67.3	-67.0	-61.5	-60.6	-63.0	-58.5	-60.6	<b>-61.6</b>
<b>BANKU SISTĒMA</b>												
Plašā nauda M2X	1 847.8	1 879.1	1 914.0	1 944.0	1 972.3	2 005.9	2 061.4	2 061.9	2 067.8	2 134.5	2 159.3	<b>2 258.7</b>
Skaidrā nauda apgrozībā <sup>1</sup>	528.3	531.9	531.0	534.2	545.8	551.1	561.9	570.0	560.3	567.5	574.8	<b>601.1</b>
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	1 319.5	1 347.2	1 383.0	1 409.7	1 426.5	1 454.8	1 499.5	1 491.9	1 507.5	1 567.1	1 584.4	<b>1 657.7</b>
Ārvalstu valūtās	549.5	548.6	570.1	580.4	579.9	587.4	628.2	612.1	613.1	638.3	634.4	<b>623.9</b>
Iekšzemes naudas piedāvājums M2D <sup>2</sup>	1 298.3	1 330.5	1 343.8	1 363.6	1 392.4	1 418.5	1 433.2	1 449.7	1 454.7	1 496.2	1 524.9	<b>1 634.9</b>
Tīrie ārējie aktīvi	336.8	307.6	312.3	299.0	281.6	297.4	242.0	193.5	205.8	194.6	138.6	<b>75.4</b>
Tīrie iekšējie aktīvi	1 511.0	1 571.5	1 601.6	1 644.9	1 690.7	1 708.4	1 819.4	1 868.4	1 861.9	1 939.9	2 020.6	<b>2 183.4</b>
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegtie kreditīti	1 865.1	1 926.7	1 982.2	2 027.9	2 083.7	2 143.7	2 217.9	2 281.7	2 338.4	2 391.2	2 469.0	<b>2 542.6</b>
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	<b>3.0</b>
Latos veikto darījumu vidējās svērtās procentu likmes (%)												
Starpbanku tirgū izsniegtie kreditīti	2.6	2.5	2.6	2.8	3.1	2.8	2.7	2.8	3.1	2.7	3.7	<b>3.2</b>
Uzņēmumiem un privātpersonām izsniegtie ilgtermiņa kreditīti	7.6	7.8	7.7	7.9	7.8	7.0	7.4	7.5	7.5	7.4	7.2	<b>7.4</b>
Uzņēmumu un privātpersonu termiņnoguldījumi	2.9	2.8	2.9	3.1	3.2	3.1	3.0	3.0	3.1	2.9	3.8	<b>3.5</b>
Ls pret USD (perioda beigās)	0.581	0.583	0.587	0.581	0.565	0.569	0.571	0.583	0.565	0.557	0.553	<b>0.541</b>
Ls pret EUR (perioda beigās)	0.629	0.629	0.628	0.639	0.664	0.652	0.654	0.632	0.646	0.650	0.660	<b>0.674</b>

<sup>1</sup> Bez atlikumiem banku kasēs.<sup>2</sup> Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi nacionālajā valūtā.

## LATVIJAS BANKAS 2003. GADA MĒNEŠU BILANCES

(mēneša beigās; tūkst. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
<b>ĀRZEMJU AKTĪVI</b>	849 952	877 552	805 252	851 936	903 273	886 170	887 237	875 080	949 853	873 399	924 206	<b>937 526</b>
Zelts	52 850	51 431	48 201	48 136	50 931	48 805	51 264	53 681	53 485	53 557	54 422	<b>55 543</b>
Speciālās aizņēmuma tiesības	116	53	53	213	56	56	61	25	25	25	0	<b>75</b>
Ārvalstu konvertējamās valūtas	691 110	720 457	649 010	695 892	743 627	729 674	729 595	715 160	788 550	711 213	765 211	<b>774 834</b>
Starptautiskais Valūtas fonds	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	101 144	<b>101 144</b>
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	1 240	1 207	1 131	1 129	1 195	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	<b>1 000</b>
Pārējie ārzemju aktīvi	3 492	3 260	5 713	5 422	6 320	5 491	4 173	4 070	5 649	6 460	2 429	<b>4 930</b>
<b>VIETĒJIE AKTĪVI</b>	130 997	148 656	179 185	183 140	181 674	218 688	192 469	216 220	185 864	200 495	155 006	<b>162 716</b>
Kredīti kredītiestādēm	27 921	29 249	60 841	64 657	63 468	102 302	80 165	103 890	73 580	88 355	50 000	<b>59 320</b>
Tranzītkredīti	9 981	10 015	10 084	9 981	9 706	8 231	4 778	4 878	4 728	4 661	4 627	<b>3 018</b>
Valdības vērtspapīri	52 301	69 479	69 305	69 412	69 352	69 866	69 373	69 573	68 838	68 940	61 981	<b>62 273</b>
Pamatlīdzekļi	32 657	32 848	32 871	32 770	32 844	32 831	32 861	33 302	33 960	34 012	33 873	<b>34 200</b>
Pārējie vietējie aktīvi	8 137	7 065	6 084	6 320	6 304	5 458	5 292	4 577	4 758	4 527	4 525	<b>3 905</b>
<b>KOPĀ AKTĪVI</b>	980 949	1 026 208	984 437	1 035 076	1 084 947	1 104 858	1 079 706	1 091 300	1 135 717	1 073 894	1 079 212	<b>1 100 242</b>
<b>ĀRZEMJU SAISTĪBAS</b>	115 183	112 721	112 149	118 118	118 997	115 154	112 507	112 474	114 224	112 269	111 158	<b>113 545</b>
Ārvalstu konvertējamās valūtas	240	679	50	2 127	76	88	112	142	199	171	216	<b>149</b>
Starptautiskais Valūtas fonds	108 864	108 864	108 864	108 864	108 996	107 472	105 947	105 947	105 947	105 947	105 947	<b>104 423</b>
Ārvalstu banku noguldījumi latos	595	569	552	549	696	675	658	631	629	547	720	<b>677</b>
Nekonvertējamās valūtas	36	36	37	37	36	37	37	37	36	37	36	<b>36</b>
Pārējās ārzemju saistības	5 448	2 573	2 646	6 541	9 193	6 882	5 753	5 717	7 413	5 567	4 239	<b>8 260</b>
<b>LATI APGROZĪBĀ</b>	597 788	598 104	604 892	606 778	613 334	628 810	633 363	639 391	632 417	637 744	646 268	<b>682 145</b>
<b>VIETĒJĀS SAISTĪBAS</b>	174 986	221 662	177 310	220 742	260 305	271 426	250 652	257 619	303 650	243 806	241 779	<b>213 521</b>
Kredītiestāžu noguldījumi	110 810	151 833	98 312	99 893	116 395	133 690	118 656	106 360	150 757	119 321	102 383	<b>123 810</b>
Valdības noguldījumi	49 637	52 491	66 776	104 161	128 886	121 145	112 964	133 613	135 773	106 390	119 376	<b>80 254</b>
Citu finanšu institūciju noguldījumi	3 147	3 994	2 585	5 798	2 436	1 901	3 664	2 036	1 948	2 211	2 022	<b>1 670</b>
Pārējās vietējās saistības	11 392	13 344	9 637	10 890	12 588	14 690	15 368	15 610	15 172	15 884	17 998	<b>7 787</b>
<b>KAPITĀLS UN REZERVES</b>	92 992	93 721	90 086	89 438	92 311	89 468	83 184	81 816	85 426	80 075	80 007	<b>91 031</b>
Pamatkapitāls	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	<b>25 000</b>
Rezerves kapitāls	37 928	37 928	37 928	37 928	37 928	37 928	37 928	37 928	37 928	37 928	37 928	<b>45 787</b>
Pārvērtēšanas konts	29 532	30 261	26 626	25 978	28 851	26 008	19 724	18 356	21 966	16 615	16 547	<b>19 712</b>
Eiropas Savienības dāvinājums	532	532	532	532	532	532	532	532	532	532	532	<b>532</b>
<b>KOPĀ PASĪVI</b>	980 949	1 026 208	984 437	1 035 076	1 084 947	1 104 858	1 079 706	1 091 300	1 135 717	1 073 894	1 079 212	<b>1 100 242</b>

## 3. pielikums

## LATVIJAS BANKAS 1999.–2003. GADA BILANCES

(gada beigās; tūkst. latu)

	1999	2000	2001	2002	2003
<b>ĀRZEMJU AKTĪVI</b>	656 304	669 551	881 489	894 613	<b>937 526</b>
Zelts	42 215	41 917	44 443	51 025	<b>55 543</b>
Speciālās aizņēmuma tiesības	1 788	3	54	41	<b>75</b>
Ārvalstu konvertējamās valūtas	506 582	521 512	732 799	737 313	<b>774 834</b>
Starptautiskais Valūtas fonds	101 144	101 144	101 144	101 144	<b>101 144</b>
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	988	983	1 043	1 197	<b>1 000</b>
Nekonvertējamās valūtas	276	–	–	–	–
Pārējie ārzemju aktīvi	3 311	3 992	2 006	3 893	<b>4 930</b>
<b>VIETĒJIE AKTĪVI</b>	165 181	143 859	98 121	146 321	<b>162 716</b>
Kredīti kredītiestādēm	63 322	42 530	18 833	30 690	<b>59 320</b>
Tranzītkredīti	50 110	23 835	18 612	11 749	<b>3 018</b>
Valdības vērtspapīri	30 387 <sup>1,2</sup>	51 725 <sup>1,2</sup>	24 715	64 382	<b>62 273</b>
Ieguldījums saistītajā uzņēmumā	4 726	–	–	–	–
Pamatlīdzekļi	15 117	22 657	32 819	32 798	<b>34 200</b>
Pārējie vietējie aktīvi	1 519 <sup>2,3</sup>	3 112 <sup>2</sup>	3 142	6 702	<b>3 905</b>
<b>KOPĀ AKTĪVI</b>	821 485	813 410	979 610	1 040 934	<b>1 100 242</b>
<b>ĀRZEMJU SAISTĪBAS</b>	134 653	129 053	122 306	116 778	<b>113 545</b>
Ārvalstu konvertējamās valūtas	–	–	–	–	<b>149</b>
Starptautiskais Valūtas fonds	128 699	122 014	116 012	110 388	<b>104 423</b>
Ārvalstu banku noguldījumi latos	321	158	454	679	<b>677</b>
Nekonvertējamās valūtas	42	42	41	37	<b>36</b>
Pārējās ārzemju saistības	5 591	6 839	5 799	5 674	<b>8 260</b>
<b>LATI APGROZĪBĀ</b>	426 101	482 314	556 003	622 632	<b>682 145</b>
<b>VIETĒJĀS SAISTĪBAS</b>	214 333	140 723	226 374	209 676	<b>213 521</b>
Kredītiestāžu noguldījumi	95 765	80 453	82 433	134 223	<b>123 810</b>
Valdības noguldījumi	110 278	45 926	119 587	62 079	<b>80 254</b>
Citu finanšu institūciju noguldījumi	4 341	3 950	3 441	3 012	<b>1 670</b>
Pārējās vietējās saistības	3 949	10 394	20 913	10 362	<b>7 787</b>
<b>KAPITĀLS UN REZERVES</b>	46 398	61 320	74 927	91 848	<b>91 031</b>
Pamatkapitāls	4 750	4 750	10 100	25 000	<b>25 000</b>
Rezerves kapitāls	2 181	3 297	5 512	37 928	<b>45 787</b>
Rīcības kapitāls	25 243	32 497	38 224	–	–
Pārvērtēšanas konts	13 709 <sup>4</sup>	20 254 <sup>4</sup>	20 567	28 389	<b>19 712</b>
Eiropas Savienības dāvinājums	515	522	524	531	<b>532</b>
<b>KOPĀ PASĪVI</b>	821 485	813 410	979 610	1 040 934	<b>1 100 242</b>

<sup>1</sup> Latvijas valdības vērtspapīri, kas 1999. gada un 2000. gada finanšu pārskatos bija uzrādīti amortizētajā iegādes vērtībā, novērtēti patiesajā vērtībā, retrospektīvi lietojot pašreizējo Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politiku.

<sup>2</sup> Papildus ietverti uzkrātie procentu ienākumi par Latvijas valdības obligācijām, kas 1999. gada un 2000. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Pārējie vietējie aktīvi".

<sup>3</sup> Papildus ietverti nemateriālie ieguldījumi, kas 1999. gada finanšu pārskatos uzrādīti postenī "Pamatlīdzekļi".

<sup>4</sup> Papildus ietverts Latvijas valdības vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts, retrospektīvi lietojot pašreizējo Latvijas valdības vērtspapīru novērtēšanas politiku.

## 4. pielikums

## LATVIJAS BANKAS 1999.–2003. GADA PEĻNAS UN ZAUDEJUMU APRĒKINI

(tūkst. latu)

	1999	2000	2001	2002	2003
<b>PROCENTU IENĀKUMI</b>					
Ārzemju operācijas <sup>1</sup>	21 771	28 075	35 985	30 762	<b>27 327</b>
Vietējās operācijas	6 096	5 496	6 340	5 550	<b>5 984</b>
<b>PROCENTU IZDEVUMI</b>					
Ārzemju operācijas <sup>1</sup>	33	55	44	127	<b>8</b>
Vietējās operācijas	4 870	3 754	2 797	3 688	<b>2 651</b>
<b>TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI</b>	<b>22 964</b>	<b>29 762</b>	<b>39 484</b>	<b>32 497</b>	<b>30 652</b>
<b>SPECIĀLIE UZKRĀJUMI</b>	<b>10 748</b>	<b>290</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>
<b>ZAUDEJUMI NO IEGULDĪJUMA SAISTĪTAJĀ UZŅĒMUMĀ ATSAVINĀŠANAS</b>	<b>–</b>	<b>2 030</b>	<b>–</b>	<b>–</b>	<b>–</b>
<b>CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI</b>	<b>3 884</b>	<b>527</b>	<b>520</b>	<b>605</b>	<b>994</b>
<b>CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI</b>	<b>16 100</b>	<b>16 809</b>	<b>17 850</b>	<b>18 668</b>	<b>19 738</b>
<b>PEĻŅA PIRMS SADALES</b>	<b>–</b>	<b>11 160</b>	<b>22 154</b>	<b>14 434</b>	<b>11 908</b>

## 5. pielikums

## LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE EIRO, LIELBRITĀNIJAS STERLIŅU MĀRCIŅAS, JAPĀNAS JENAS UN ASV DOLĀRA KURSI

(Ls pret ārvalstu valūtu)

2003	Eiro (EUR)			Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)			100 Japānas jenu (JPY)			ASV dolārs (USD)		
	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais
I	0.6300	0.6216	0.6140	0.9560	0.9462	0.9410	0.4970	0.4934	0.4900	0.5920	0.5862	0.5790
II	0.6320	0.6289	0.6260	0.9600	0.9424	0.9190	0.4980	0.4883	0.4820	0.5850	0.5834	0.5800
III	0.6380	0.6303	0.6240	0.9330	0.9243	0.9190	0.4960	0.4925	0.4880	0.5890	0.5837	0.5770
IV	0.6410	0.6335	0.6270	0.9250	0.9195	0.9130	0.4930	0.4876	0.4820	0.5890	0.5842	0.5800
V	0.6660	0.6556	0.6420	0.9260	0.9208	0.9130	0.4910	0.4846	0.4760	0.5780	0.5685	0.5620
VI	0.6670	0.6612	0.6520	0.9480	0.9367	0.9220	0.4820	0.4774	0.4750	0.5690	0.5645	0.5610
VII	0.6560	0.6507	0.6440	0.9480	0.9301	0.9100	0.4880	0.4817	0.4750	0.5770	0.5717	0.5680
VIII	0.6530	0.6444	0.6320	0.9270	0.9205	0.9140	0.4960	0.4850	0.4770	0.5830	0.5767	0.5720
IX	0.6480	0.6421	0.6290	0.9360	0.9213	0.9110	0.5080	0.4972	0.4890	0.5830	0.5740	0.5650
X	0.6580	0.6535	0.6500	0.9470	0.9356	0.9260	0.5150	0.5094	0.5040	0.5620	0.5585	0.5560
XI	0.6610	0.6518	0.6440	0.9500	0.9422	0.9360	0.5150	0.5109	0.5070	0.5640	0.5581	0.5520
XII	0.6740	0.6680	0.6600	0.9600	0.9526	0.9460	0.5090	0.5059	0.5040	0.5530	0.5463	0.5410

<sup>1</sup> Procentu ienākumu posteņa "Ārzemju operācijas" 1999. un 2000. gada rādītāji samazināti, ietverot ārvalstu parāda vērtspapīru darījumu izdevumus, kas 1999. un 2000. gada pārskatos uzrādīti procentu izdevumu postenī "Ārzemju operācijas".

## 6. pielikums

### LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENĪBAS 2003. GADA BEIGĀS

#### 1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Romualds Namnieks; vadītāja vietnieki Igors Fleitmanis, Oļegs Rītiņš)

- 1.1. Analītiskā daļa (vadītājs Juris Jansons)
- 1.2. Inženiertehniskā daļa (vadītājs Vilnis Gābers)
- 1.3. Bruņojuma daļa (vadītājs Juris Kušķis)
- 1.4. Centrālā nodaļa (vadītājs Eduards Bukovskis)
- 1.5. Rīgas nodaļa (vadītājs Andis Bērziņš)
- 1.6. Daugavpils nodaļa (vadītājs Ilmārs Suhockis)
- 1.7. Liepājas nodaļa (vadītājs Gints Liepiņš)
- 1.8. Rēzeknes nodaļa (vadītājs Andrejs Gugāns)
- 1.9. Valmieras nodaļa (vadītājs Aldis Zimmers)

#### 2. ĀRĒJO SAKARU PĀRVALDE

(vadītājs Juris Kravalis; vadītāja vietniece Aleksandra Bambale)

#### 3. BŪVNICĪBAS PĀRVALDE

(vadītāja v.i. Dijs Okolovičs)

#### 4. GRĀMATVEDĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs, galvenais grāmatvedis Māris Kālis; galvenā grāmatveža vietnieki Jānis Caune, Antonija Sileniece)

- 4.1. Centrālās grāmatvedības daļa (vadītāja Maija Kurpniece)
- 4.2. Bankas iekšējo operāciju daļa (vadītāja Anita Jakāne)

#### 5. IEKŠĒJĀ AUDITA PĀRVALDE

(vadītājs Modris Briedis)

- 5.1. Bankas darbības audita daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Anita Hāznere)
- 5.2. Informācijas sistēmu audita daļa (vadītājs Juris Ziediņš)

#### 6. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Harijs Ozols; vadītāja vietnieks Ivo Odītis)

- 6.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa (vadītājs Ilgvars Apinis)
- 6.2. Datortīklu un serveru sistēmu daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Egons Bušs)
- 6.3. Informācijas sistēmu drošības daļa (vadītāja Ilona Etmane)
- 6.4. Informācijas sistēmu kvalitātes kontroles daļa (vadītājs Askolds Kālis)
- 6.5. Sistēmu uzturēšanas daļa (vadītājs Edvīns Mauriņš)

#### 7. JURIDISKĀ PĀRVALDE

(vadītājs Pēteris Putniņš; vadītāja vietnieki Edvards Kušners, Bruno Mačs)

#### 8. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE

(vadītāja Veneranda Kausa; vadītāja vietnieks Vilnis Kepe)

- 8.1. Kases operāciju daļa (vadītājs Oskars Zaltans)
- 8.2. Naudas apgrozības daļa (vadītāja Alīte Grobiņa)
- 8.3. Monētu daļa (vadītāja Maruta Brūkle)
- 8.4. Naudas ekspertīzes un iekārtu uzturēšanas daļa (vadītājs Andris Tauriņš)

#### 9. KOMUNIKĀCIJAS PĀRVALDE

(vadītāja Aina Raņķe)

## 6. pielikums (turpinājums)

- 9.1. Izdevniecības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Aija Grīnfelde)
- 9.2. Bibliotēka (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Dace Gasiņa)
- 9.3. Arhīvs (vadītāja Baiba Blese)
- 9.4. Lietvedības daļa (vadītāja Svetlana Petrovska)
- 9.5. Tulkošanas un protokola daļa (vadītāja Gundega Vizule)

## 10. MAKSĀJUMU SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Egons Gailītis; vadītāja vietniece Agnija Hāzenfuss)

- 10.1. Maksājumu sistēmu politikas daļa (vadītāja Anda Zalmane)
- 10.2. Maksājumu sistēmu operāciju daļa (vadītājs Aigars Tatarčuks)
- 10.3. Kontu apkalpošanas un uzskaites daļa (vadītāja Natālija Popova)

## 11. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Helmūts Ancāns; vadītāja vietnieki Ēriks Āboliņš, Zoja Medvedevskiha)

- 11.1. Makroekonomikas analīzes daļa (vadītājs Vilnis Purviņš)
- 11.2. Finanšu tirgus analīzes daļa (vadītājs Mārtiņš Prūsis)
- 11.3. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa (vadītājs Mārtiņš Bitāns)
- 11.4. Vērtspapīru norēķinu daļa (vadītāja Anda Kalniņa)

## 12. PERSONĀLA PĀRVALDE

(vadītāja Inta Lovnika; vadītāja vietniece Elita Lukina)

## 13. PREZIDENTA BIROJS

(vadītājs Guntis Valujevs)

## 14. SABIEDRISKO ATTIECĪBU PĀRVALDE

(vadītājs, preses sekretārs;<sup>1</sup> vadītāja vietnieks Kristaps Otersons)

## 15. SAIMNIECĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Einārs Cišs)

- 15.1. Ēku uzturēšanas daļa (vadītājs Arnis Bērziņš)
- 15.2. Sakaru un servisa daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Juris Liepa)
- 15.3. Transporta daļa (vadītājs Imants Vācietis)
- 15.4. Rīgas filiāles daļa (vadītājs Jānis Kreicbergs)

## 16. STATISTIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Agris Caune; vadītāja vietnieks Ilmārs Skarbnieks)

- 16.1. Banku un monetārās statistikas daļa (vadītāja Zigrīda Aušta)
- 16.2. Maksājumu bilances statistikas daļa (vadītāja Daiga Gaigala-Ližbovska)
- 16.3. Tautsaimniecības un finanšu statistikas daļa (vadītāja Iveta Salmiņa)

## 17. TIRGUS OPERĀCIJU PĀRVALDE

(vadītājs Roberts L. Grava)

- 17.1. Darījumu un investīciju daļa (vadītājs Kārlis Bauze)
- 17.2. Ārējā parāda vadības daļa (vadītāja Agita Birka)
- 17.3. Riska vadības daļa (vadītāja Daira Brunere)
- 17.4. Analīzes daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Aigars Egle)
- 17.5. Maksājumu daļa (vadītāja Una Ruka)

## 18. RĪGAS FILIĀLE

(vadītājs Jānis Strēlnieks; vadītāja vietnieks Gunārs Viksne)

<sup>1</sup> Vakance. Kopš 01.01.2004. – Mārtiņš Grāvītis.

*6. pielikums (turpinājums)*

19. DAUGAVPILS FILIĀLE

(vadītāja Jolanda Mateša; vadītāja vietniece Bernarda Kezika)

20. LIEPĀJAS FILIĀLE

(vadītājs Gundars Lazdāns; vadītāja vietniece Ieva Ratniece)

21. RĒZEKNES FILIĀLE

(vadītājs Leonīds Gricenko; vadītāja vietniece Anna Matisāne)

22. VALMIERAS FILIĀLE

(vadītāja Sarmīte Kleimane; vadītāja vietniece Anna Grigorjeva)

23. MĀCĪBU UN ATPŪTAS CENTRS

(direktore Zaiga Blūma)

Prezidenta birojs Guntis Valujevs	PADOME Prezidents Ilmārs Rimšēvičs Prezidenta vietnieks Andris Ruselis	Iekšējā audita pārvalde Modris Briedis
	VALDE Valdes priekšsēdētāja Māra Raubiško Valdes priekšsēdētāja vietnieki Reinis Jakovļevs Helmūts Ancāns	
Informācijas sistēmu pārvalde Harijs Ozols	Monētārās politikas pārvalde Helmūts Ancāns	Sabiedrisko attiecību pārvalde Preses sekretārs <sup>1</sup>
Maksājumu sistēmu pārvalde Egons Gailītis	Tirgus operāciju pārvalde Roberts L. Grava	Juridiskā pārvalde Pēteris Putniņš
Statistikas pārvalde Agris Caune	Grāmatvedības pārvalde Māris Kālis	Ārējo sakaru pārvalde Juris Kravalis
Komunikācijas pārvalde Aina Raņķe	Būvniecības pārvalde Dijs Okolovičs	Aizsardzības pārvalde Romualds Namnieks
Saimniecības pārvalde Einārs Čihs	Kases un naudas apgrozības pārvalde Veneranda Kausa	Personāla pārvalde Inta Lovnika
Mācību un atpūtas centrs Zaiga Blūma	Rīgas filiāle Jānis Strēlnieks	Liepājas filiāle Gundars Lazdāns
Daugavpils filiāle Jolanda Mateša	Rēzeknes filiāle Leonīds Gricenko	Valmieras filiāle Sarmīte Kleimane

<sup>1</sup> Vakance. Kopš 01.01.2004. – Mārtiņš Grāvītis.

## Latvijas Bankas 2003. gada pārskats

K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050  
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420  
<http://www.bank.lv>  
[info@bank.lv](mailto:info@bank.lv)  
Iespiests "Premo"